

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**НАСТАНОВА
ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ СПРАВИ
7,62-мм снайперська гвинтівка Драгунова
(СГД)**

Київ 2006

Настанова призначена для підготовки особового складу Збройних Сил України, який має на озброєнні 7,62-мм снайперську гвинтівку Драгунова (СГД).

Настанову розроблено в управлінні бойової підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України за загальною редакцією генерал-лейтенанта Дячука Г.І. У розробці брали участь полковник Іуріков А.І., підполковник Лободін Д.О., службовець Рода Т.А., службовець Турік М.І.

ЧАСТИНА ПЕРША

БУДОВА, ЗБЕРІГАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Призначення та бойові властивості снайперської гвинтівки

1. 7,62-мм снайперська гвинтівка Драгунова (мал. 1) є зброєю снайпера і призначена для знищення різних одиночних цілей, які з'являються, рухаються, відкритих і маскованих.

Вогонь зі снайперської гвинтівки найбільш ефективний на відстані до 800 м. Прицільна дальність стрільби з оптичним прицілом – 1300 м, з відкритим прицілом – 1200 м. Дальність прямого пострілу по грудній фігури – 430 м, а по фігурі, що біжить – 640 м.

Бойова скорострільність – до 30 пострілів за хвилину.

Вага снайперської гвинтівки без багнета, з оптичним прицілом, неспорядженим магазином і щокою приклада – 4,3 кг.

2. Для стрільби зі снайперської гвинтівки застосовуються гвинтікові патрони зі звичайними, трасуючими і бронебійно-запальними кулями або гвинтікові снайперські патрони.

Вогонь зі снайперської гвинтівки ведеться одноочними пострілами.

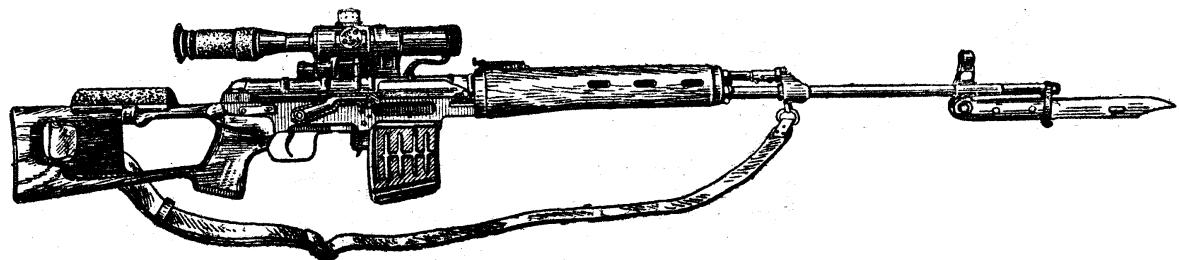
Подача патронів під час стрільби здійснюється з коробчатого магазина ємністю на 10 патронів.

Основні частини і механізми снайперської гвинтівки, їх робота під час стрільби

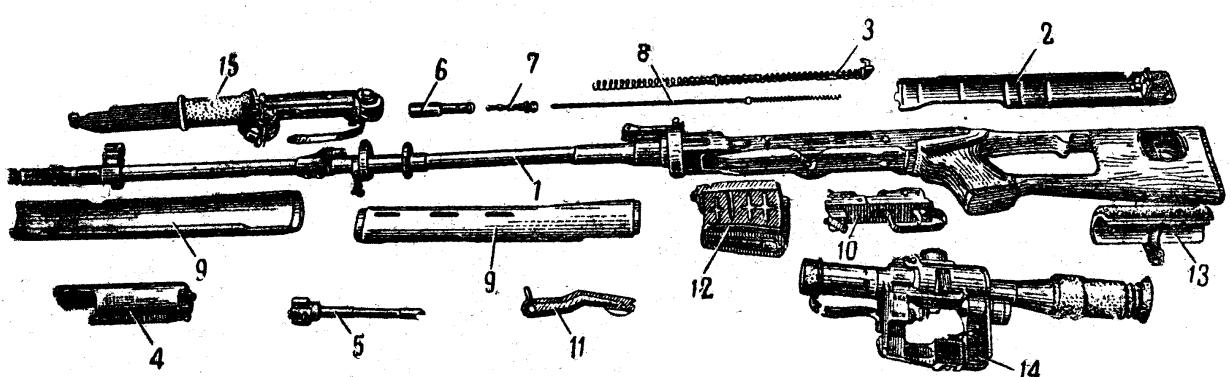
3. Снайперська гвинтівка складається з таких основних частин і механізмів (мал. 2):

ствола зі ствольною коробкою, відкритим прицілом і прикладом;
кришки ствольної коробки;
зворотного механізму;
затворної рами;
затвора;
газової трубки з регулятором, газового поршня і штовхача з пружиною;
ствольних накладок (правої і лівої);
ударно-спускового механізму;
запобіжника;
магазина;
щоки приклада;
оптичного прицілу;
багнета.

До комплекту снайперської гвинтівки входять: приладдя, ремінь, чохол для оптичного прицілу, сумка для перенесення оптичного прицілу і магазинів, сумочка для перенесення зимового пристрою освітлення сітки, запасних батарейок і мастильниці.

Мал. 1. Загальний вигляд снайперської гвинтівки Драгунова

Мал. 2. Основні частини і механізми снайперської гвинтівки:

1 – ствол зі ствольною коробкою, відкритим прицілом і прикладом; 2 – кришка ствольної коробки; 3 – зворотний механізм; 4 – затворна рама; 5 – затвор; 6 – газова трубка з регулятором; 7 – газовий поршень; 8 – штовхач із пружиною; 9 – ствольні накладки; 10 – ударно-спусковий механізм; 11 – запобіжник; 12 – магазин; 13 – щока приклада; 14 – оптичний приціл; 15 – багнет

4. Снайперська гвинтівка є самозарядною зброєю. Перезаряджання гвинтівки основане на використанні енергії порохових газів, які відводяться з каналу ствола до газового поршня.

Під час пострілу частина порохових газів, що прямує за кулею, через газовідвідний отвір у стінці ствола потрапляє в газову камеру, тисне на передню стінку газового поршня і відкидає поршень зі штовхачем, а разом з ними і затворну раму в заднє положення. Під час відходу затворної рами назад затвор відкриває канал ствола, виймає із патронника гільзу і викидає її зі ствольної коробки назовні, а затворна рама стискає зворотні пружини і вводить курок (ставить його на взвід автоспуска).

У переднє положення затворна рама з затвором повертається під дією зворотного механізму, затвор при цьому досилає черговий патрон із магазина в патронник і закриває канал ствола, а затворна рама виводить шептало

автоспуска з-під взводу автоспуска курка. Курок стає на бойовий взвід. Запирання затвора здійснюється його поворотом ліворуч і заходженням бойових виступів затвора у вирізи ствольної коробки.

Для здійснення чергового пострілу необхідно відпустити спусковий гачок і натиснути на нього знову. Після звільнення спускового гачка тяга просувається вперед і її зачіп заскакує за шептало, а під час натискання на спусковий гачок зачіп тяги повертає шептало і роз'єднує його з бойовим взвідом курка.

Під час пострілу останнім патроном, коли затвор відійде назад, подавач магазина піднімає вверх останов затвора, затвор упирається в нього і затворна рама зупиняється в задньому положенні. Це є сигналом про те, що треба знову зарядити гвинтівку.

Розділ II

РОЗБИРАННЯ І ЗБИРАННЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

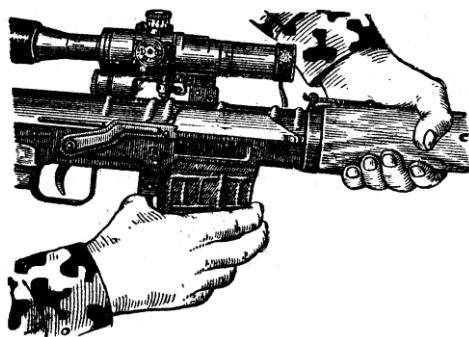
5. Розбирання снайперської гвинтівки може бути неповним і повним: неповне – для чищення, змащення і огляду гвинтівки; повне – для чищення у випадку сильного забруднення гвинтівки, після перебування її під дощем або в снігу, під час переходу на нове змащення і ремонту. Часте розбирання гвинтівки не допускається, тому що це прискорює зношування частин і механізмів.

Розбирання і збирання гвинтівки потрібно робити на столі або чистій підстилці; частини і механізми класти в порядку розбирання, поводитися з ними обережно, не класти одну частину на іншу, не застосовувати зайвих зусиль і різких ударів. Під час збирання гвинтівки звіряти номери на її частинах: номеру на ствольній коробці повинні відповідати номери на затворній рамі, затворі, ударно-спусковому механізмі, кришці ствольної коробки, оптичному прицілі й інших частинах гвинтівки.

Навчання розбиранню і збиранню на бойових гвинтівках дозволяється лише у виняткових випадках з дотриманням особливої обережності.

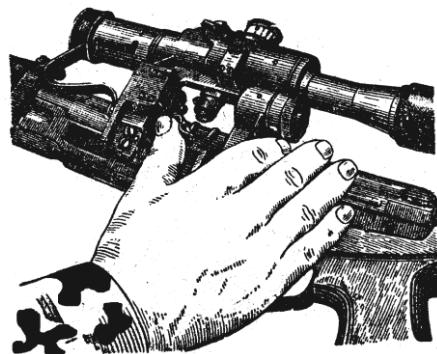
6. Порядок неповного розбирання снайперської гвинтівки.

1) **Від'єднати магазин.** Узяти магазин правою рукою, натискаючи великим пальцем на засувку (мал. 3), подати нижню частину магазина вперед і від'єднати його. Після цього перевірити, чи немає патрона в патроннику, для чого опустити запобіжник униз, відвести рукоятку перезарядження назад, оглянути патронник і відпустити рукоятку.

Мал. 3. Від'єднання магазина

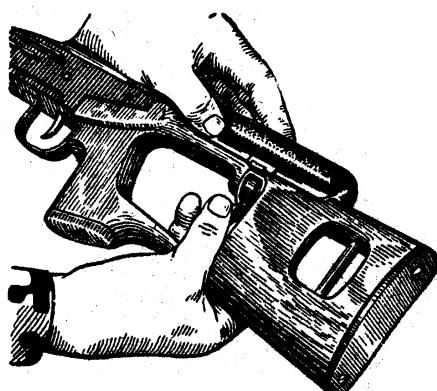
2) **Від'єднати оптичний приціл.** Підняти ручку затискного гвинта і повернути його у бік наочника до упору (мал. 4); зрушити приціл назад і від'єднати його від ствольної коробки.

Мал. 4. Від'єднання оптичного прицілу

3) **Від'єднати щоку приклада.** Повернути застібку замка щоки вниз (мал. 5); зняти петлю із зачепа обойми і від'єднати щоку.

4) **Від'єднати кришку ствольної коробки із зворотним механізмом.** Повернути замикач кришки ствольної коробки назад до встановлення його на фіксатор; підняти вгору задню частину кришки ствольної коробки (мал. 6) і від'єднати кришку із зворотним механізмом.

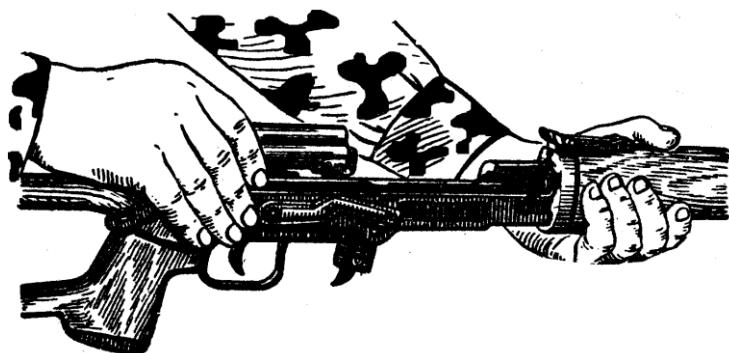

Мал. 5. Від'єднання щоки приклада

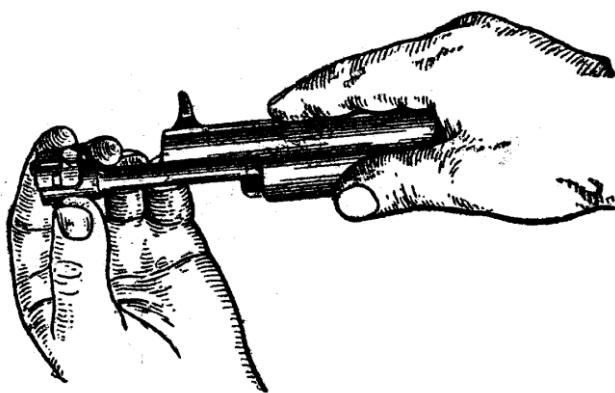
Мал. 6. Від'єднання кришки ствольної коробки зі зворотним механізмом

5) **Від'єднати затворну раму із затвором.** Відвести затворну раму назад до упору, трохи підняти її (мал. 7) і від'єднати від ствольної коробки.

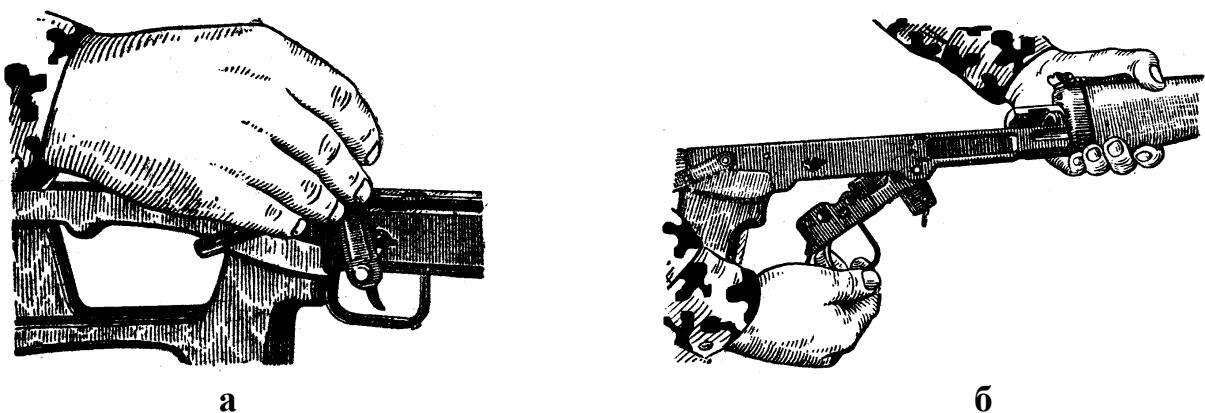
Мал. 7. Від'єднання затворної рами із затвором

6) **Від'єднати затвор від затворної рами.** Відвести затвор назад; повернути його так, щоб ведучий виступ затвора вийшов з фігурного вирізу затворної рами, і вивести затвор уперед (мал. 8).

Мал. 8. Від'єднання затвора від затворної рами

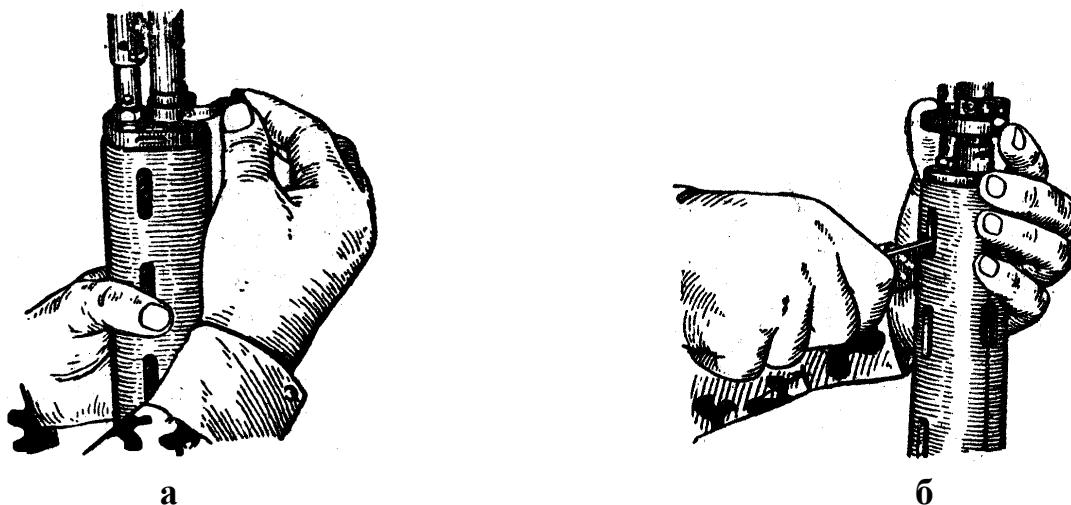
7) **Від'єднати ударно-спусковий механізм.** Повернути запобіжник уверх до вертикального положення (мал. 9, а), зрушити його праворуч і від'єднати від ствольної коробки; взяти за спускову скобу (мал. 9, б) і рухом униз від'єднати ударно-спусковий механізм від ствольної коробки.

Мал. 9. Від'єднання ударно-спускового механізму

а – від'єднання запобіжника; б – від'єднання ударно-спускового механізму

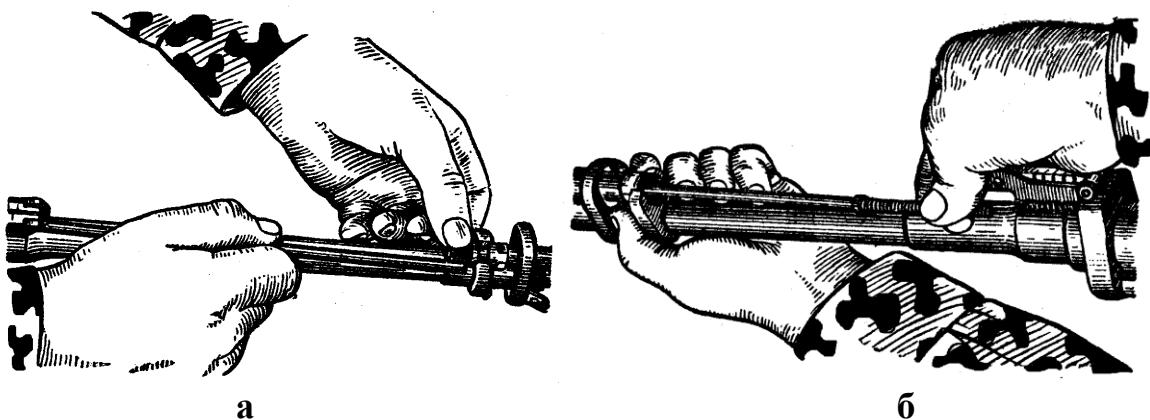
8) **Від'єднати ствольні накладки.** Притиснути замикач верхнього упорного кільця до газової трубки до виходу відгибу замикача з вирізу кільця і повернути замикач праворуч до упору (мал. 10, а); зрушити частину верхнього упорного кільця, яка переміщається, уперед; натискаючи ствольну накладку вниз і відводячи убік, від'єднати її від ствола. У випадку виникнення труднощів із від'єднанням ствольних накладок вставити виріз ключа пенала у вікно накладки (мал. 10, б) і рухом униз і вбік від'єднати ствольну накладку.

Мал. 10. Від'єднання ствольних накладок:

а – поворот замикача; б – від'єднання ствольної накладки

9) **Від'єднати газовий поршень і штовхач із пружиною.** Відвести штовхач назад, вивести його передній кінець із гнізда поршня і від'єднати від газової трубки поршень (мал. 11, а); увести передній кінець штовхача в газову трубку; піджати пружину штовхача до виходу її з каналу прицільної колодки (мал. 11, б) і від'єднати штовхач із пружиною, а потім від'єднати пружину від штовхача.

Мал. 11. Від'єднання газового поршня і штовхача з пружиною:
а – від'єднання газового поршня; б – від'єднання штовхача

7. Порядок збирання снайперської гвинтівки після неповного розбирання.

1) **Приєднати газовий поршень і штовхач із пружиною.** Надіти пружину на задній кінець штовхача; увести передній кінець штовхача в газову трубку, підтиснути пружину і ввести задній кінець штовхача з пружиною в канал прицільної колодки; відвести штовхач назад і вивести його передній кінець з газової трубки вбік; вставити газовий поршень у газову трубку, а передній кінець штовхача – у гніздо поршня.

2) **Приєднати ствольні накладки.** Вставить задній (розширеній) кінець правої (лівої) ствольної накладки в нижнє упорне кільце вирізом накладки до прицілу і, натискаючи накладку вниз, приєднати її до ствола; насунути частину верхнього упорного кільця, яка переміщається, на наконечники накладок і повернути замикач верхнього упорного кільця у бік газової трубки до входження його відгину у виріз на кільці.

3) **Приєднати ударно-спусковий механізм.** Завести вирізи корпуса ударно-спускового механізму за вісь перемички ствольної коробки і притиснути ударно-спусковий механізм до ствольної коробки; ввести вісь запобіжника в отвір ствольної коробки; повернути запобіжник у вертикальне положення, щільно притиснути до ствольної коробки і повернути вниз до входження виступу щитка в нижню фіксуючу виїмку ствольної коробки.

4) **Приєднати затвор до затворної рами.** Вставить затвор циліндричною частиною в канал затворної рами; повернути затвор так, щоб його ведучий виступ увійшов у фігурний виріз затворної рами, і просунути затвор уперед до упору.

5) **Приєднати затворну раму з затвором.** Утримуючи затвор у передньому положенні, вставить напрямні виступи затворної рами у вирізи відгинів ствольної коробки, невеликим зусиллям притиснути затворну раму до ствольної коробки і просунути вперед.

6) **Приєднати кришку ствольної коробки зі зворотним механізмом.** Ввести зворотний механізм у канал затворної рами; стискаючи зворотні

пружини, вставити виступи на передньому кінці кришки у вирізи на нижньому упорному кільці; натиснути на задній кінець кришки до повного її прилягання до ствольної коробки; повернути замикач кришки ствольної коробки вперед до постановки його на фіксатор.

7) **Приєднати щоку приклада.** Накласти щоку на верхню частину приклада застібкою праворуч проти вирізу для неї; надіти петлю на зачіп обойми і повернути застібку нагору.

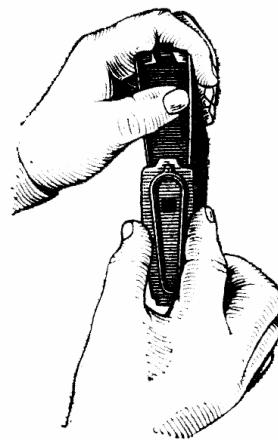
8) **Приєднати оптичний приціл.** Сполучити пази на кронштейні прицілу з виступами на лівій стінці ствольної коробки; просунути приціл уперед до упору і повернути ручку затискного гвинта вбік об'єктива до заходу її відгину у виріз на кронштейні.

9) **Приєднати магазин.** Ввести у вікно ствольної коробки зачіп магазина і повернути магазин на себе так, щоб засувка заскочила за опорний виступ магазина.

8. Порядок повного розбирання снайперської гвинтівки.

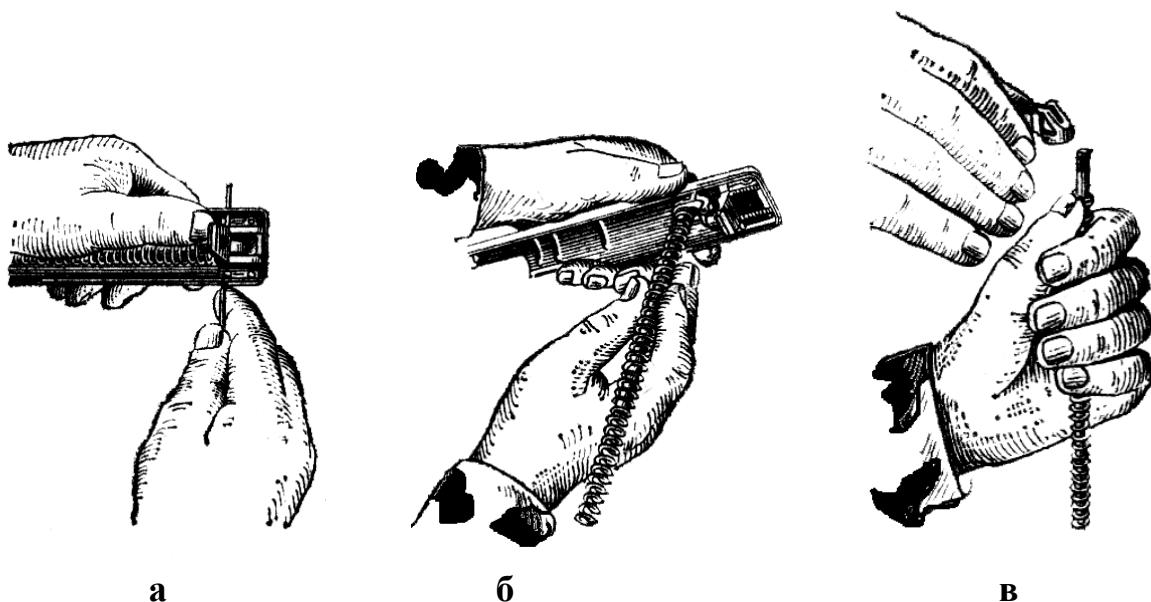
1) **Зробити неповне розбирання, керуючись ст. 6.**

2) **Розібрати магазин.** За допомогою вибивача утопити виступ стопорної планки в отвір на кришці магазина і зрушити кришку вперед; утримуючи стопорну планку великим пальцем (мал. 12), зняти кришку з корпуса; поступово звільняючи пружину, вийняти її разом зі стопорною планкою з корпуса магазина, а потім від'єднати подавач.

Мал. 12. Від'єднання кришки магазина

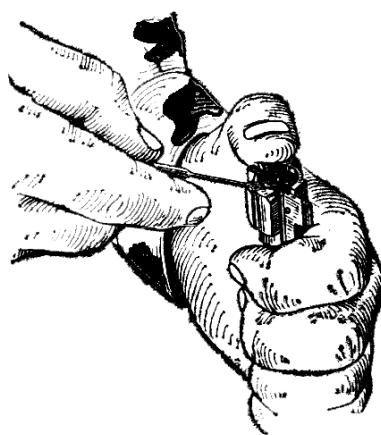
3) **Розібрати зворотний механізм.** Натиснути на пружинний фіксатор осі серги і вибивачем, уведеним через отвір у правій стінці кришки ствольної коробки, виштовхнути вісь серги (мал. 13,а); повернути зворотний механізм вверх до вертикального положення і вивести сергу з вікна вкладиша кришки (мал. 13,б); надіти направляючу втулку на кінець шомпола, поставити його вертикально на стіл або упор і стиснути задню зворотну пружину так, щоб її кінець вийшов з чашечки серги, зрушити сергу і розчепити її з виступом напрямного стержня (мал. 13,в); від'єднати зворотні пружини і стержень від напрямної втулки.

Мал. 13. Розбирання зворотного механізму:

а – виштовхування осі серги; б – від'єднання зворотного механізму;
в – від'єднання серги

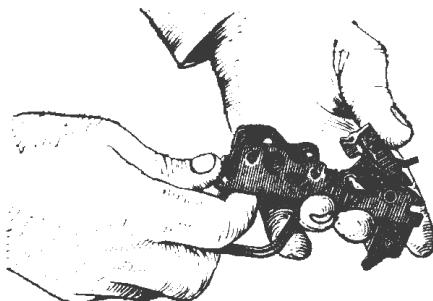
4) Розібрати затвор. Виштовхнути вибивачем шпильку, що утримує ударник, і вийняти ударник з каналу затвора; виштовхнути вибивачем вісь викидача (рис. 14) і вийняти викидач із затвора.

Мал. 14. Виштовхування осі викидача

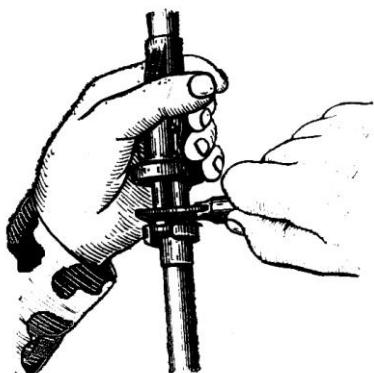
5) Розібрати ударно-спусковий механізм. Натиснути на важіль автоспуска і роз'єднати шептало автоспуска з курком; притримуючи великим пальцем курок, натиснути на спусковий гачок (мал. 15) і плавно спустити курок з бойового взводу; вивести кінці пружини спускового гачка з-під зачепів корпуса ударно-спускового механізму; за допомогою викрутки сумістити виступи осей спускового гачка, шептала і автоспуска з вирізами для них на правій стінці корпуса ударно-спускового механізму; виштовхнути вісь спускового гачка і від'єднати спусковий гачок із пружиною;

виштовхнути вісь шептала і від'єднати шептало; виштовхнути вісь автоспуска та від'єднати автоспуск; виштовхнути вибивачем вісь курка, від'єднати курок з бойовою пружиною, а потім зняти бойову пружину з цапф курка.

Мал. 15. Утримання курка під час спуску його з бойового взводу

6) Від'єднати газову трубку з регулятором. Повернути регулятор (мал. 23) до суміщення вирізу на його передній частині з виступом засувки газової трубки, пальцем натиснути на засувку і за допомогою ключа пенала відгвинтити газову трубку (мал. 16), а потім зняти з неї регулятор.

Мал. 16. Від'єднання газової трубки

9. Порядок збирання снайперської гвинтівки після повного розбирання.

1) Приєднати газову трубку з регулятором. Надіти на газову трубку регулятор; натиснути на засувку газової трубки і загвинтити газову трубку, використовуючи ключ пенала, до суміщення вирізу на трубці з виступом засувки; утопити виступ засувки у виріз трубки; установити регулятор на необхідну поділку.

2) Зібрати ударно-спусковий механізм:

приєднати спусковий гачок: вставити в корпус спусковий гачок з його пружиною (петля пружини повинна знаходитися на задньому кінці тяги), вставити вісь, сумістити її виступ з вирізом на правій стінці корпуса і повернути вісь за допомогою викрутки;

приєднати курок з бойовою пружиною: надіти бойову пружину на цапфи курка, вставити курок у корпус і закріпiti його віссю;

приєднати шептало: вставити шептало в корпус так, щоб його хвіст зайшов за петлю довгого кінця бойової пружини; вставити вісь, сумістити її виступ з вирізом на правій стінці корпуса і повернути вісь за допомогою викрутки;

приєднати автоспуск: вставити автоспуск у корпус так, щоб його хвіст зайшов за петлю короткого кінця бойової пружини; вставити вісь, сумістити її виступ з вирізом на правій стінці корпуса і повернути вісь за допомогою викрутки; завести кінці пружини спускового гачка за зачепи корпуса.

3) **Зібрати затвор.** Вставити викидач із пружиною у виріз затвора; натиснувши на викидач, вставити вісь викидача; ввести в канал затвора ударник уступом до шпильки; з боку ведучого виступу вставити в отвір затвора шпильку і просунути її до кінця.

4) **Зібрати зворотний механізм.** Вставити в направляючу втулку з боку отвору більшого діаметра направляючий стержень (вирізами вперед), надіти на направляючу втулку зворотні пружини; надіти направляючу втулку на кінець шомпола і поставити його вертикально на стіл або упор; стиснути задню зворотну пружину, надіти сергу на направляючий стержень і зрушити її убік по вирізах стержня; відпустити пружину (її кінець повиненувійти в чащечку серги); завести сергу у вікно вкладиша кришки ствольної коробки; натиснути на пружинний фіксатор осі серги і просунути в отвір вісь серги до заходу її кінця за фіксатор.

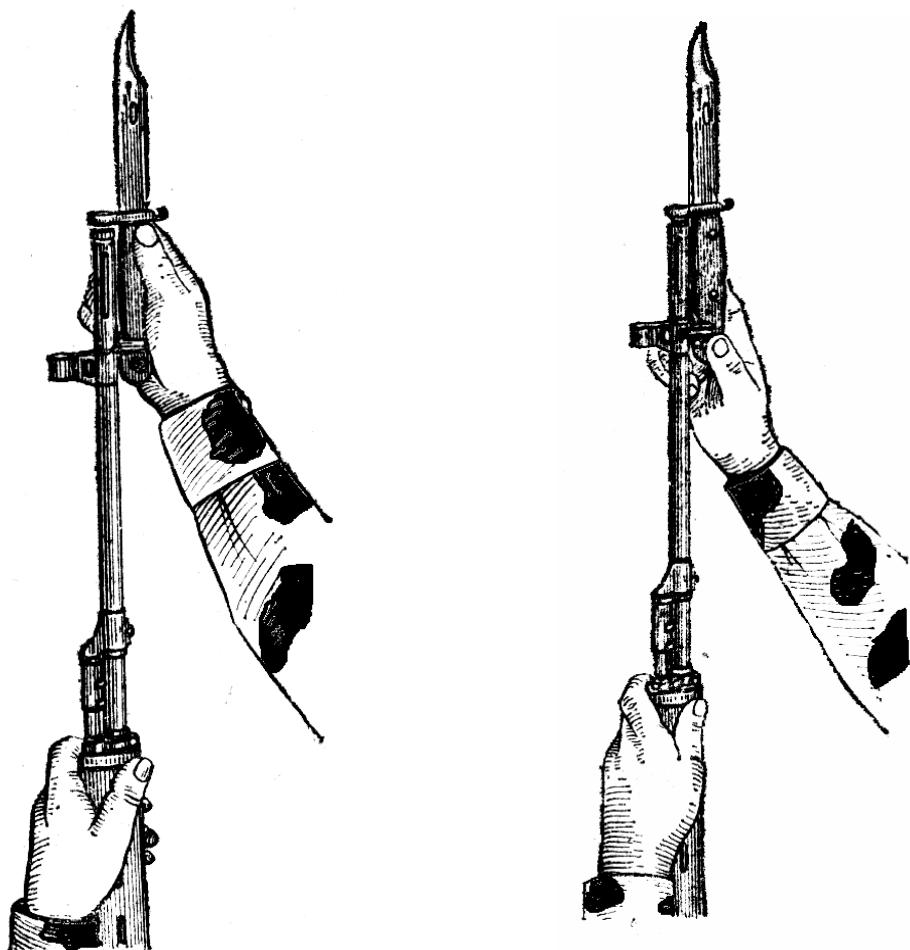
5) **Зібрати магазин.** Вставити подавач і пружину в корпус магазина; стиснути пружину до заходу стопорної планки в корпус і, утримуючи її в такому положенні, надіти кришку магазина на корпус так, щоб вона своїми захватами утримувалася на відгинах корпуса, а виступ стопорної планки заскочив в отвір кришки.

6) **Подальше збирання робити, керуючись ст. 7.**

10. Примикання і відмикання багнета.

1) **Примикання багнета.** Вийняти багнет з піхов; насунути його пазами на упор підстави мушки, а кільцем на полум'ягасник (мал. 17) до повного зачинення засувки.

2) **Відмикання багнета.** Великим пальцем правої руки натиснути на засувку (мал. 18), просунути багнет уперед (уверх) і від'єднати його від гвинтівки; укласти багнет у піхви.

Мал. 17. Примикання багнета

Мал. 18. Відмикання багнета

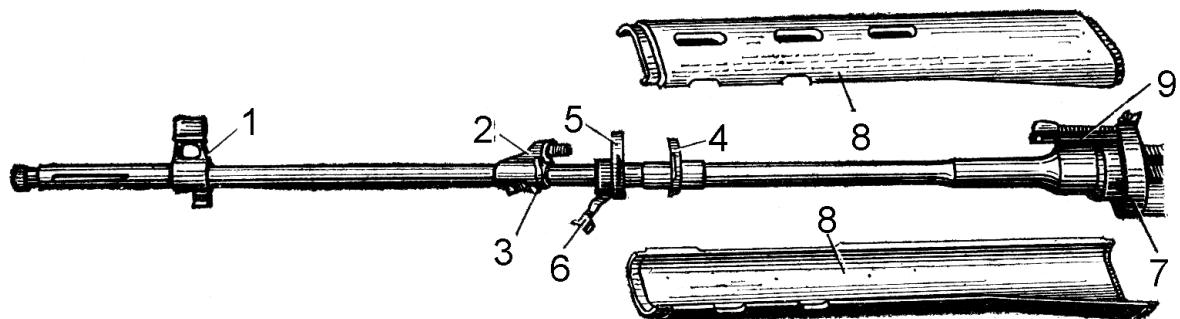
Розділ III

БУДОВА ЧАСТИН І МЕХАНІЗМІВ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ, ПРИЛАДДЯ ТА ПАТРОНІВ

Призначення та будова частин і механізмів гвинтівки

11. Ствол (мал. 19) призначений для надання напрямку польоту кулі. Усередині ствол має канал із чотирма нарізами, що в'ються зліва вверх праворуч, патронник, кульний вхід і газовідвідний отвір. Калібр каналу ствола – 7,62 мм.

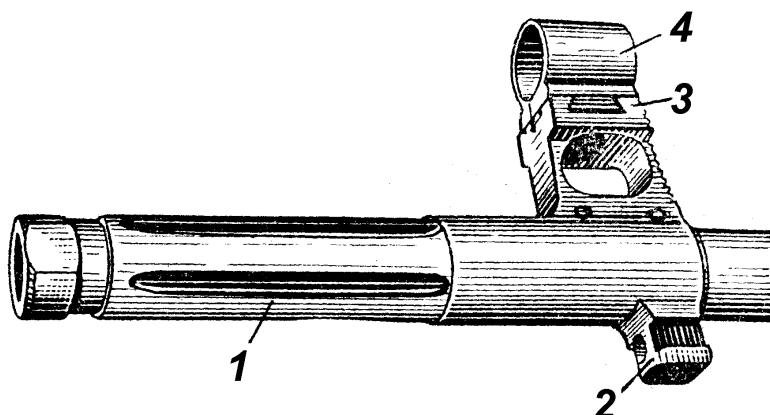
Зовні ствол має: основу мушки, газову камеру, антабку для ременя, верхні та нижні упорні кільця ствольних накладок, колодку прицілу і на казенному зрізі виріз для зачеплення викидача.

Мал. 19. Ствол:

1 – основа мушки; 2 – газова камера; 3 – антабка; 4 – нерухома частина верхнього упорного кільця; 5 – рухома частина верхнього упорного кільця; 6 – замикач верхнього упорного кільця; 7 – нижнє упорне кільце; 8 – ствольні накладки; 9 – колодка прицілу

Основа мушки (мал. 20) має упор для кріплення багнета, щілинний полум'ягасник і паз для запобіжника мушки.

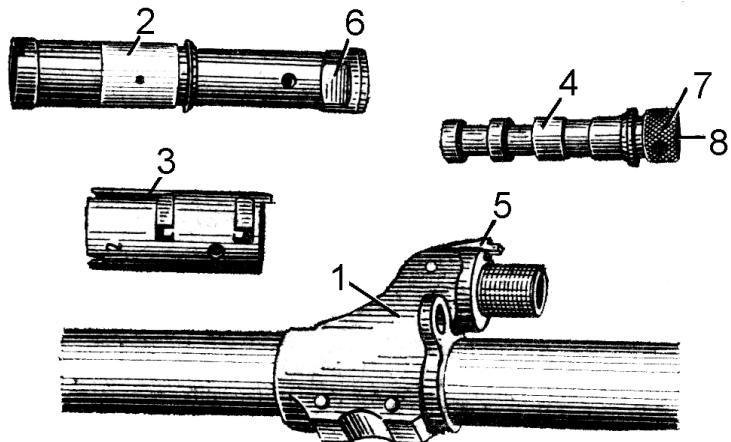

Мал. 20. Основа мушки:

1 – полум'ягасник; 2 – упор для багнета;
3 – паз для запобіжника мушки; 4 – запобіжник мушки

Газова камера (мал. 21) призначена для спрямування порохових газів із ствола на газовий поршень. Вона складається з газової трубки з отвором, регулятора, газового поршня і засувки газової трубки. Усередині газової камери зроблено похилий отвір, сполучений з газовіддільним отвором у стінці ствола. Зовні газової трубки є чотиригранне стовщення для ключа пенала.

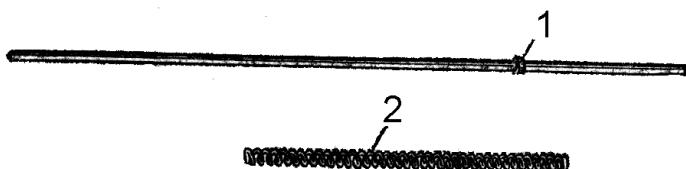
Газовий поршень розміщується в газовій трубці і призначений для передачі тиску порохових газів на штовхач. Він має голівку і гніздо для переднього кінця штовхача.

Мал. 21. Газова камера:

1 – газова камера; 2 – газова трубка; 3 – регулятор; 4 – газовий поршень; 5 – засувка газової трубки; 6 – чотиригранне стовщення для ключа пенала; 7 – голівка газового поршня; 8 – гнізда для штовхача

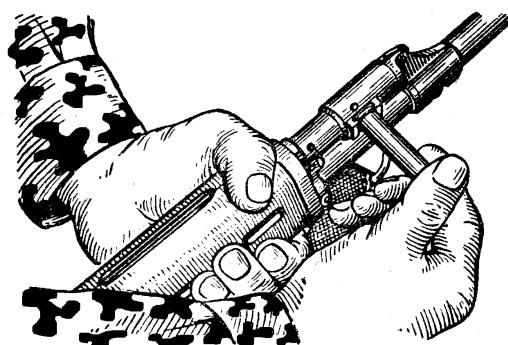
Штовхач із пружиною (мал. 22) призначений для повернення затворної рами у вихідне положення після пострілу. Він має вінчик для упору пружини і обмеження руху штовхача назад. Пружина штовхача призначена для повернення штовхача і газового поршня в переднє положення.

Мал. 22. Штовхач:

1 – вінчик; 2 – пружина штовхача

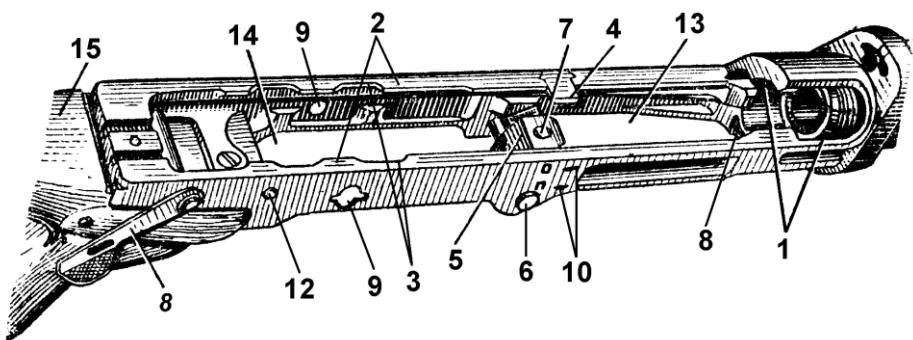
Регулятор має дві установки, позначені цифрами 1 і 2. Встановлюється він на поділку 1 проти риски на засувці газової трубки. Під час тривалої стрільби без чищення і змащення може з'явитися затримка – неповний відхід рухливих частин. У цьому випадку регулятор переводиться на поділку 2. Для цого необхідно в зачепі регулятора вставити закраїну гільзи або патрона (мал. 23) і повернути регулятор.

Мал. 23. Перестановка газового регулятора

Верхнє і нижнє опорні кільця призначені для приєднання ствольних накладок до ствола. На нижньому опорному кільці є пружини ствольних накладок і виступ, які запобігають зсуву накладок, а також вирізи для виступів кришки ствольної коробки. Верхнє опорне кільце складається з двох частин – нерухомої і рухомої. На нерухомій частині знаходяться упори (відгини) для утримання накладок, а на рухомій частині – замикач для закріплення верхнього опорного кільця на приєднаних ствольних накладках. У стінках накладок зроблені вентиляційні вікна.

12. Ствольна коробка (мал. 24) призначена для з'єднання частин і механізмів гвинтівки, для забезпечення закривання каналу ствола затвором і запирання затвора. У ствольній коробці розміщується затворна рама із затвором і ударно-спусковий механізм; зверху вона зачиняється кришкою.

Мал. 24. Ствольна коробка:

1 – вирізи для запирання затвора; 2 – відгини; 3 – вирізи у відгинах; 4 – відбивний виступ; 5 – перемичка; 6 – вісь перемички; 7 – останов затвора; 8 – виріз для зачепа магазина; 9 – отвори для запобіжника; 10 – фіксуючі віймки; 11 – замикач кришки ствольної коробки; 12 – фіксатор замикача; 13 – вікно для магазина; 14 – вікно для ударно-спускового механізму; 15 – приклад

Ствольна коробка має:

усередині – вирізи для запирання затвора, задні стінки яких є бойовими упорами, і з лівої сторони виступ зі скосом для попереднього повороту затвора на початку його запирання; відгини з вирізами для спрямування руху затворної рами і затвора; відбивний виступ зі скосом для відбиття гільз; перемичку з віссю для приєднання ударно-спускового механізму і гніздом для розміщення останова затвора з пружиною; виріз для зачепа магазина;

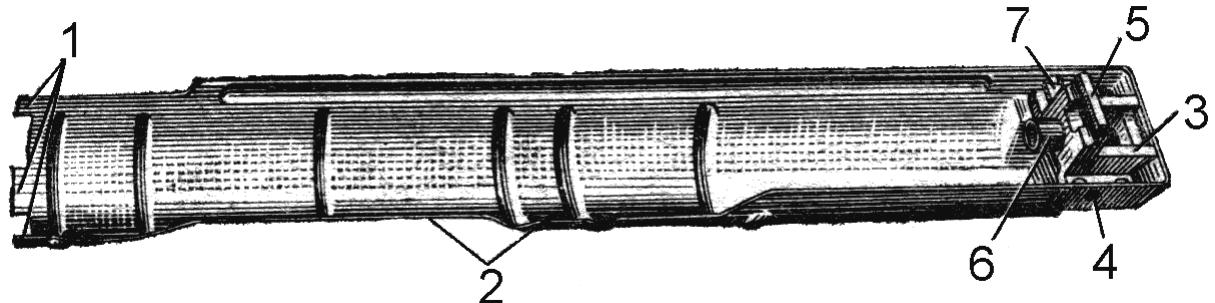
у бічних стінках – отвори для запобіжника і отвори для замикача кришки ствольної коробки; на правій стінці – дві фіксуючі віймки для постановки запобіжника і фіксатор замикача кришки ствольної коробки; на лівій стінці – виступи для кріплення (приєднання) оптичного прицілу;

знизу – вікно для магазина і вікно для ударно-спускового механізму.

До ствольної коробки прикріплений приклад.

13. Кришка ствольної коробки (мал. 25) запобігає забрудненню частин і механізмів, що розташовані у ствольній коробці. У ній розміщується зворотний механізм. Спереду вона має виступи для фіксації кришки в нижньому опорному кільці ствола; з правого боку – вирізи для проходу гільз, що викидаються назовні, і для руху рукоятки перезаряджання; ззаду –

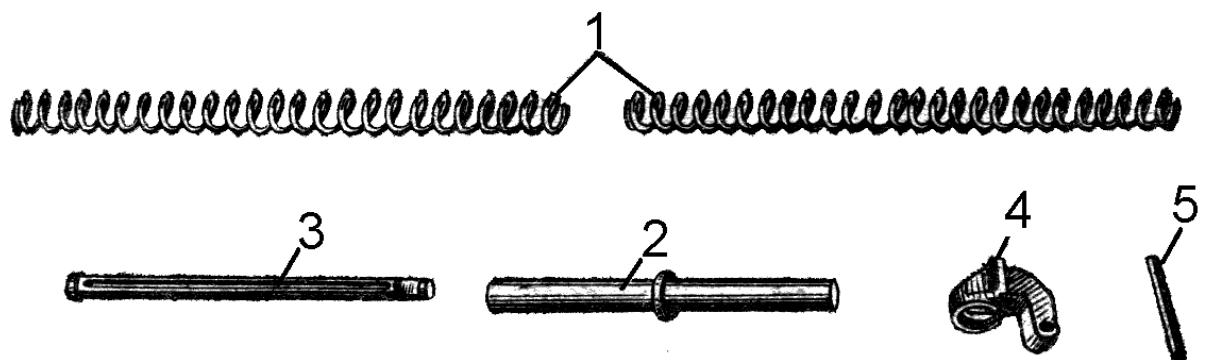
вкладиш; у бічних стінках – отвори: ліворуч – для осі серги зворотного механізму, праворуч – для виштовхування цієї осі вибивачем. Вкладиш має вікно для серги зворотного механізму; виступ з напівкруглою виїмкою для кріплення кришки до ствольної коробки за допомогою замикача; циліндричний виступ, який разом з передньою стінкою вкладиша сприймає удар затвора і затворної рами в крайньому задньому положенні; отвір для осі серги зворотного механізму і пружинний фіксатор осі серги.

Мал. 25. Кришка ствольної коробки

1 – виступи; 2 – вирізи; 3 – вкладиш; 4 – отвір для виштовхування осі; 5 – виступ з напівкруглою виїмкою; 6 – циліндричний виступ; 7 – пружинний фіксатор

14. Зворотний механізм (мал. 26) призначений для повернення затворної рами з затвором у переднє положення. Він складається з двох однакових зворотних пружин, напрямної втулки, напрямного стержня і серги з віссю, за допомогою яких він закріплюється у вкладиши кришки ствольної коробки.

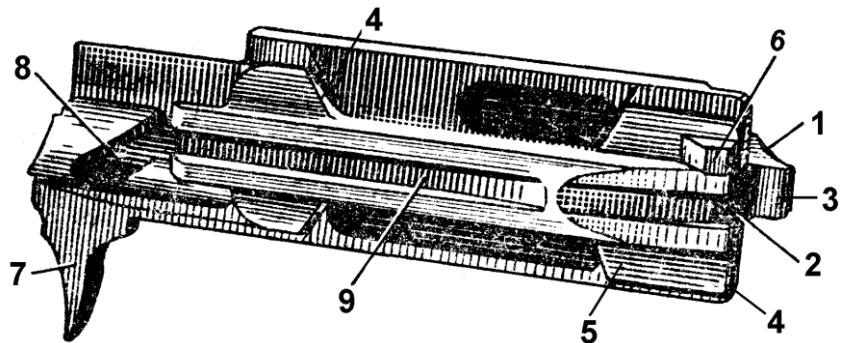
Мал. 26. Зворотний механізм:

1 – зворотні пружини; 2 – напрямна втулка; 3 – напрямний стержень; 4 – серга; 5 – вісь серги

15. Затворна рама (мал. 27) призначена для приведення в дію затвора і ударно-спускового механізму.

Затворна рама має: усередині – верхній канал для зворотного механізму, нижній канал для затвора, подовжній паз для проходу відбивного виступу (у гвинтівках першого випуску цей паз відсутній) і два бічних канали, зроблені для полегшення; ззаду – виступ, який виключає можливість пострілу при не повністю закритому затворі і призначений для повороту курка під час відходу затворної рами назад; з боків – пази з напрямними виступами для руху затворної рами по відгинах ствольної

коробки; з лівого боку ззаду – виступ для опускання (повороту) важеля автоспуска; з правого боку спереду – рукоятка для перезаряджання гвинтівки; знизу – фігурний виріз для розміщення в ньому ведучого виступу затвора і паз зі скосом для проходу голівки курка.

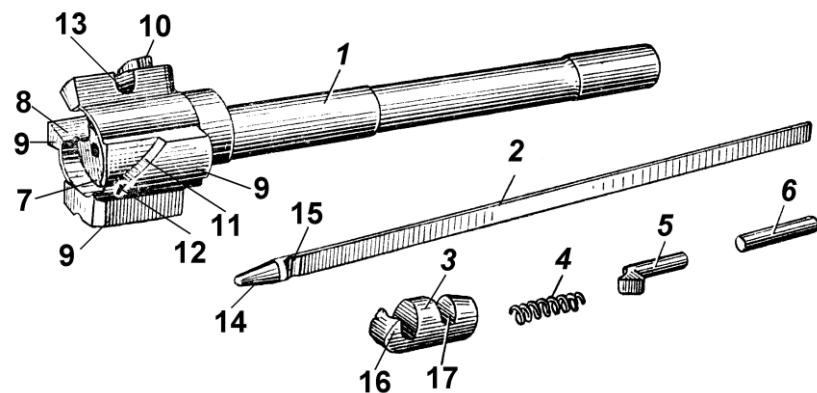

Мал. 27. Затворна рама:

1 – канал для зворотного механізму; 2 – канал для затвора; 3 – виступ; 4 – пази для відгинів ствольної коробки; 5 – напрямні виступи; 6 – виступ для опускання важеля автоспуска; 7 – рукоятка перезаряджання; 8 – фігурний виріз; 9 – паз для проходу голівки курка

16. Затвор (мал. 28) призначений для досилання патрона в патронник, закривання каналу ствола, розбивання капсуля і виймання з патронника гільзи (патрона). Він складається з кістяка, ударника, викидача з пружиною і віссю, шпильки ударника.

Корпус затвора має: на передньому зрізі – два циліндричні вирізи для дна гільзи і викидача; дві виїмки, що виключають удар затвора об казенний зріз ствола; три бойових виступи, які під час запирання затвора заходять у вирізи ствольної коробки; на правому бойовому виступі розташований ведучий виступ для повороту затвора під час запирання і відмикання; на лівому виступі є скіс для попереднього повороту затвора під час запирання; нижній виступ є подавачем патронів; на лівому боці – подовжній паз для проходу відбивного виступу ствольної коробки; у потовщеній частині кістяка затвора – поперечні отвори для осі викидача і шпильки ударника. Усередині затвор має канал для розміщення ударника.

Мал. 28. Затвор:

1 – корпус затвора; 2 – ударник; 3 – викидач; 4 – пружина викидача; 5 – вісь викидача;

6 – шпилька ударника; 7 – виріз для дна гільзи; 8 – виріз для викидача; 9 – бойові виступи; 10 – ведучий виступ; 11 – скіс; 12 – подовжній паз для відбивного виступу; 13 – отвір для осі викидача; 14 – бойок ударника; 15 – уступ для шпильки; 16 – зачіп викидача; 17 – виріз для осі

Ударник має бойок і уступ для обмеження руху ударника шпилькою.

Викидач із пружиною призначений для виймання гільзи (патрона) з патронника і утримання її до зустрічі з відбивним виступом ствольної коробки. Викидач має зачіп для захоплення гільзи, гніздо для пружини і виріз для осі.

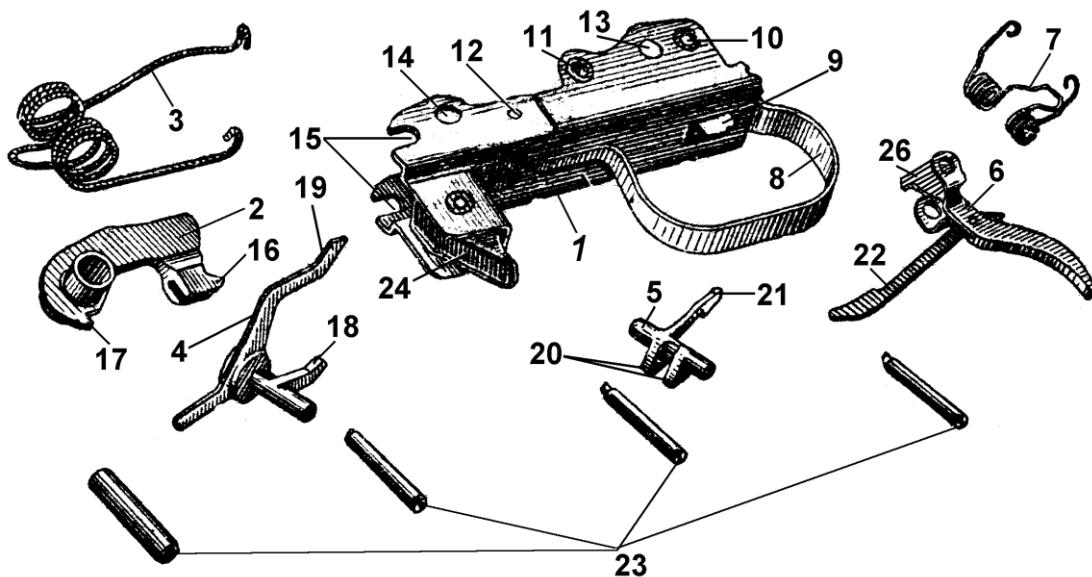
17. Ударно-спусковий механізм (рис. 29) призначений для спуска курка з бойового взводу і взводу автоспуска, забезпечення ведення одиночного вогню, припинення стрільби, запобігання пострілу при незамкненому затворі і для постановки гвинтівки на запобіжник.

Ударно-спусковий механізм складається з корпуса, курка з бойовою пружиною, автоспуска, шептала і спускового гачка з пружиною.

Корпус має: знизу – запобіжну скобу, вікно для хвоста спускового гачка; у бічних стінках – три отвори з вирізами з правої сторони для осей спускового гачка, шептала і автоспуска, а також отвору для осі запобіжника і осі курка; спереду – вирізи для осі перемички ствольної коробки; ззаду – зачепи для кінців пружини спускового гачка; усередині – стійку з вирізом для направлення руху тяги спускового гачка і обмежником для хвоста шептала.

Курок з бойовою пружиною призначений для нанесення удару по ударнику. На курку є бойовий взвід з пазом для тяги спускового гачка, взвід автоспуска, цапфи і отвір для осі. Бойова пружина надіта на цапфи курка і своєю петлею діє на курок, довгим кінцем – на хвіст шептала, коротким кінцем – на хвіст автоспуска.

Автоспуск призначений для автоматичного звільнення курка зі взводу автоспуска під час стрільби, а також для запобігання спуску курка при незачиненому затворі. Він має шептало для утримання курка на взводі автоспуска, важіль для роз'єднання шептала автоспуска зі взвідом автоспуска курка виступом затворної рами під час підходу її в переднє положення, хвіст для короткого кінця бойової пружини і отвір для осі.

Мал. 29. Ударно-спусковий механізм:

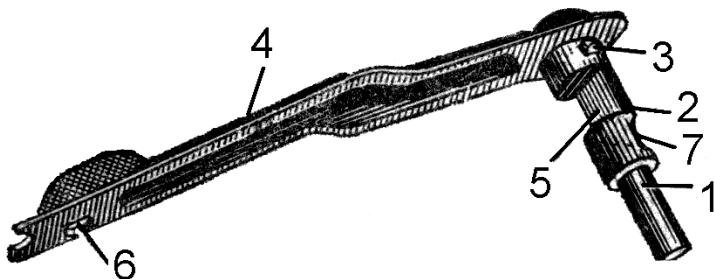
1 – корпус; 2 – курок; 3 – бойова пружина; 4 – автоспуск; 5 – шептало; 6 – спусковий гачок; 7 – пружина спускового гачка; 8 – запобіжна скоба; 9 – вікно для хвоста спускового гачка; 10 – отвір для осі спускового гачка; 11 – отвір для осі шепталала; 12 – отвір для осі автоспуска; 13 – отвір для осі запобіжника; 14 – отвір для осі курка; 15 – вирізи для осі перемички; 16 – бойовий взвід; 17 – взвід автоспуска; 18 – шептало автоспуска; 19 – важіль автоспуска; 20 – зачепи шепталала; 21 – хвіст шепталала; 22 – тяга спускового гачка; 23 – осі; 24 – засувка магазина; 25 – зачіп для кінця пружини спускового гачка; 26 – обмежник щитка

Шептало призначено для утримання курка після пострілу в крайньому задньому положенні. Шептало має зачепи для утримання курка на бойовому взводі, перемичку для зачепа тяги спускового гачка і хвіст для довгого кінця бойової пружини.

Спусковий гачок із пружиною призначений для виводу шепталала з-під бойового взводу курка. Він має тягу з зачепом, обмежник щитка, отвір для осі і хвіст.

У корпусі ударно-спускового механізму на своїй осі розміщується засувка магазина з пружиною.

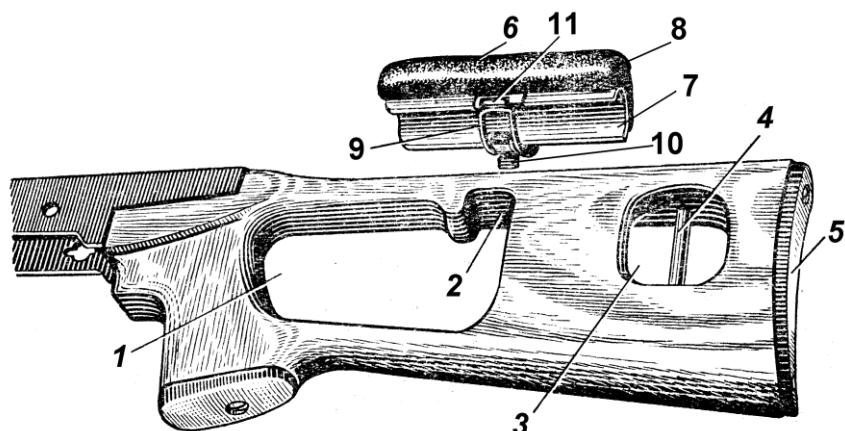
18. Запобіжник (мал. 30) призначений для запирання шепталала, спускового гачка і одночасного обмеження руху затворної рами назад, чим виключається можливість випадкового пострілу, а також для закріплення ударно-спускового механізму у ствольній коробці. Запобіжник має: вісь, що закріплює ударно-спусковий механізм на ствольній коробці, з потовщеною частиною для запирання шепталала і виступами для її утримання у ствольній коробці; щиток з виступом, що закриває виріз для руху рукоятки затворної рами під час установки гвинтівки на запобіжник. На потовщених частині осі зроблені вирізи для хвоста шепталала і для обмежника щитка. Нижнє положення запобіжника відповідає установці його для ведення вогню, а верхнє – на запобіжник.

Мал. 30. Запобіжник:

1 – вісь; 2 – потовщена частина осі; 3 – виступ осі; 4 – щиток; 5 – виріз для хвоста шептала; 6 – виступ щитка; 7 – виріз для обмежника щитка

19. Приклад із щокою (мал. 31) призначений для зручності дії гвинтівкою.

Мал. 31. Приклад із щокою:

1 – виріз, що утворює рукоятку; 2 – виріз для застібки замка щоки приклада; 3 – вікно; 4 – антабка; 5 – металевий потильник; 6 – щока; 7 – дерев'яна основа; 8 – м'яка набивка; 9 – петля; 10 – застібка; 11 – зачіп обойми.

Приклад має: виріз, що утворює рукоятку, виріз для застібки замка щоки приклада; вікно з антабкою для ременя; металевий потильник; шуруп-фіксатор замикача кришки ствольної коробки. Приклад за допомогою з'єднувального гвинта і шурупа приєднується до ствольної коробки.

Щока приклада застосовується тільки під час стрільби з оптичним прицілом. Вона складається з дерев'яної основи, м'якої набивки зі шкіряним покриттям і замка, для закріплення щоки на прикладі. Замок має обойму із зачепом і застібку з петлею.

20. Прицільні пристрої призначенні для наведення гвинтівки під час стрільби по цілях на різні відстані.

Прицільні пристрої снайперської гвинтівки складаються з оптичного прицілу ПСО-1 і механічного (відкритого) прицілу.

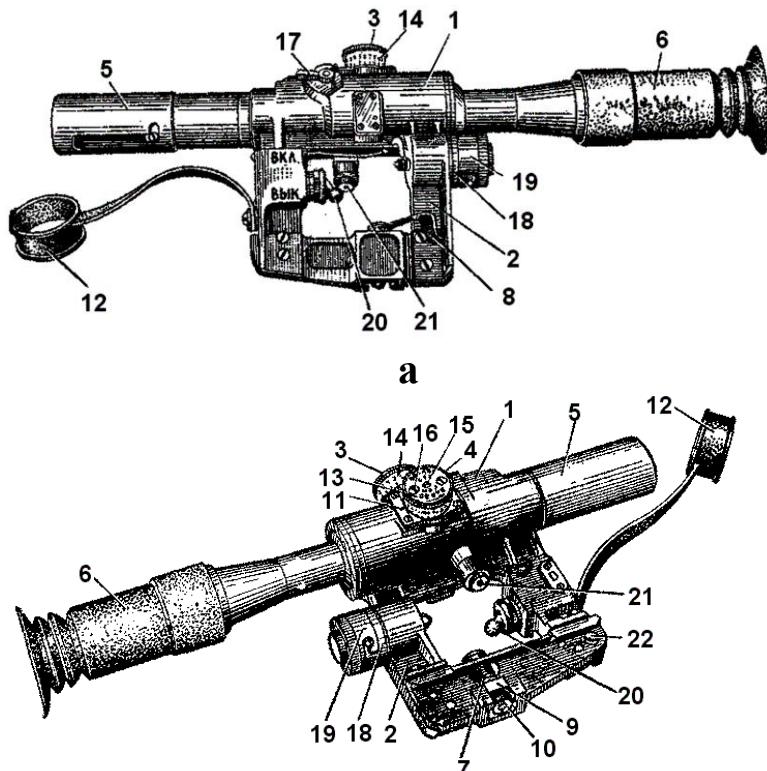
21. Оптичний приціл (мал. 32) є основним прицілом снайперської гвинтівки. Збільшення прицілу 4-кратне, поле зору 6° . Оптичний приціл складається з механічної й оптичної частин.

Механічна частина прицілу включає корпус, верхній і бічний маховички, пристрій освітлення сітки прицілу, висувну бленду, гумовий

наочник і ковпачок.

Оптична частина прицілу (мал. 33) включає об'єктив, систему, що обертає сітку, люмінесцентний екран і окуляр.

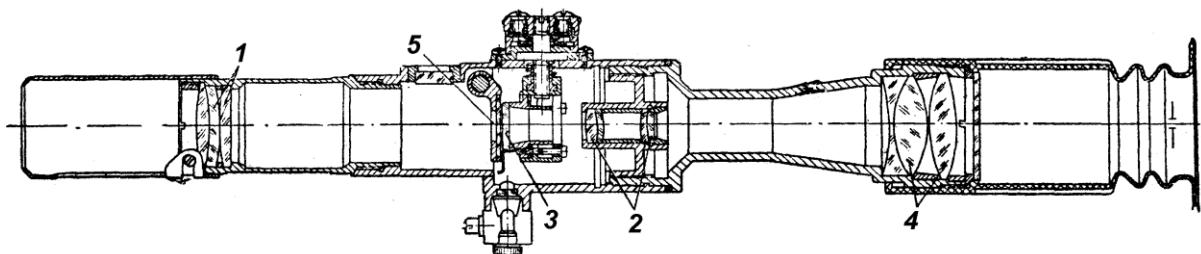
Корпус служить для з'єднання всіх частин прицілу на гвинтівці. На кронштейні є пази, упор, затискний гвинт, ручка затискування гвинта, переміщувач із пружиною і регулювальною гайкою. До корпуса прикріплені покажчики (індекси) установок прицілу і бокових поправок і ковпачок об'єктива.

Мал. 32. Оптичний приціл:

а – вид з лівого боку; б – вид з правого боку:

1 – корпус; 2 – кронштейн; 3 – верхній маховичок; 4 – боковий маховичок; 5 – висувна бленда; 6 – гумовий наочник; 7 – зажимний гвинт; 8 – ручка зажимного гвинта; 9 – переміщувач; 10 – регулювальна гайка; 11 – показчик; 12 – ковпачок об'єктива; 13 – торцева гайка; 14 – шкала; 15 – з'єднувальний гвинт; 16 – стопорний гвинт; 17 – прапорець люмінесцентного екрана; 18 – корпус для батарейки; 19 – ковпачок з упором; 20 – тумблер; 21 – електролампочка; 22 – упор

Мал. 33. Оптична частина прицілу:

1 – об'єктив; 2 – система, що обертає; 3 – сітка; 4 – окуляр; 6 – люмінесцентний екран

Верхній маховичок призначений для установки прицілу, **боковий маховичок** – для введення бокових поправок. За своєю будовою вони однакові і мають корпус маховичка, пружинну шайбу, торцеву гайку і з'єднувальний (центральний) гвинт. Зверху на кожному з маховичків зроблено три отвори: середній – для з'єднувального гвинта, два крайніх – для стопорних гвинтів.

Пружинна шайба служить для утримання маховичка в заданому положенні.

На корпусі верхнього маховичка є основна шкала прицілу з поділками від 1 до 10; цифри шкали позначають відстані стрільби в сотнях метрів.

На корпусі бокового маховичка є шкала бокових поправок з поділками від 0 до 10 в обидва боки, кожна з яких відповідає одній тисячній (0–01).

На верхній частині корпусів маховичків нанесено додаткову шкалу, яка застосовується під час вивірки прицілу; поділка шкали дорівнює 0,5 тисячної. Установки основної шкали верхнього маховичка до поділки 3 фіксуються через одну поділку. Від поділки 3 до поділки 10 установки цього маховичка, а також усі установки шкали бокового маховичка фіксуються через кожні півподілки (одній поділці відповідають два клацання).

На торцевих гайках верхнього і бокового маховичків стрілкою позначено напрямок обертання маховичків або торцевих гайок під час внесення потрібної поправки в установку прицілу і бокового маховичка («Вверх СТП», «Вниз СТП» – на верхньому маховичку, «Вправо СТП», «Вліво СТП» – на боковому маховичку). Це означає, що під час обертання маховичків або торцевих гайок за напрямком стрілки середня точка влучення (СТП) переміщується у відповідному напрямку (вверх, праворуч і т.п.).

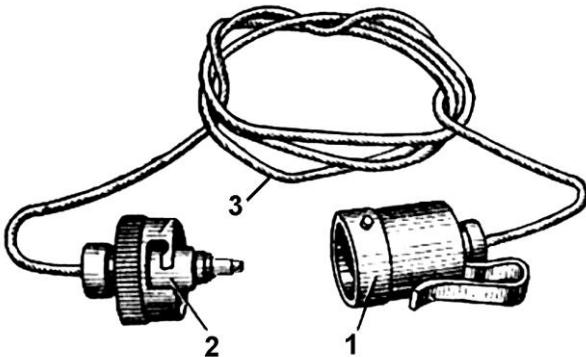
З'єднувальний гвинт зв'язує торцеву гайку і під час обертання маховичка або гайки пересуває каретку із сіткою прицілу в потрібному напрямку.

Пристрій освітлення сітки служить для освітлення сітки прицілу під час стрільби в сутінках та вночі. Він складається із корпуса з контактним гвинтом, батарейки, яка є джерелом струму, ковпачка з упором і пружиною для піджимання батарейки до гвинта, дротів, що з'єднують гвинт (батарейку) з електролампочкою через тумблер, тумблера для вмикання і вимикання електролампочки.

Батарейка встановлюється в корпус так, щоб центральний електрод був підключений до гвинта, а боковий електрод (зміщений убік) – до корпуса; для

цього контактна пластина бокового електрода загинається за край корпуса, після чого надівається ковпачок.

Для освітлення сітки при температурі від + 2°C і нижче необхідно користуватися зимовим пристроєм освітлення сітки (мал. 34), який складається з корпуса, ковпачка і екранованого дроту. Для підготовки зимового пристрою освітлення сітки до стрільби необхідно батарейку вклсти в корпус зимового пристрою так, як зазначено вище, і надіти на нього ковпачок, який знято з корпуса на прицілі, а ковпачок зимового пристрою надіти на корпус пристрою на прицілі. Корпус зимового пристрою з батарейкою переноситься в кишені снайпера, а екранований дріт може пропускатися через лівий рукав верхнього одягу.

Мал. 34. Зимовий пристрій освітлення сітки прицілу:

1 – корпус для батарейки; 2 – ковпачок з упором; 3 – екранований дріт

Наочник (гумовий) призначений для правильної установки ока і зручності прицілювання. Крім того, він охороняє лінзи окуляра від забруднення і ушкодження,

Висувна бленда призначена для захисту лінз об'єктива при негоді від попадання на неї дощу, снігу, а також від попадання прямих сонячних променів під час стрільби проти сонця і запобігання відблискам, які демаскують снайпера.

Гумовий ковпачок захищає лінзи об'єктива від забруднення і ушкодження.

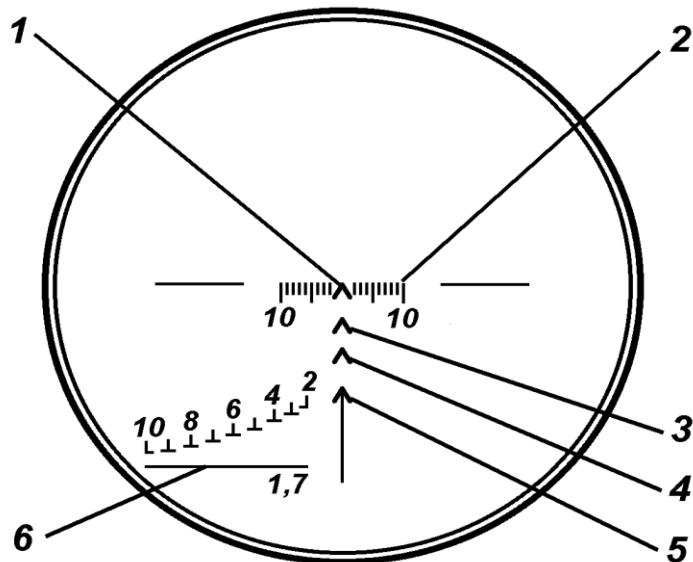
Об'єктив призначений для дотримання зменшеного і перевернутого зображення об'єкта, що спостерігається. Він складається з трьох лінз, з них дві – склеені.

Система, що обертає, призначена для надання зображеню нормального (прямого) положення; вона складається з чотирьох лінз, склеєніх попарно.

Сітка прицілу призначена для прицілювання; вона зроблена на склі, закріплена в рухливій рамці (каретці). На сітці прицілу (мал. 35) нанесено: основний (верхній) кутник для прицілювання під час стрільби до 1000 м; шкала бокових поправок; додаткові кутники (нижче шкали бокових поправок по вертикальній лінії) для прицілювання під час стрільби на 1100, 1200 і 1300 м; далекомірна шкала (суцільна горизонтальна і крива пунктирна лінії).

Для прицілювання під час стрільби за допомогою додаткових кутників необхідно встановити на верхньому маховичку приціл 10.

Шкала бокових поправок позначена знизу (ліворуч і праворуч від кутника) цифрою 10, що відповідає десяти тисячним (0–10). Відстань між двома вертикальними рисками шкали відповідає одній тисячній (0–01).

Мал. 35. Сітка прицілу

1 – основний кутник для стрільби до 1000 м; 2 – шкала бокових поправок; 3 – додатковий кутник для стрільби на відстань 1100 м; 4 – додатковий кутник для стрільби на відстань 1200 м; 5 – додатковий кутник для стрільби на відстань 1300 м; 6 – далекомірна шкала

Далекомірна шкала розрахована на висоту цілі 1,7 м (середній зріст людини). Це значення висоти цілі зазначено під горизонтальною лінією. Над верхньою пунктирною лінією нанесено шкалу з поділками, відстань між якими відповідає відстані до цілі в 100 м. Цифри шкали 2, 4, 6, 8, 10 відповідають відстаням 200, 400, 600, 800, 1000 м.

Окуляр призначений для розглядання об'єкта у збільшенному і прямому зображенні; він складається з трьох лінз, з них дві – склеєні.

Люмінесцентний екран призначений для виявлення інфрачервоних джерел світла; він являє собою тонку пластину зі спеціального хімічного складу, яка розміщена між двома листами скла. Екран має вікно зі світлофільтром в оправі для зарядки екрана і важіль перемикання екрана: у бік світлофільтра (горизонтальне положення важеля) – для підзарядки екрана і під час стрільби в звичайних умовах; у бік об'єктива (вертикальне положення важеля) – під час спостереження та стрільби по цілях, які виявляють себе інфрачервоним випромінюванням.

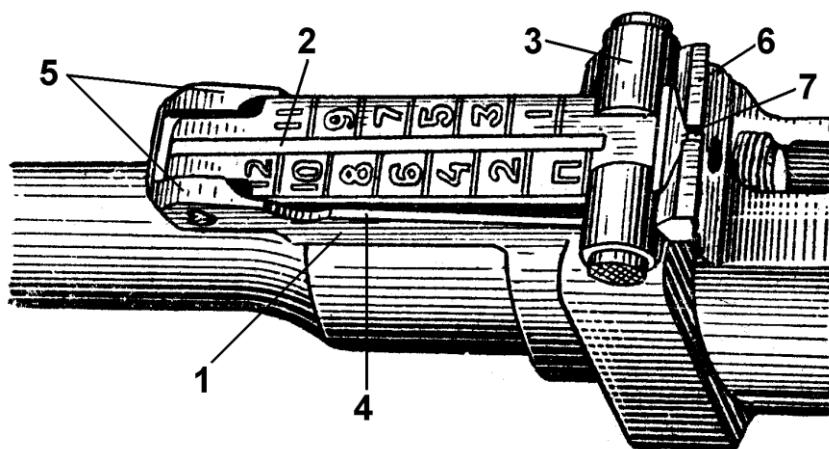
22. Механічний (відкритий) приціл використовується у випадку ушкодження (виходу з ладу) оптичного прицілу. Він складається з прицілу і мушки.

Приціл (мал. 36) складається з колодки прицілу, пластинчастої пружини, прицільної планки і хомутика.

Колодка прицілу має: зверху – два сектори для надання прицільній планці визначененої висоти, вушка для кріплення прицільної планки і гнізда для пластиначастої пружини; усередині – наскрізний канал для штовхача з пружиною.

Пластиначаста пружина призначена для утримання прицільної планки в заданому положенні.

Прицільна планка має гrivку з прорізом для прицілювання і вирізи для утримання хомутика у встановленому положенні. На прицільній планці нанесенашкала з поділками від 1 до 12 і буквою П (цифри шкали позначають відстані стрільби в сотнях метрів, П – постійна установка прицілу, що відповідає прицілу 4).

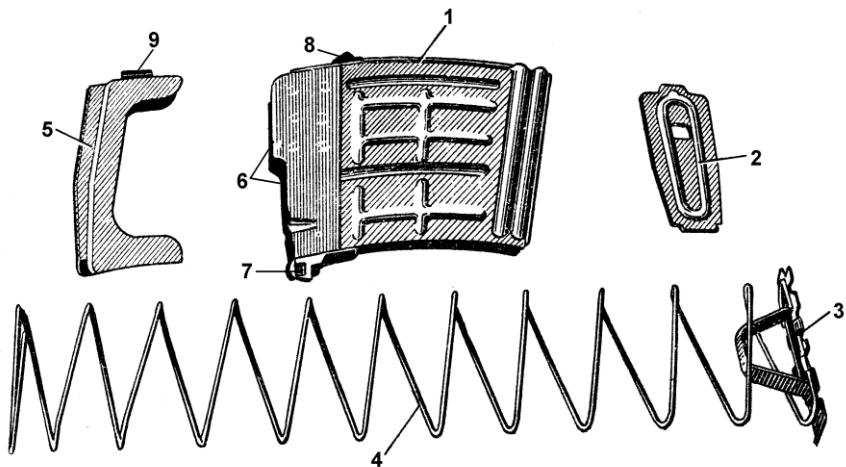
Мал. 36. Механічний (відкритий) приціл:

1 – колодка прицілу; 2 – прицільна планка; 3 – хомутик; 4 – сектор; 5 – вушко;
6 – гrivка прицільної планки; 7 – проріз

Хомутик надітий на прицільну планку й утримується в заданому положенні защіпкою. Защіпка має зуб, який під дією пружини заскакує у виріз прицільної планки.

Мушка загвинчена в запобіжник. На запобіжнику і основі мушки нанесено риски, які визначають положення мушки.

23. Магазин (мал. 37) служить для розміщення патронів і подачі їх у ствольну коробку. Він складається з корпуса, кришки, стопорної планки, пружини і подавача.

Мал. 37. Магазин:

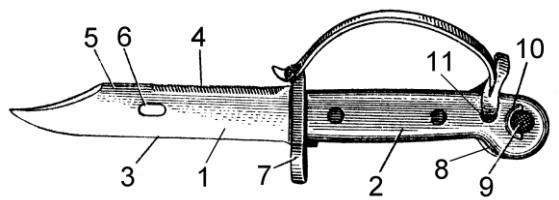
1 – корпус; 2 – кришка; 3 – стопорна планка; 4 – пружина; 5 – подавач; 6 – загини; 7 – зачіп; 8 – опорний виступ; 9 – виступ подавача

Корпус магазина з'єднує всі частини магазина. Його бічні стінки мають загини для утримання патронів від випадання і обмеження підйому подавача і виступи, що обмежують утоплювання магазина у вікні ствольної коробки; на передній стінці є зачіп, а на задній – опорний виступ, за допомогою яких магазин приєднується до ствольної коробки. На задній стінці корпуса знизу є контрольний отвір для визначення повноти спорядження магазина патронами. Стінки корпуса для міцності зроблені ребристими.

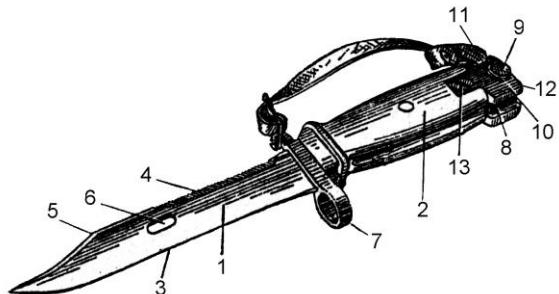
Знизу корпус закривається кришкою, у якій є отвір для виступу стопорної планки.

Усередині корпуса міститься подавач і пружина зі стопорною планкою. Подавач забезпечує шахове розташування патронів у магазині і має виступ, що під час подачі останнього патрона з магазина піднімає останов затвора вверх. Стопорна планка закріплена на нижньому кінці пружини і своїм виступом утримує кришку магазина від переміщення.

24. Багнет (мал. 38) приєднується до снайперської гвинтівки перед атакою і призначений для ураження противника в рукопашному бою. Крім того, він використовується як ніж, пилка (для розпилювання металу) і ножиці (для розрізання дроту). Дроти освітлювальної мережі необхідно різати по одному, знявши попередньо ремінь з багнета і підвіску з піхов. Під час різання дроту необхідно стежити за тим, щоб руки не торкалися до металевої поверхні багнета і піхов. Робити проходи в електризованих дротових загородженнях за допомогою багнета **не дозволяється**.

a

б

Мал. 38. Багнет:

а – ранніх випусків; б – останніх випусків;

1 – лезо; 2 – рукоятка; 3 – ріжуча грань; 4 – пила; 5 заточена кромка; 6 – отвір; 7 – кільце; 8 – подовжній паз; 9 – засувка; 10 – запобіжний виступ; 11 – отвір для ременя; 12 – металевий наконечник; 13 – з’єднувальний гвинт

Багнет складається з леза і рукоятки.

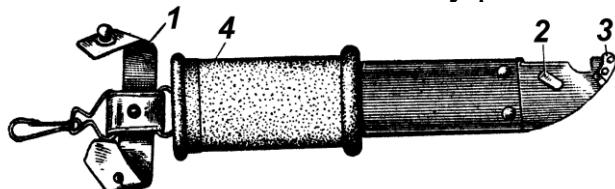
На лезі є: ріжуча грань; пила; заточена кромка, яка в сполученні з піхвами використовується як ножиці; отвір, в який вставляється виступ – вісь піхов.

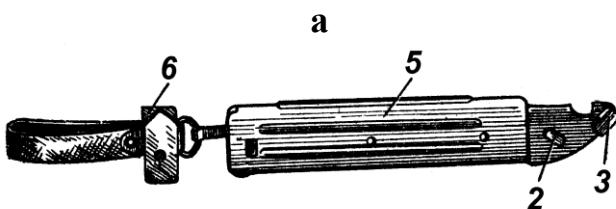
Рукоятка призначена для зручності дії і для примикання багнета до гвинтівки. На рукоятці є: спереду – кільце для надівання на полум’ягасник, зачіп для ременя; ззаду – подовжні пази, якими багнет надівається на відповідні виступи на упорі основи мушки; засувка; запобіжний виступ; отвір для ременя; пластмасові щічки і ремінь для зручності використання багнета.

У багнетів останніх випусків (мал. 38, б) пластмасові щічки замінено пластмасовим корпусом, що утримується на рукоятці металевим наконечником зі з’єднувальним гвинтом.

25. Піхви (мал. 39) призначені для носіння багнета на поясному ремені; крім того, вони використовуються спільно з багнетом для розрізання дроту. Піхви мають підвіску з двома карабинчиками і застібкою, виступ-вісь, упор для обмеження повороту багнета під час дій ним як ножицями і гумовий наконечник для електроізоляції; усередині піхв є пластинчаста пружина для утримання багнета від випадання.

На піхвах останніх випусків (мал. 39, б) гумовий наконечник замінено пластмасовим корпусом і змінено підвіску. Замість верхнього карабинчика зроблено петлю для носіння багнета на поясному ремені.

Мал. 39. Піхви:

а – ранніх випусків; б – останніх випусків;

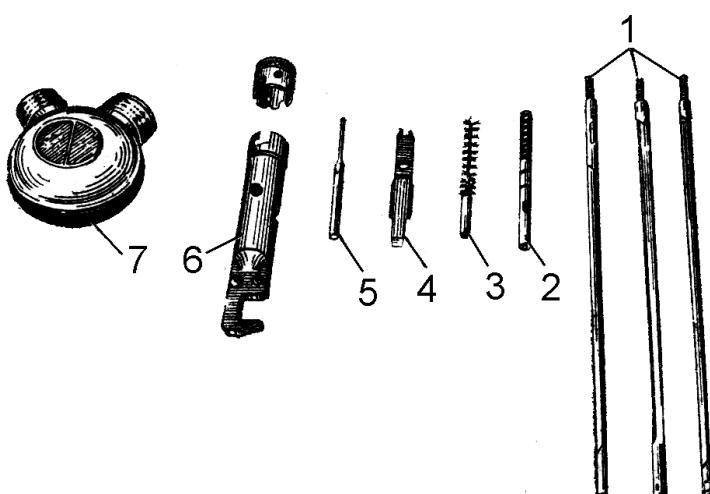
1 – підвіска з карабинчиками; 2 – виступ-вісі; 3 – упор; 4 – гумовий наконечник;
5 – пластмасовий корпус; 6 – підвіска з петлею

Призначення і будова приладдя до снайперської гвинтівки

26. Приладдя (мал. 40) призначено для розбирання, збирання, чищення і змащення снайперської гвинтівки. До приладдя належать: шомпол, протирка, йоржик, викрутка, вибивач, пенал і маслянка. Приладдя (крім маслянки) переноситься в сумці для оптичного прицілу і магазинів.

Шомпол застосовується для чищення і змащення каналу ствола, каналів і порожнин інших частин гвинтівки. Він складається з трьох ланок, які згинчуються одна з одною. На одній ланці шомпол має голівку для з'єднання з пеналом, а на іншій – нарізку для нагвинчування протирки або йоржика і щілина для просмикування ганчір'я або ключа.

Протирка застосовується для чищення і змащення каналу ствола, а також каналів і порожнин інших частин гвинтівки.

Мал. 40. -Приладдя:

1 – шомпол; 2 – протирка; 3 – йоржик; 4 – викрутка; 5 – вибивач; 6 – пенал;

7 – маслянка

Йоржик використовується для чищення каналу ствола розчином РЧС.

Викрутка застосовується під час розбирання і збирання гвинтівки, чищення газової камери і газової трубки, а також як ключ під час регулювання положення мушки по висоті. Бічні поверхні викрутки мають загострені грані для видалення нагару з газової камери і газової трубки. Виріз на кінці викрутки призначений для загвинчування і вигвинчування мушки, а

отвір посередині – для вибивача, який використовується як рукоятка. Для зручності користування викруткою вона вставляється в бічні отвори пенала.

Вибивач застосовується для виштовхування осей і шпильок.

Пенал призначений для зберігання протирки, йоржика, викрутки і вибивача. Він закривається кришкою.

Пенал використовується як рукоятка шомпола під час чищення і змашення гвинтівки, як рукоятка викрутки під час розбирання і збирання гвинтівки і чищення газової камери і газової трубки і як ключ під час від'єднання газової трубки і збирання шомпола.

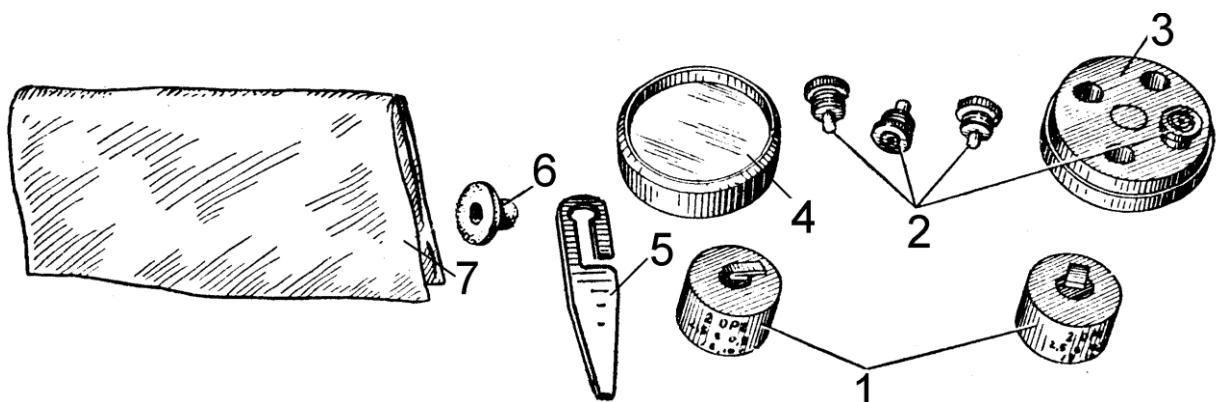
Пенал має два круглих отвори для шомпола і два овальних отвори для викрутки, ключ, вирізи на торці для згинчування ланок шомпола і виріз для виступу кришки.

Кришка застосовується як дульна накладка під час чищення ствола; вона має отвір для направлення руху шомпола і внутрішніх виступів для утримання її на полум'ягаснику і на пеналі.

Маслянка призначена для зберігання мастила.

27. Запасними частинами, інструментом і пристроями до оптичного прицілу є (мал. 41): запасні батарейки і електролампочки, світлофільтр, ключ-викрутка для загвинчування і вигвинчування електролампочок, серветка і гумовий ковпачок на тумблер.

Світлофільтр надівається на окуляр з появою димки в повітрі і зниженням освітленості.

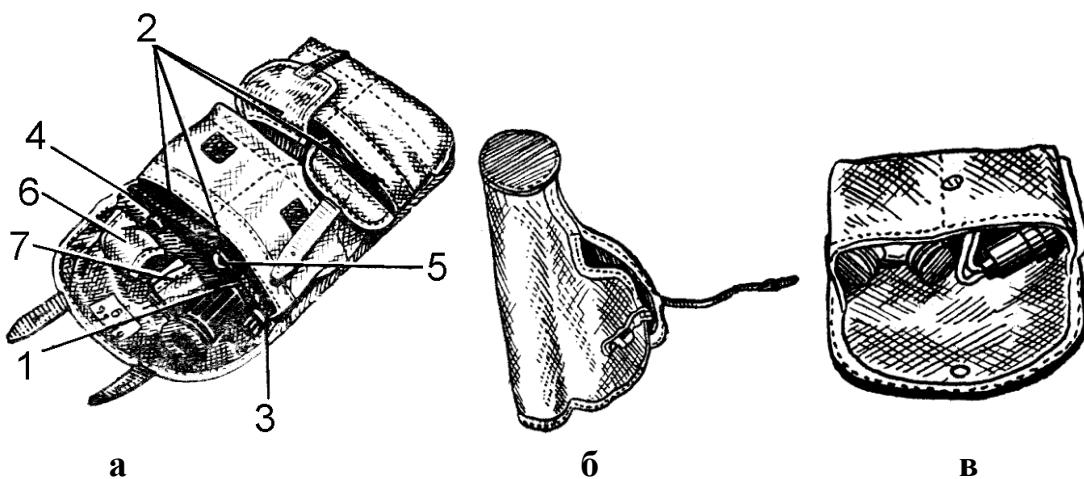

Мал. 41. Запасні частини, інструмент і пристроя до оптичного прицілу:

1 – запасні батарейки; 2 – запасні електролампочки; 3 – футляр (протектор) для запасних електролампочок; 4 – світлофільтр; 5 – ключ-викрутка; 6 – гумовий ковпачок на тумблер; 7 – серветка

28. До кожної снайперської гвинтівки надається (мал. 42): сумка для перенесення оптичного прицілу і магазинів; чохол для оптичного прицілу; сумочка для перенесення зимового пристрою освітлення сітки, запасних батарейок і маслянки.

Сумка для перенесення оптичного прицілу і магазинів має кишеню для оптичного прицілу, чотири кишені для магазинів, кишені для шомпола, пенала, щоки-приклада, ключа-викрутки, серветки і світлофільтра.

Мал. 42. Сумки і чохол:

а – сумка для перенесення оптичного прицілу і магазинів; б – чохол для оптичного прицілу; в – сумочка для перенесення зимового пристрою освітлення сітки, запасних батарейок і маслянки:

1 – кишеня для оптичного прицілу; 2 – кишені для магазинів; 3 – кишеня для шомпола;
4 – кишеня для пенала; 5 – кишеня для ключа-викрутки; 6 – кишеня для світлофільтра;
7 – кишеня для серветки

Чохол для оптичного прицілу призначений для захисту прицілу від дощу, снігу і пилу під час розміщення його на гвинтівці.

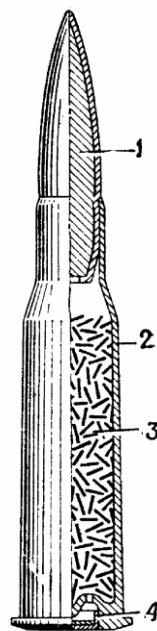
Сумочка для перенесення зимового пристрою освітлення сітки із запасними батарейками і маслянки переноситься в речовому мішку.

7,62-мм бойові гвинтікові патрони

29. Бойовий гвинтіковий патрон (мал. 43) складається з кулі, гільзи, порохового заряду і капсуля.

Для відмінності патронів головні частини куль мають різне фарбування: звичайна зі сталевим осереддям – сріблистий колір; важка зр. 1930 р. – жовтий; трасуюча – зелений; бронебійно-запальна – чорний колір з червоним паском; легка куля зр. 1908р. і куля гвинтікового снайперського патрона відмітного фарбування не мають.

Трасуюча куля під час польоту в повітрі на відстанях стрільби до 1000 м залишає світловий слід, який дозволяє робити корегування і цілевказання.

Мал. 43. Бойовий гвинтіковий патрон:

1 – куля; 2 – гільза; 3 – пороховий заряд; 4 – капсуль

Бронебійно-запальна куля призначена для запалення рідини, яка знаходиться за легкими броньовими прикриттями, на відстанях до 500 м.

Гвинтікові снайперські патрони мають таку саму будову, як і гвинтікові патрони зі сталевим осереддям. Під час стрільби вони забезпечують більш високу кучність бою.

30. Патрони закупорюються в дерев'яні ящики. У ящики вкладаються дві герметично закриті металеві коробки по 440 патронів у кожній; патрони в коробках упаковані в пачки по 20 патронів. На пачках із гвинтіковими снайперськими патронами – напис «Снайперські». Усього в ящику міститься 880 патронів.

На бічних стінках ящиків, у які закупорені патрони з кулями зі сталевим осереддям, важкими, трасуючими і бронебійно-запальними кулями, нанесено такі самі кольорові смуги, які й на головних частин куль. Якщо в ящику знаходяться патрони з легкою кулею або гвинтікові снайперські патрони, на бічних стінках ящика кольорові смуги не наносяться.

Розділ IV

РОБОТА ЧАСТИН І МЕХАНІЗМІВ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Положення частин і механізмів до заряджання

31. Затворна рама із затвором під дією зворотного механізму знаходиться в крайньому передньому положенні; канал ствола зчинений затвором. Затвор повернутий навколо повздовжньої осі ліворуч, його бойові виступи знаходяться у вирізах ствольної коробки – затвор замкнений. Зворотні пружини мають найменше стиснення.

Газовий поршень і штовхач під дією пружини штовхача знаходяться в крайньому передньому положенні. Пружина штовхача – у найменшому стисненні.

Важіль автоспуска під дією виступу затворної рами повернутий вперед і вниз й автоспуск виключений.

Курок спущений і впирається в затвор. Ударник під дією курка поданий уперед. Бойова пружина знаходиться в найменшому стисненні і своєю петлею притискає курок до затвора, довгим кінцем притискає хвіст шептала до обмежника, а коротким кінцем – натискає вниз на хвіст автоспуска.

Спусковий гачок під дією пружини відведений уперед. Пружина спускового гачка петлею натискає на задній кінець тяги, і тяга верхньою площинкою з зачепом упирається в перемичку шептала.

Запобіжник знаходиться в крайньому верхньому положенні, зчиняє виріз у кришці ствольної коробки й обмежує рух затворної рами назад; потовщена частина осі запобіжника знаходиться під обмежником щитка і над хвостом шептала та перешкоджає їхньому обертанню (запирає шептало і спусковий гачок).

Робота частин і механізмів під час заряджання

32. Для заряджання снайперської гвинтівки потрібно приєднати до неї споряджений магазин, опустити запобіжник униз (поставити його в положення «Вогонь» – повинно бути видно букву О), відвести затворну раму назад до упору і відпустити її. Гвинтівка заряджена. Якщо немає негайноЯ потреби у відкритті вогню, то необхідно підняти запобіжник вверх (поставити гвинтівку на запобіжник – повинно бути видно букву П).

Під час приєднання магазина його зачіп заходить у виріз ствольної коробки, а опорний виступ заскачує за засувку і магазин утримується у вікні ствольної коробки. Верхній патрон, упираючись знизу в затворну раму, трохи опускає патрони в магазин, стискаючи його пружину.

Під час постановки запобіжника в положення «Вогонь» відкривається виріз для руху рукоятки перезаряджання, а вирізи в потовщенні частини осі запобіжника розташовані проти хвоста шептала і обмежника щитка

(звільняється хвіст шептала і спусковий гачок).

Під час відведення затворної рами назад (на довжину вільного ходу), вона, діючи переднім скосом фігурного вирізу на ведучий виступ затвора, повертає затвор праворуч, бойові виступи затвора виходять з вирізів ствольної коробки – здійснюється відмикання затвора; виступ затворної рами звільняє важіль автоспуска, і шептало автоспуска під дією короткого кінця бойової пружини на хвіст автоспуска притискається до площини курка.

Під час подальшого відведення затворної рами разом з нею відходить назад затвор, відкриваючи канал ствола; зворотні пружини стискаються; курок під дією виступу, а потім скосу на пазу затворної рами повертається назад; бойова пружина закручується; бойовий взвід курка проходить за зачепи шептала, а шептало автоспуска заскачує за взвід автоспуска.

Як тільки нижня площа затворної рами пройде вікно для магазина, патрони під дією пружини магазина піднімаються вверх до упору верхнім патроном у загин стінки магазина.

Рух затворної рами з затвором у крайнє заднє положення обмежується вкладишем кришки ствольної коробки.

Під час відпускання затворної рами вона разом із затвором під дією зворотного механізму подається вперед; затвор досилачем виштовхує з магазина верхній патрон, досилає його в патронник і зачиняє канал ствола. Поступальний рух затвора після цього припиняється. При підході затвора до казенного зрізу ствола зачіп викидача заскачує за закраїну гільзи; затвор під дією скосу виступу ствольної коробки на скіс лівого бойового виступу затвора одержує первісний поворот, а потім під дією фігурного вирізу затворної рами, що рухається вперед, на ведучий виступ повертається навколо повздовжньої осі ліворуч; бойові виступи затвора заходять у вирізи ствольної коробки, а ведучий виступ затвора заходить у пряму ділянку фігурного вирізу затворної рами – затвор запирається. Підходячи до крайнього переднього положення затворна рама своїм виступом повертає важіль автоспуска вперед і вниз, виводячи шептало автоспуска з-під взвіду автоспуска курка; курок під дією бойової пружини повертається і стає на бойовий взвід.

Патрони в магазині під дією пружини піднімаються догори до упору верхнім патроном у затворну раму.

Під час постановки гвинтівки на запобіжник щиток закриває виріз для рукоятки перезаряджання і стає на шляху її руху назад, а потовщена частина осі стає проти хвоста шептала і обмежника щитка (замикає шептало і спусковий гачок).

Робота частин і механізмів під час стрільби

33. Для здійснення пострілу необхідно зняти гвинтівку із запобіжника і натиснути на спусковий гачок.

Під час зняття гвинтівки із запобіжника (переведення у положення «Вогонь») відкривається виріз для руху рукоятки перезаряджання і

звільняються хвіст шептала і спусковий гачок.

Під час натискання на хвіст спускового гачка він разом з тягою переміщується назад, зачіп тяги повертає шептало і розчіплює його з бойовим взводом курка. Курок під дією бойової пружини повертається на своїй осі та енергійно завдає удару по ударнику. Ударник бойком розбиває капсулę патрона. Ударний склад капсуля патрона запалюється, полум'я через затравлювальні отвори в дні гільзи проникає до порохового заряду і запалює його. Відбувається постріл.

Куля під дією порохових газів рухається каналом ствола; як тільки вона проходить газовідвідний отвір, частина газів поринає через цей отвір у газову камеру і тисне на газовий поршень, а останній – на штовхач. Штовхач, стискаючи свою пружину, ударяє в передню площину затворної рами і відкидає затворну раму із затвором назад. Відходячи назад, затворна рама (як і під час відведення її назад за рукоятку перезаряджання) переднім скосом фігурного вирізу повертає затвор навколо повздовжньої осі і його бойові виступи виходять з вирізів ствольної коробки – відбувається відмикання затвора і відчинення каналу ствола; виступ затворної рами звільняє важіль автоспуска, і шептало автоспуска притискається до площини курка. До цього часу куля вилітає із каналу ствола.

Газовий поршень зі штовхачем рухається назад, стискаючи пружину штовхача, до упору віночка штовхача в прицільну колодку.

Надалі стиснута пружина штовхача досилає штовхач і газовий поршень уперед до вирання голівки поршня в торець газової трубки.

Затворна рама із затвором за інерцією продовжує рух назад; гільза, яка утримується зачепом викидача, наштовхується на відбивний виступ ствольної коробки і викидається назовні.

Надалі робота частин і механізмів, за винятком курка, спускового гачка і шептала, відбувається так само, як і під час заряджання. Курок наприкінці повороту вдаряє по передній частині тяги спускового гачка, опускає її вниз і роз'єднує із шепталом, а потім стає на взвод автоспуска. Шептало під дією довгого кінця бойової пружини стає у вихідне положення – проти бойового взводу курка.

Для здійснення наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок і знову натиснути на нього. Коли спусковий гачок буде відпущеній, він під дією пружини спускового гачка разом з тягою просунеться вперед і зачіп тяги заскочить за перемичку шептала, а під час натискання на спусковий гачок шептало вийде із зачеплення з бойовим взводом курка і звільнить курок – відбудеться черговий постріл.

Після пострілу останнім патроном, який знаходиться в магазині, подавач магазина, піднімаючись вверх, своїм виступом діє на останов затвора і висуває його з гнізда ствольної коробки, стискаючи пружину останова.

Під час руху затворної рами вперед досилач затвора упирається в останов затвора і затворна рама зупиняється в цьому положенні, вказуючи на витрату всіх патронів у магазині. Під час від'єднання магазина від гвинтівки затворна рама залишається на останові затвора, тому що пружина останова

затвора не може опустити останов, притиснутий затвором. Щоб останов затвора опустився у своє гніздо, необхідно відвести затворну раму назад, а при приєднаному неспорядженному магазині, утримуючи затворну раму за рукоятку перезаряджання, натиснути на подавач магазина.

Затримки під час стрільби зі снайперської гвинтівки та способи їх усунення

34. Частини і механізми снайперської гвинтівки при правильному поводженні з гвинтівкою і належному догляді тривалий час працюють надійно і безвідмовно. Проте в результаті забруднення механізмів, зношування частин і недбалого поводження з гвинтівкою, а також при несправностях патронів можуть виникнути затримки під час стрільби.

Затримку, яка виникла під час стрільби, потрібно усунути перезаряджанням, для чого енергійно відвести затворну раму за рукоятку назад, відпустити її і продовжити стрільбу. Якщо затримку не усунено, то необхідно з'ясувати причину її виникнення й усунути затримку так, як вказано нижче.

Затримки та їх характеристики	Причини затримок	Способи усунення
Неподавання патрона. Затвор у передньому положенні, але постріл не здійснено – у патроннику немає патрона	1. Забруднення або несправність магазина. 2. Несправність засувки магазина	Перезарядити гвинтівку і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин. При несправній засувці магазина відправити гвинтівку до ремонтної майстерні
Утикання патрона. Патрон кулею уткнувся в казенний зріз ствола, рухомі частини зупинилися в середньому положенні	Погнутість загинів бічних стінок магазина	Утримуючи рукоятку перезаряджання, вийняти патрон, що уткнувся, і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин
Осічка. Затвор у передньому положенні, патрон у патроннику, курок спущений – постріл не відбувся	1. Несправність патрона. 2. Несправність ударника або ударно-спускового механізму; забруднення або застигання мастила	Перезарядити гвинтівку і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки оглянути і прочистити ударник і ударно-спусковий механізм; при їхній поломці або зносі гвинтівку відправити до ремонтної майстерні
Невиймання гільзи Гільза в патроннику, черговий патрон уткнувся в ній кулею, рухомі частини зупинилися в середньому	1. Брудний патрон або забруднення патронника. 2. Забруднення або несправність викидача або його пружини	Відвести рукоятку перезаряджання назад і, утримуючи її в задньому положенні, від'єннати магазин і вийняти патрон,

Затримки та їх характеристики	Причини затримок	Способи усунення
положенні		який уткнувся. Вийняти затвором або шомполом гільзу з патронника. Продовжувати стрільбу. При повторенні затримки прочистити патронник. Оглянути й очистити від бруду викидач і продовжувати стрільбу. При несправності викидача гвинтівку відправити в ремонтну майстерню.
Прихоплення або невикидання гільзи. Гільза не викинута зі ствольної коробки, а залишилася в ній попереду затвора або дослана затвором назад у патронник	1. Забруднення частин, що трутися, газових шляхів або патронника. 2. Забруднення або несправність викидача	Відвести рукоятку перезаряджання назад, викинути гільзу і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки прочистити газові шляхи, частини, що трутися і патронник; частини, що трутися, змастити. При несправності викидача гвинтівку відправити до ремонтної майстерні

Розділ V

ДОГЛЯД І ЗБЕРІГАННЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Загальні положення

35. Снайперська гвинтівка повинна бути справною і готовою до дії. Цього досягають своєчасним і вмілим чищенням, змащеннем і правильним зберіганням гвинтівки.

36. Чищення гвинтівки, що знаходиться в підрозділі, здійснюється:

під час підготовки до стрільби;

після стрільби бойовими і холостими патронами – негайно після закінчення стрільби на стрільбищі (у полі); чистять і змащують ствольну коробку, канал ствола, газову камеру, газовий поршень, затворну раму і затвор; кінцеве чищення гвинтівки здійснюється після повернення зі стрільби і протягом наступних 3 – 4 днів щоденно;

після наряду і занять у полі без стрільби – після повернення з наряду або занять;

у бойовій обстановці і на тривалих навчаннях – щоденно в періоди затишку бою і під час перерв навчань;

якщо гвинтівка не застосовувалася – не рідше одного разу на тиждень.

37. Після чищення гвинтівку змастити. Мастило наносити лише на добре очищено і суху поверхню металу негайно після чищення, щоб не допустити впливу вологи на метал.

38. Чищення і змащення снайперської гвинтівки здійснюється під безпосереднім керівництвом командира відділення. Командир відділення зобов'язаний: визначити ступінь необхідного розбирання, чищення і змащення; перевірити справність приладдя і доброкісність матеріалів для чищення; перевірити правильність і якість зробленого чищення і дати дозвіл на змащення і збирання; перевірити правильність зробленого змащення і збирання гвинтівки.

Офіцери зобов'язані періодично бути присутніми під час чищення гвинтівки і перевіряти правильність його здійснення.

39. Чищення гвинтівки розчином РЧС здійснюється тільки після стрільби і під керівництвом офіцера або старшини підрозділу на стрільбищі або в казармі. Якщо після стрільби гвинтівку було вичищено рідким мастилом РЖ, то після повернення в казарму необхідне повторне чищення розчином РЧС.

У польових умовах чищення гвинтівок здійснюється тільки рідким мастилом РЖ.

40. Під час казарменого або табірного розташування чищення гвинтівки здійснювати в спеціально відведеніх місцях на обладнаних для цієї мети столах, а в бойовій обстановці і на навчаннях – на чистих підстилках, дошках, фанері тощо.

41. Для чищення і змащення гвинтівки застосовуються:

рідке мастило РЖ – для чищення гвинтівки і змащення її частин і механізмів при температурі повітря від +50°C до – 50°C;

мастило РЖ – для змащування каналу ствола, частин і механізмів гвинтівки після їхнього чищення; це мастило застосовується при температурі повітря вище + 5°C;

розчин РЧС (розчин чищення стволів) – для чищення каналів стволів й інших частин гвинтівки, які зазнали дії порохових газів.

Примітка. Розчин РЧС готується в підрозділі в складі:

вода, придатна для пиття, – 1л;

углекислий амоній – 200 г;

двохромовокислий калій (хромпік) – 3–5 гр.

Розчин готується в кількості, яка необхідна для чищення зброї протягом однієї доби. Невелику кількість розчину РЧС дозволяється зберігати не більше 7 діб у скляних посудинах, закупорених пробками, у темному місці і віддалі від нагрівальних приладів. У мастильничку розчин РЧС наливати заборонено.

ганчір'я або папір КВ-22 – для обтирання, чищення і змащення гвинтівки;

пакля (коротке льоноволокно), очищена від костриці, тільки для чищення каналу ствола.

Для зручності чищення пазів, вирізів і отворів можна застосовувати дерев'яні палички.

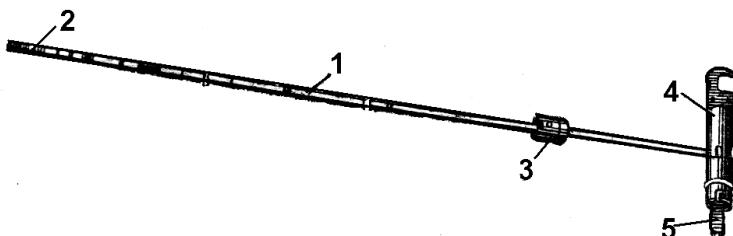
Чищення і змащення

42. Чищення гвинтівки робити в такому порядку.

1. Підготувати матеріали для чищення і змащення.
2. Розібрati гвинтівку.
3. Оглянути приладдя, як зазначено в ст. 68, і підготувати його для використання під час чищення (мал. 44).
4. Прочистити канал ствола.

Покласти гвинтівку у вирізи стола для чищення зброї або на звичайний стіл, а за відсутності стола гвинтівку покласти на чисту підстилку.

Для чищення каналу ствола рідким мастилом РЖ необхідно скласти паклю у вигляді цифри 8, перехрестям «вісімки» накласти на кінець протирки і викласти волокна паклі вздовж стержня протирки; при цьому кінці паклі повинні бути коротшими за стержень протирки, а товщина шару повинна бути такою, щоб протирка з паклею вводилася в канал ствола невеликим зусиллям руки; налити на паклю небагато рідкого рушничного мастила і пальцями злегка пом'яти її. Увести шомпол із протиркою і паклею в канал ствола та закріпити на полум'ягаснику кришку пенала. Однією рукою утримуючи гвинтівку, а другою, взявши за пенал, плавно, не згинаючи шомпола, просунути його по всій довжині каналу ствола декілька разів. Вийняти шомпол, змінити паклю, просочити її рідким рушничним мастилом і таким же чином прочистити канал ствола декілька разів. Після цього ретельно обтерти шомпол і протерти канал ствола чистою сухою паклею, а потім чистим ганчір'ям. Оглянути ганчір'я, якщо на ньому будуть помітні сліди нагару (чорнота), іржі або забруднення, продовжити чищення каналу ствола, а потім знову протерти сухою паклею і ганчір'ям. Якщо ганчір'я після протирання вийшло з каналу ствола чистим, тобто без чорноти від порохового нагару або жовтого кольору від іржі, ретельно оглянути канал ствола на світло з дульної частини і з боку патронника, повільно повертуючи ствол у руках. При цьому особливу увагу звертати на кути нарізів і перевіряти, чи не залишилося в них нагару.

Мал. 44. Приладдя, підготовлене для чищення:

1 – шомпол; 2 – протирка; 3 – дульна накладка (кришка пенала); 4 – пенал;

5 – викрутка

Чищення каналу ствола розчином РЧС робити йоржиком, змоченим у розчині; потім канал ствола протерти паклею. Чищення розчином РЧС продовжувати до повного видалення нагару, доки змочений розчином йоржик або пакля не будуть виходити з каналу ствола без ознак нагару. Після цього протерти канал ствола сухою паклею або ганчір'ям. Наступного дня перевірити якість зробленого чищення і, якщо під час протирання каналу ствола чистим ганчір'ям на ньому буде виявлено нагар, зробити повторне чищення в тому ж порядку.

Після закінчення чищення нарізної частини каналу ствола таким же чином вичистити патронник і полум'ягасник.

Примітка. Якщо під час чищення протирка із шомполом застрягне в каналі ствола, потрібно ввести в канал небагато розігрітого мастила і через декілька хвилин спробувати вийняти шомпол. Якщо шомпол не виймається, гвинтівку відправити до ремонтної майстерні.

5. Прочистити газову камеру. Газову камеру після від'єднання газової трубки промити рідким мастилом РЖ або розчином РЧС і прочистити за допомогою викрутки і дерев'яної палички. Після чищення розчином РЧС насухо протерти газову камеру, ще раз протерти ганчір'ям, оглянути канал ствола, щоб у ньому не залишилося сторонніх предметів, і обтерти ствол ззовні.

6. Ствольну коробку, затворну раму, затвор, газову трубку, газовий поршень чистити ганчір'ям, змоченим рідким мастилом РЖ або розчином РЧС, після чого насухо протерти. Якщо для чищення після стрільби застосовується рідке мастило РЖ, газовий поршень, газову трубку, а також циліндричні вирізи затвора покрити мастилом або обгорнути їх на 3 – 5 хвилин ганчір'ям, змоченим мастилом. Після цього за допомогою палички від затверділого порохового нагару очистити, а потім газовий поршень, газову трубку і затвор насухо протерти.

7. Решту металевих частин насухо протерти ганчір'ям; при сильному забрудненні прочистити їх рідким мастилом РЖ і насухо протерти.

8. Древ'яні частини обтерти сухим ганчір'ям.

43. Про закінчення чищення гвинтівки снайпер доповідає командиру відділення; потім з дозволу командира відділення здійснюється змащення і збирання гвинтівки.

44. Змащення гвинтівки робити в такому порядку.

1. Змазати канал ствола. Нагвинтити на шомпол протирку і накласти на неї ганчір'я, змочене мастилом. Увести протирку в канал ствола з дульної частини і плавно просунути її два-три рази по всій довжині ствола, щоб рівномірно покрити канал ствола тонким шаром мастила. Змазати патронник.

2. Решту металевих частин і механізмів гвинтівки покрити за допомогою промасленого ганчір'я тонким шаром мастила. Зайве мастило сприяє забрудненню частин і може викликати затримки під час стрільби.

Древ'яні частини не змащувати.

45. Чистим ганчір'ям протерти зовнішні поверхні оптичного прицілу. Зняти ковпачок пристрою освітлення сітки і протерти батарейку, корпус і ковпачок. Якщо забруднено поверхню лінз об'єктива і окуляра, то протерти їх серветкою, роблячи колоподібні рухи, починаючи із середини. Лінзи і скло не дозволяється протирати ганчір'ям, яким протиралися інші частини прицілу, змащувати і торкатися пальцями.

46. Після закінчення змащення зібрати гвинтівку, перевірити роботу її частин і механізмів, вичистити і змастити магазини і приладдя, а потім гвинтівку і оптичний приціл показати командиру відділення.

47. У холодну пору року при температурі + 5°C і нижче гвинтівку змащувати тільки рідким мастилом РЖ. При переході з одного мастила на інше треба ретельно очистити усі частини гвинтівки від старого мастила.

Для очищенння від мастила необхідно зробити повне розбирання гвинтівки, усі металеві частини промити в рідкому мастилі РЖ і обтерти чистим ганчір'ям.

48. Гвинтівку, внесену з морозу в тепле приміщення, чистити через 10–20 хвилин (після того, як вона відпотіє). Рекомендується перед входженням у тепле приміщення зовнішні поверхні гвинтівки обтерти ганчір'ям, змоченим рідким мастилом РЖ.

49. Гвинтівку, яка здається на склад для тривалого зберігання в штатній укупорці, змастити рідким мастилом РЖ, загорнути в один шар інгібітованого паперу, й потім в один шар парафінованого паперу.

Оптичний приціл консервації інгібітованим папером **не підлягає**.

Зберігання снайперської гвинтівки і патронів

50. Відповідальність за зберігання гвинтівки і патронів у підрозділі несе командир підрозділу. Снайпер зобов'язаний зберігати гвинтівку чистою та в повній справності, поводитися з нею дбайливо і оглядати її згідно зі ст. 61.

51. При казарменому і табірному розташуванні гвинтівка зберігається в піраміді; затворна рама в передньому положенні; курок спущений з бойового взводу; оптичний приціл, магазин і багнет від'єднані; гвинтівка на запобіжнику.

В окремому відділенні тієї ж піраміди зберігаються оптичні приціли в піхвах, магазини, приладдя і сумки; сумки, піхви і ремінь повинні бути чистими і сухими.

52. Під час тимчасового розташування в якому-небудь будинку (за відсутності піраміди) гвинтівку зберігати в сухому місці, подалі від дверей, печей і нагрівальних приладів.

53. Під час руху на заняття і в поході гвинтівка переноситься на ремені. Ремінь повинен бути підігнаним так, щоб гвинтівка не вдарялася об тверді предмети спорядження. Гвинтівка переноситься в положенні “на ремінь” із приєднаним магазином; решта магазинів і оптичний приціл знаходяться у сумці.

Під час перерв між заняттями, а також на привалах гвинтівка знаходиться у снайпера на ремені або в руках.

54. Під час пересування автомобілями (бронетранспортерами) гвинтівку тримати між колінами прямовисно, а під час пересування на танку – у руках, оберігаючи її від ударів об броню.

55. Під час перевезення залізничним або водним транспортом гвинтівка встановлюється в спеціальній піраміді. Якщо вагон або пароплав не обладнано пірамідами, гвинтівку можна тримати в руках або покласти на полицю так, щоб вона не могла впасти чи одержати пошкодження.

56. Гвинтівка зберігається і переноситься завжди незарядженою, крім випадків, обумовлених бойовою обстановкою.

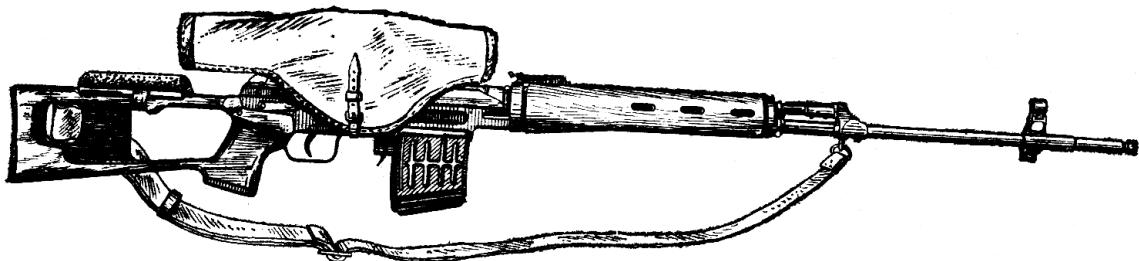
У бойових умовах, коли не передбачається негайне відкриття вогню, і під час пересувань оптичний приціл рекомендується зберігати в сумці.

Заряджена гвинтівка завжди повинна бути на запобіжнику; гвинтівка знімається із запобіжника тільки для ведення вогню.

57. Для попередження роздуття або розриву ствола забороняється будь-чим затуляти канал ствола.

58. Патрони повинні бути чистими, зберігатися в сухому місці і, якщо можливо, захищеними від сонячних променів. Змащувати патрони забороняється.

59. Оптичний приціл оберігати від падіння, різких ударів і поштовхів, від проникнення всередину оптичної частини вологи і пилу; зберігати приціл у чохлі в сухому приміщенні, що опалюється; якщо приціл знаходиться на гвинтівці і стрільба не ведеться, одягнути на приціл чохол (мал. 45). Мокрі приціли ретельно витерти сухим дрантям, чохли просушити. Забороняється тримати приціл поблизу печей і багать.

Мал. 45. Снайперська гвинтівка чохлом, надітим на оптичний приціл

Розділ VI

ОГЛЯД СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ І ПІДГОТОВКА ЇЇ ДО СТРІЛЬБИ

Загальні положення

60. Для перевірки справності гвинтівки, її чистоти під час підготовки до стрільби здійснюються огляди снайперської гвинтівки. Одночасно з оглядом гвинтівки здійснюється огляд оптичного прицілу і перевіряється справність принаджності, магазинів, чохлів і сумок.

61. Солдати і сержанти оглядають гвинтівки:

щоденно;

перед виходом на заняття; у бойовій обстановці – періодично протягом дня і перед виконанням бойового завдання;
під час чищення.

62. Офіцери оглядають гвинтівки періодично в терміни, установлені Статутом внутрішньої служби, перед стрільбою і частина з них перед виконанням бойового завдання.

63. Несправності гвинтівки, оптичного прицілу, магазинів і принаджності повинні усуватися негайно. Якщо усунути їх в підрозділі не можна, гвинтівку (оптичний приціл, магазини, пристрій) відправити до ремонтної майстерні.

64. Характерними несправностями, які порушують нормальній бій гвинтівки, можуть бути:

мушка збита або зігнута, змістилася вбік, вверх або вниз – кулі будуть відхилятися в бік, протилежний зсузові мушки;

прицільна планка зігнута або перекошена – кулі будуть відхилятися в бік переміщення прорізу прицільної планки;

ствол зігнутий – кулі будуть відхилятися в бік вигину дульної частини ствола;

розтертість каналу ствола (особливо в дульній частині), зношеність і закруглення кутів полів нарізів, раковини, хитання прицільної планки, мушки, приклада – усе це збільшує розсіювання куль;

несправність оптичного прицілу: зміщення сітки прицілу в момент пострілу; хитання маховичків; хитання прицілу на гвинтівці; бруд на оптиці всередині прицілу, що заважає спостереженню; тріщини, відколи і розклейовання лінз – усе це приводить до відхилення середньої точки влучення і збільшення розсіювання куль.

Порядок огляду гвинтівки солдатами і сержантами

65. Під час щоденного огляду переконатися в наявності всіх частин гвинтівки і перевірити, чи немає на зовнішніх частинах іржі, бруду, ум'ятин, подряпин, забоїн, відколів й інших ушкоджень, які можуть викликати

порушення нормальної роботи механізмів гвинтівки й оптичного прицілу; крім цього, перевірити стан змащення на видимих без розбирання гвинтівки частинах, наявність магазинів, багнета-ножа, принадлежності, чохла для оптичного прицілу, сумки для оптичного прицілу і магазинів, а також сумочки з зимовим пристроєм освітлення сітки, запасними батарейками і маслянкою.

66. Під час огляду гвинтівки перед виходом на заняття і в бойовій обстановці перевірити те саме, що й під час щоденного огляду; крім того, перевірити справність оптичного і відкритого прицілів і мушки; переконатися, що в каналі ствола немає сторонніх предметів; перевірити правильність роботи частин і механізмів.

Під час перевірки справності оптичного прицілу переконатися в цілості лінз окуляра й об'єктива (перевіряється оглядом у приціл з боку окуляра і об'єктива). Також перевіряється чи: вільно переміщується сітка прицілу під час обертання маховичків (перевіряється оглядом в окуляр); плавно обертаються і фіксуються у встановленому положенні маховички та немає їхнього хитання; плавно переміщується люмінесцентний екран; немає хитання прицілу і надійно він закріплюється затискним гвинтом на гвинтівці; справне освітлення сітки, для чого надіти на об'єктив ковпачок, ввімкнути тумблер і подивитися в окуляр (якщо пристрій справний, сітку видно чітко, якщо сітку не видно – замінити батарейку або лампочку); справний зимовий пристрій освітлення сітки, для чого підключити його до прицілу, ввімкнути тумблер і подивитися в окуляр.

Якщо приціл має хитання або відгин ручки не заходить у виріз на кронштейні при міцно закріпленаому прицілі на гвинтівці, необхідно відрегулювати затискний гвинт. Для цього від'єднати приціл від гвинтівки, притиснути движок до ручки (стиснути пружину) і загвинтити або відгвинтити регулювальну гайку затискного гвинта.

Під час перевірки справності відкритого прицілу і мушки переконатися, що хомутик плавно пересувається по прицільній планці і надійно закріплюється у встановленому положенні засувкою; пружина надійно утримує прицільну планку; проріз прицільної планки не має забойн; мушка не погнута та міцно утримується в запобіжнику мушки; риска на запобіжнику збігається з рискою на основі мушки; запобіжник мушки міцно утримується в корпусі мушки.

Під час перевірки правильності роботи частин і механізмів зняти гвинтівку із запобіжника, відвести затворну раму за рукоятку перезаряджання назад до упору і відпустити її; затворна рама повинна зупинитися в задньому положенні остановом затвора. Від'єднати магазин, трохи відвести затворну раму за рукоятку назад і відпустити її; затворна рама повинна енергійно повернутися в переднє положення. Поставити гвинтівку на запобіжник і натиснути на спусковий гачок; спусковий гачок не повинен віходити назад, а курок має залишатися на бойовому взводі. Зняти гвинтівку із запобіжника і натиснути на спусковий гачок; повинно бути чутно клацання – енергійний удар курка по ударнику. Знову поставити гвинтівку на запобіжник і

приєднати магазин; затворна рама не повинна відходити назад; запобіжник повинен надійно утримуватися у встановленому положенні.

67. При огляді гвинтівки під час чищення перевірити кожну частину, механізм окремо та переконатися, що на металевих частинах немає кришення металу, забоїн, погнутостей, іржі, нагару і бруду, а на дерев'яних частинах – тріщин і забитостей. Особливу увагу звернути на стан каналу ствола, газової камери, газової трубки і газового поршня.

68. Під час огляду приладдя перевірити наявність і справність усіх складових.

Для перевірки шомпола згинти його ланки і перевірити, чи не погнутий він; ланки шомпола повинні вільно згинчуватися і міцно з'єднуватися між собою.

Для перевірки протирки і йоржика почергово нагвинтити їх на шомпол: протирка і йоржик повинні міцно утримуватися на шомполі, а верхня частина протирки – вільно обертатися. Йоржик повинен бути чистим, а щетина не повинна випадати.

Перевірити, чи немає тріщин, вм'ятин і згинів у пеналі; чи міцно утримується кришка пеналу на полум'ягаснику і не має значного, бічного хитання та чи не проходить протирка через її отвір.

З маслянки не повинно протікати мастило; кришка маслянки повинна щільно накручуватися на горловину маслянки.

Переконатися, що у викрутці немає скришень і забоїн на лезі, на бічних гранях для чищення газової камери і газової трубки і на стінках вирізів.

Вибивач повинен бути прямий і не мати притуплення кінця.

69. Про всі несправності, які виявлені під час огляду гвинтівки, оптичного прицілу і принадлежності до них, солдати і сержанти зобов'язані негайно доповісти своєму командиру.

Порядок огляду гвинтівки офіцерами

70. Офіцери оглядають гвинтівки в зібраному і розібраному вигляді.

Огляд гвинтівки в зібраному вигляді зробити згідно зі ст. 65 і 66. Крім того, перевірити:

1. Подачу патронів у патронник, виймання і відбиття гільз (патронів): спорядити магазин навчальними патронами, приєднати його до гвинтівки і, не натискаючи на засувку магазина, зусиллям руки спробувати від'єднати магазин – він повинен вільно входити у вікно ствольної коробки і надійно утримуватися засувкою магазина. Перезарядити гвинтівку декілька разів, при цьому навчальні патрони повинні без затримки досилатися з магазина в патронник і енергійно викидатися зі ствольної коробки назовні.

2. Справність ствольних накладок: вони повинні міцно утримуватися на стволі, під час натискування вниз трохи опускатися, а під час відпускання повернатися у вихідне положення під дією пружин нижнього упорного кільця.

3. Справність приклада: справний приклад не має хитання в ствольній

коробці; гвинт приклада і гвинти потильника повністю загвинчені, а щока міцно утримується замком на прикладі.

4. Справність магазинів: магазини не повинні мати на корпусі й загинах деформувань і заусениць, які можуть ускладнювати подачу патронів; виступ стопорної планки повинен надійно утримувати кришку магазина, а подавач під дією пружини енергійно повернатися у верхнє положення.

5. Справність багнета: справний багнет міцно утримується на гвинтівці, вільно знімається з неї і міцно утримується в піхвах. На лезі не повинно бути забоїн, на піхвах – деформувань, а на рукоятці – відколів і тріщин. Ізоляція піхов і багнета не повинна мати ушкоджень.

71. Для огляду гвинтівки в розібраному вигляді зробити неповне або повне розбирання і протерти частини насухо.

Під час огляду гвинтівки в розібраному вигляді перевірити номери на її частинах і ретельно оглянути кожну частину й механізм, щоб упевнитися, що на металевих частинах немає кришень, забоїн, вм'ятин, погнутостей, сипу, слідів іржі і бруду, а на дерев'яних частинах – тріщин і побитостей.

1) Під час огляду ствола особливу увагу звертати на стан каналу ствола. Для перевірки стану каналу ствола треба підняти гвинтівку до рівня очей, направляючи ствол на джерело світла так, щоб світло падало не прямо в очі, а на стінки ствола; потім, повертуючи гвинтівку, уважно оглянути канал з боку дульної і казенної частин; під час огляду середньої частини каналу ствол наблизяти до ока, а під час огляду дульної і казенної частин – віддаляти від ока. Патронник оглядати з казенної частини.

У каналі ствола можуть спостерігатися такі недоліки:

сітка розпалу у вигляді пересічних тонких ліній, як правило, з казенної частини (на початку нарізів); у подальшому під час стрільби в місцях сітки розпалу утворюються тріщини і починається викришування хрому у вигляді окремих крапок, яке потім збільшується і переходить у відколи хрому; при недостатньо ретельному чищенні в місцях відколу хрому може з'явитися іржа;

раковини – значні поглиблення в металі, у місцях відколу хрому, що утворилися в результаті великої кількості пострілів або довготривалої дії іржі в місцях відколу хрому; ствол, у якому утворилися раковини, треба чистити після стрільби особливо ретельно;

стерпість полів нарізів або закруглення кутів полів нарізів (особливо їхньої лівої грані), які помітні на око;

роздуття ствола, помітне у вигляді поперечного темного (тіньового) суцільного кільця (півкільця) або виявляється за випуклістю металу на зовнішній поверхні ствола. Можливість стрільби з гвинтівки, яка має роздуття ствола, визначає офіцер. Гвинтівка, яка має невелике кільцеве роздуття ствола без випуклості металу на зовнішній поверхні ствола, до подальшої стрільби придатна, якщо вона відповідає вимогам нормального бою.

Виявлені зміни (недоліки) каналу ствола повинні бути занесені в картку якісного стану гвинтівки.

Під час огляду ствOLA ззовнi перевiрити чи немає забоїn на зрiзi газової трубки. Перевiрити дiю засувки газової трубки: пiд час натискання пальцем засувка повинна виходити з вирiзу на газовiй трубцi, а пiслi звiльнення приймати вихiдне положення. Перевiрити дiю замикача верхнього упорного кiльця: вiн повинен мiцно утримуватися вiдгином у вирiзi частини упорного кiльця, що перемiщується.

2) **Пiд час огляду ствольної коробки** перевiрити: чи не поламаний i не округлений вiдбивний виступ; чи немає погнутостей i забоїn на вiдгинах; чи немає хитання приклада; чи справна пружина останова затвора (пiслi пiдняття останова затвора вверх вiн повинен вiльно i енергiйно опускатися вниз); чи надiйно утримується замикач кришки ствольної коробки на фiксаторах.

3) **Пiд час огляду затворної рами** перевiрити, чи немає забоїn у фiгурному вирiзi i на напрямних виступах.

4) **Пiд час огляду затвора** звернути увагу, чи немає трiщин навколо отвору для виходу бойка ударника; чи справнi ударник i викидач; чи вiльно перемiшується ударник у затворi; чи виступає бойок з отвору цилiндричного вирiзу i чи не має кришення або сильного розпалу.

Для перевiрки справностi викидача вiдвести його пальцем убiк i вiдпустити – викидач пiд дiєю пружини повинен енергiйно повернутися у вихiдне положення. Вставити в затвор навчальний патрон i спробувати вийняти його вперед – патрон повинен мiцно утримуватися зацепом викидача. Зачiп викидача не повинен мати вiдкришень.

5) **Пiд час огляду частин зворотного i ударно-спускового механiзмiв** перевiрити, чи немає несправностей i погнутостей пружин, поломок i трiщин на частинах.

6) **Пiд час огляду оптичного прицiлу** перевiрити, чи встановлюються всi подiлки прицiлу при рiзних установках шкали бiчних поправок.

Огляд бойових патронiв

72. Патрони оглядати перед стрiльбою, а також за розпорядженням командира.

Пiд час огляду патронiв перевiрити:

чи немає на гiльзах iржi i вм'ятин, чи не хитається куля в дульцi гiльзи;
чи немає на капсулi зеленого нальоту i трiщин, чи не виступає капсулi вище поверхнi дна гiльзи;

чи немає серед бойових патронiв навчальних.

Усi несправнi патрони здаються на склад.

Якщо патрони забрудненi, покритi невеликим зеленим нальотом або iржею, їх необхiдно обтерти сухим чистим ганчiр'ям.

Пiдготовка снайперської гвинтiвки до стрiльби

73. Пiдготовка гвинтiвки до стрiльби здiйснюється з метою її

забезпечення безвідмової роботи під час стрільби.

Підготовка гвинтівки до стрільби здійснюється під керівництвом командира відділення.

Для підготовки гвинтівки до стрільби необхідно:

зробити чищення гвинтівки;

оглянути гвинтівку в розібраному вигляді і змастити;

оглянути гвинтівку в зібраному вигляді;

оглянути оптичний приціл і підзарядити люмінесцентний екран.

Безпосередньо перед стрільбою протерти насухо канал ствола (нарізну частину і патронник), оглянути патрони і спорядити ними магазин.

Якщо гвинтівка тривалий час знаходилася на морозі, то перед її заряджанням декілька разів уручну енергійно відтягнути назад і просунути вперед затворну раму.

74. Для спорядження магазина треба взяти магазин у ліву руку подавачем вверх і випуклою стороною ліворуч, а в праву руку – патрони кулями до магазина так, щоб дно гільзи трохи піднімалося над великим і вказівним пальцями. Утримуючи магазин, натисканням великого пальця (мал. 46) вкладати патрони по одному під загини бічних стінок магазина дном гільзи до задньої стінки магазина. Якщо магазин споряджений повністю (10 патронами), то в отворі на задній стінці магазина видно патрон.

Мал. 46. Спорядження магазина патронами

75. Для підзарядки люмінесцентного екрана необхідно повернути прaporець экрана в горизонтальне положення, покласти приціл вікном зі світлофільтром до світла або піддати опроміненню від джерела світла, яке має ультрафіолетові промені.

Час підзарядки: при денному розсіяному світлі – 15 хвилин; при освітленні прямими сонячними променями, опроміненні електролампою потужністю 100-200 вт на відстані 20 см – 7-10 хвилин.

Заряджений екран зберігає здатність уловлювати інфрачервоні промені протягом 6 - 7 діб, після чого його потрібно знову зарядити.

Розділ VII

ПЕРЕВІРКА БОЮ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ І ПРИВЕДЕННЯ ЇЇ ДО НОРМАЛЬНОГО БОЮ

Загальні положення

76. Снайперська гвинтівка, що знаходиться в підрозділі, повинна бути приведена до нормального бою. Необхідність приведення гвинтівки до нормального бою встановлюється перевіркою бою.

Перевірка бою гвинтівки здійснюється:

- під час надходження гвинтівки в підрозділ;
- після ремонту гвинтівки і заміни частин, які могли б змінити її бій;
- у разі виявлення під час стрільби відхилень середньої точки влучення (СТП) або розсіювання куль, які не відповідають вимогам нормального бою гвинтівки.

У бойовій обстановці перевірка бою гвинтівки здійснюється періодично за кожної можливості.

77. Перевірка бою снайперських гвинтівок і приведення їх до нормального бою здійснюється під керівництвом командира роти. Прямі начальники (до командира частини включно) зобов'язані стежити за точним дотриманням правил перевірки бою гвинтівок.

Перед перевіркою бою гвинтівку необхідно ретельно оглянути і усунути виявлені несправності.

78. Перевірка бою гвинтівки і приведення її до нормального бою здійснюється на стрільбищі в безвітряну погоду, у закритому тирі або на захищений від вітру ділянці стрільбища при нормальному освітленні.

79. Снайперська гвинтівка перевіряється і приводиться до нормального бою з відкритим прицілом, після чого здійснюється вивірка оптичного прицілу і контрольна стрільба з оптичним прицілом.

80. Стрільба під час перевірки бою гвинтівки і приведення її до нормального бою здійснюється особисто снайпером, за яким вона закріплена.

Під час перевірки бою повинен бути присутнім майстер з ремонту зброї або технік з необхідним інструментом.

Вогонь із гвинтівки під час перевірки бою і приведення її до нормального бою ведеться без багнета.

81. Для перевірки бою гвинтівки і приведення її до нормального бою застосовуються патрони зі звичайною кулею зі сталевим осереддям, узяті з герметичної укупорки. Патрони повинні бути однієї партії.

Дальність стрільби 100 м, приціл 3. Положення для стрільби – лежачи з упора.

82. Стрільба ведеться по перевірчній мішенні або чорному прямоугутнику розміром 20 см за ширину і 30 см за висоту, закріпленими на білому щиті шириною 0,5 м і висотою 1 м. Точкою прицілювання є

середина нижнього краю перевірочної мішені, підклесеної знизу білим папером по першу білу лінію, або чорного прямокутника; вона повинна знаходитися приблизно на рівні очей того, хто стріляє. За прямовисною лінією на відстані 16 см вище точки прицілювання на перевірчній мішені (чорному прямокутнику) відмічається крейдою або кольовором олівцем нормальне положення середньої точки влучення під час стрільби з відкритим прицілом. Ця точка (центр кола на перевірчній мішені) є контрольною (КТ).

Перевірка бою гвинтівки

83. Під час перевірки бою гвинтівки від'єднати оптичний приціл і щоку приклада. Для перевірки бою снайпер (той, хто стріляє) здійснює чотири одиночних постріли, ретельно й одноманітно прицілюючись через відкритий приціл під середину нижнього краю перевірочної мішені або чорного прямокутника.

Після припинення стрільби командир, який керує перевіркою бою, оглядає мішень і розташування пробоїн, визначає кучність бою та розташування середньої точки влучення. Снайперам, які здійснювали стрільбу, оглядати до мішені не дозволяється.

84. Кучність бою гвинтівки визнається нормальнюю, якщо всі чотири пробоїни вміщаються в круг діаметром 8 см.

Якщо кучність розташування пробоїн не відповідає цій вимозі, стрільба повторюється. При повторному незадовільному результаті стрільби гвинтівку потрібно відправити до ремонтної майстерні.

Якщо кучність пробоїн нормальна, командир визначає середню точку влучення і її розташування щодо контрольної точки.

Для визначення середньої точки влучення по чотирьох пробоїнах потрібно:

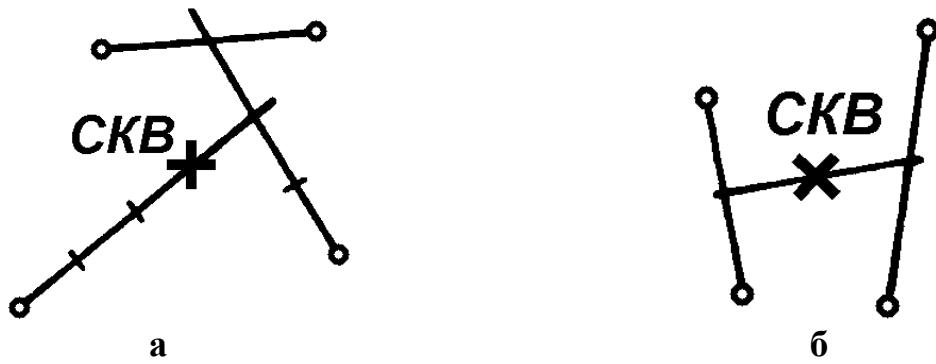
з'єднати прямою лінією дві які-небудь пробоїни і відстань між ними розділити навпіл;

отриману точку розподілу з'єднати з третьою пробоїною і відстань між ними розділити на три рівні частини;

точку розподілу, найближчу до двох перших пробоїн, з'єднати з четвертою пробоїною і відстань між ними розділити на чотири рівні частини.

Точка розподілу, найближча до перших трьох пробоїн, і буде середньою точкою влучення чотирьох пробоїн (рис. 47,а).

При симетричному розташуванні пробоїн середню точку влучення можна визначити наступним способом: з'єднати пробоїни попарно, потім з'єднати середини обох прямих і отриману лінію розділити навпіл; точка розподілу і буде середньою точкою влучення (мал. 47,б).

Мал. 47. Визначення середньої точки влучення:

- а – послідовним розподілом відрізків;
- б – при симетричному розташуванні пробоїн

Бій гвинтівки вважається нормальним, якщо середня точка влучення збіглася з контрольною точкою або відхилилася від неї в будь-який бік не більше ніж на 3 см.

Приведення гвинтівки до нормального бою

85. Якщо під час перевірки бою середня точка влучення відхилилася від контрольної точки в який-небудь бік більше ніж на 3 см, то відповідно до цього потрібно змінити положення мушки за висотою або її запобіжника за бічним напрямком. Якщо середня точка влучення нижче контрольної точки, мушку треба вгвинтити, якщо вище – вигвинтити. Якщо середня точка влучення лівіше контрольної, запобіжник пересунути ліворуч, якщо правіше – праворуч.

При переміщенні запобіжника мушки вбік на 1 мм і під час вгвинчування (вигвинчування) мушки на один повний оберт середня точка влучення під час стрільби на 100 м зміщується на 16 см. Поділки на передньому торці основи мушки дорівнюють 0,6 мм, що відповідає зсувові середньої крапки влучення за бічним напрямком на 10 см.

Правильність переміщення мушки перевіряється повторною стрільбою.

86. Після приведення гвинтівки до нормального бою стара мітка на запобіжнику мушки забивається і замість неї набивається нова.

Вивірка оптичного прицілу

87. Після закінчення перевірки бою гвинтівки або приведення її до нормального бою здійснюється вивірка оптичного прицілу.

Для цього необхідно:

приєднати до гвинтівки оптичний приціл і щоку приклада; обертанням маховичків поставити приціл на поділку “3” і шкалу бічних поправок на “0”;

закріпити гвинтівку в прицільному пристрою і навести її по відкритому прицілу, поставленому на поділку “3”, у точку прицілювання, у яку здійснювалося наведення під час стрільби з відкритим прицілом; потім

нижню частину прямокутника заклеїти білою смужкою паперу завширшки 2 см;

подивитися в оптичний приціл і перевірити, куди спрямований основний (верхній) кутник сітки прицілу; якщо він спрямований у середину нижнього краю прямокутника, то оптичний приціл вважається вивіреним;

якщо основний кутник сітки прицілу не збігається з точкою прицілювання, необхідно відпустити стопорні (бічні) гвинти маховичків на один-два оберти, а потім обертанням торцевих гайок підвести вістря основного кутника сітки під точку прицілювання і обережно загвинтити стопорні гвинти маховичків до упору;

перевірити, чи не змістився кутник сітки прицілу стосовно точки прицілювання під час загвинчування стопорних гвинтів; якщо він змістився, знову вивірити приціл у викладеній вище послідовності.

88. Після вивірки оптичного прицілу здійснюється контрольна стрільба з оптичним прицілом за тих самих умов, що і під час перевірки бою гвинтівки з відкритим прицілом, лише контрольна точка відмічається на висоті 14 см від точки прицілювання (знизу білий папір підклейти до третьої білої лінії перевірочної мішені). Якщо в результаті контрольної стрільби всі чотири пробоїни вміщаються в круг діаметром 8 см, а середня точка влучення відхилилася від контрольної точки більше ніж на 3 см, потрібно визначити відхилення середньої точки влучення, відпустити стопорні гвинти маховичків і внести відповідні виправлення в установки торцевих гайок. Переміщення торцевої гайки на одну поділку додаткової шкали під час стрільби на 100 м відповідає переміщенню середньої точки влучення на 5 см.

Приклад. Під час стрільби на 100 м з установкою прицілу З середня точка влучення відхилилася від контрольної точки вверх на 5 см і ліворуч на 7 см.

Для суміщення середньої точки влучення з контрольною точкою необхідно відпустити стопорні гвинти верхнього маховичка, обертанням торцевої гайки в напрямку «Униз СТП» змістити покажчик гайки щодо додаткової шкали корпуса маховичка на одну поділку, обережно загвинтити стопорні гвинти до упору; потім звільнити стопорні гвинти бічного маховичка, обертанням торцевої гайки в напрямку «Вправо СТП» змістити покажчик гайки щодо додаткової шкали корпуса маховичка на півтори поділки, після чого обережно загвинтити стопорні гвинти до упору.

Після внесення виправлень в установки торцевих гайок необхідно зробити повторну стрільбу. Якщо під час повторної стрільби всі чотири пробоїни вміщаються в круг діаметром 8 см, а середня точка влучення збіглася з контрольною точкою або відхилилася від неї в будь-яку сторону не більше ніж на 3 см, то гвинтівка вважається приведеною до нормального бою. Після закінчення приведення гвинтівки до нормального бою положення середньої точки влучення заноситься у формуляр.

ЧАСТИНА ДРУГА

ПРИЙОМИ І ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Розділ VIII

ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Загальні положення

89. Залежно від умов місцевості і вогню противника стрільба зі снайперської гвинтівки може вестися з положення лежачи, сидячи, з коліна і стоячи.

90. У бойових умовах місце для стрільби снайпер займає і обладнує за командою командира або самостійно.

Для стрільби зі снайперської гвинтівки необхідно вибирати таке місце, яке забезпечує найкращий огляд і обстріл, дає можливість снайперові укритися від спостереження та вогню противника, забезпечує зручність виконання прийомів стрільби і можливість ураження противника з першого пострілу.

Залежно від обстановки місце для стрільби вибирається в траншеї, окопі, воронці від снаряда, канаві, за каменем, пнем тощо. У населеному пункті місце для стрільби може бути обране у вікні будинку, на гориці, у фундаменті будівлі тощо.

Недоцільно вибирати місце для стрільби поблизу окремих місцевих предметів, які вирізняються, а також на гребенях висот.

91. При завчасній підготовці місця для стрільби необхідно перевірити можливість ведення вогню в заданому секторі або напрямку, для чого гвинтівка послідовно наводиться на різні місцеві предмети. Для зручності ведення вогню необхідно підготувати упори під гвинтівку. Якщо веденню стрільби заважають які-небудь предмети, треба вибрати нове, більш зручне місце для стрільби. Місце для стрільби снайпера повинно бути ретельно замасковано.

92. Для зайняття місця для стрільби подається команда, наприклад: «**Такому-то** (снайперові такому-то), **місце для стрільби там-то – до бою**». За цією командою снайпер, пристосовуючись до місцевості, займає визначене місце і готується до стрільби.

Якщо передбачається негайне відкриття вогню, гвинтівка переноситься з приєднаним оптичним прицілом.

93. Для зміни місця для стрільби подається команда, наприклад: «**Такому-то** (снайперові такому-то), **перебігти туди-то – уперед**».

За цією командою снайпер намічає шлях висування на нове місце для стрільби, приховані ділянки шляху для зупинок та спосіб пересування (якщо він не був визначений у команді). Перед початком пересування гвинтівка ставиться на запобіжник.

Залежно від характеру місцевості та наявності укриттів снайпер пересувається бігом, прискореним кроком, перебіганням або переповзанням. Під час руху бігом, прискореним кроком і перебіганням гвинтівку тримати однією рукою або обома руками, як зручніше. Під час переповзання гвинтівка утримується правою рукою за ремінь біля верхньої антабки або за ствольні накладки (мал.48).

Мал. 48. Утримання гвинтівки під час переповзання

94. Для успішного виконання вогневих завдань у бою снайпер повинен досконало володіти прийомами стрільби з гвинтівки, виконувати їх чітко і якісно, не припиняючи спостереження за полем бою.

Кожен снайпер, керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби, повинен з урахуванням своїх індивідуальних особливостей визначити і застосовувати найбільш вигідні, стійкі й одноманітні положення голови, корпуса, рук і ніг, які забезпечують найкращі результати стрільби.

95. Стрільба зі снайперської гвинтівки складається з підготовки до стрільби, здійснення пострілу і припинення стрільби.

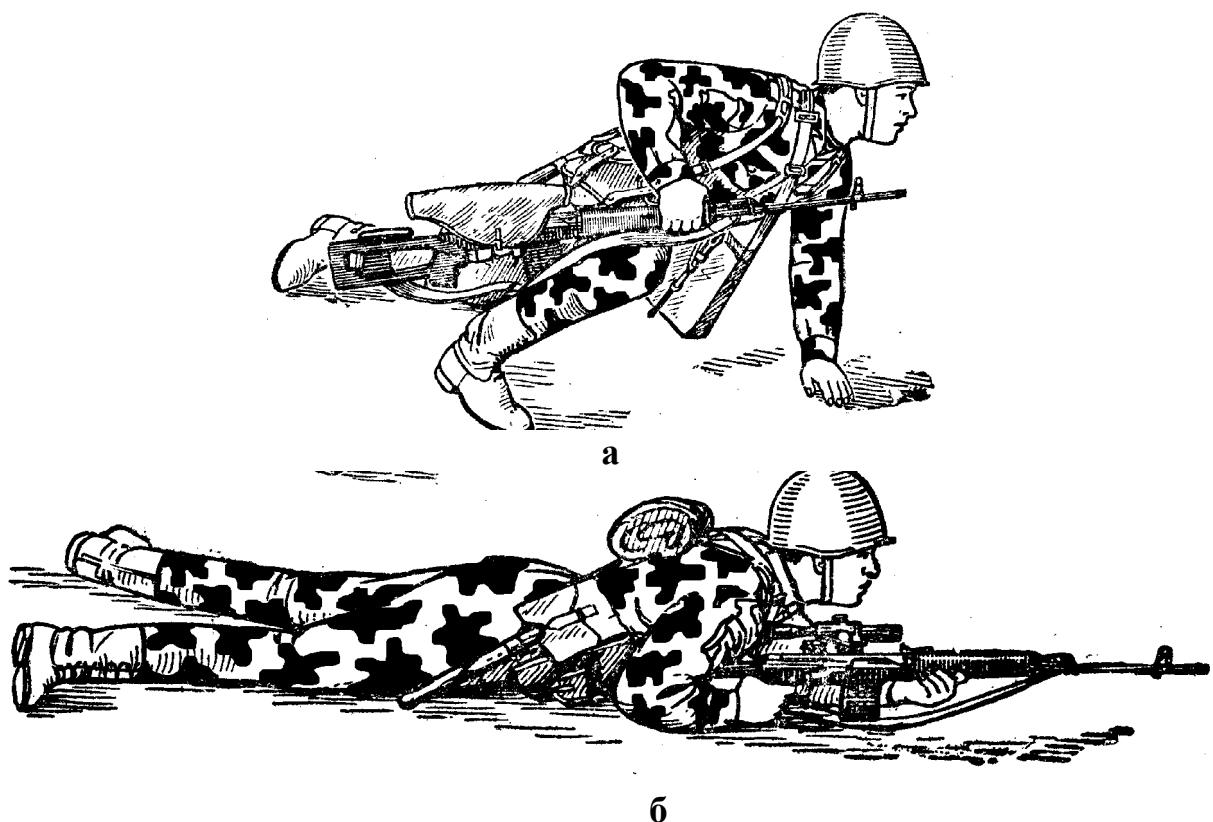
Підготовка до стрільби

96. Снайпер готується до стрільби за командою або самостійно. На навчальних заняттях команда для підготовки до стрільби може подаватися роздільно, наприклад: «**На вогневий рубіж, кроком – руш**» і потім «**Заряджай**». Якщо потрібно, перед командою «Заряджай» указується положення для стрільби.

97. Підготовка до стрільби включає прийняття положення для стрільби і заряджання гвинтівки. Крім того, під час прийняття положення для стрільби снайпер знімає чохол з оптичного прицілу й укладає його в сумку для оптичного прицілу і магазинів, а також знімає гумовий ковпачок з об'єктива і надіває його на корпус для батарейки; у негуду і коли сонячні променіпадають попереду, висуває вперед бленду.

98. Для прийняття положення для стрільби лежачи подати праву руку по ремені трохи вверх і, знімаючи гвинтівку з плеча, підхопити її лівою рукою за ствольні накладки, потім узяти гвинтівку правою рукою за ствольні

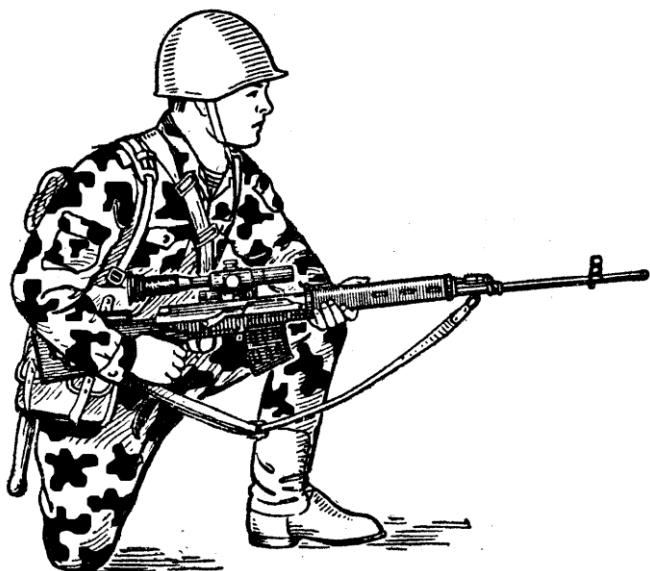
накладки дульною частиною вперед; одночасно з цим зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч. Нахиляючись вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю поперед себе, пальцями праворуч (мал. 49, а); потім, опираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко перевернутися на живіт, злегка розкинувши ноги носками назовні; покласти гвинтівку ствольними накладками на долоню лівої руки (мал. 49,б).

Мал. 49. Прийняття положення для стрільби лежачи:

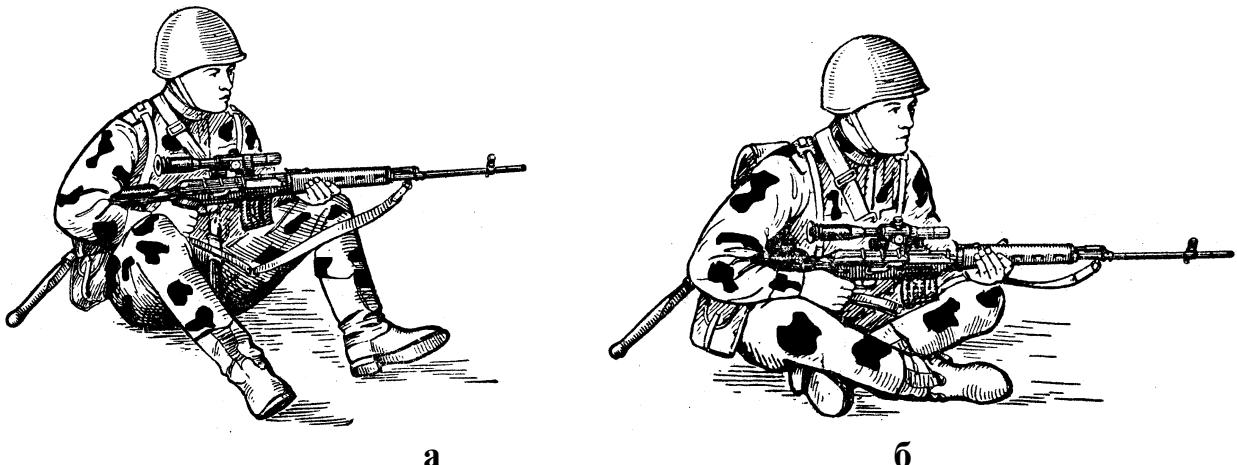
- а – снайпер опирається на ліве коліно і ліву руку;
- б – гвинтівка утримується лівою рукою за ствольні накладки

99. Для прийняття положення для стрільби з коліна взяти гвинтівку в праву руку (ст. 98) за ствольні накладки дульною частиною вперед, одночасно з цим відставити праву ногу назад, опуститися на праве коліно і присісти на каблук; гомілка лівої ноги при цьому повинна залишатися у вертикальному положенні, а стегна – скласти кут, близький до прямого. Перекласти гвинтівку ствольними накладками в ліву руку, направивши її в бік цілі (мал. 50).

Мал. 50. Положення для стрільби з коліна

100. Для прийняття положення для стрільби сидячи взяти гвинтівку в праву руку за ствольні накладки дульною частиною вперед і одночасно, опираючись на ліву руку, сісти на землю в півоберта відносно напрямку на ціль, міцно упершись каблуками в землю (мал. 51, а) або скрестивши ноги і підгорнувши їх під себе, щоб ступня однієї ноги була між стегном і гомілкою іншої (мал. 51, б); покласти ліву руку на стегно лівої ноги, як зручніше, і взяти цією рукою гвинтівку за ствольні накладки.

Мал. 51. Положення для стрільби сидячи:

a – з упором каблуками об землю; б – з підгорнутими ногами

101. Для прийняття положення для стрільби стоячи повернутися на півоберта праворуч відносно напрямку на ціль і, не приставляючи лівої ноги, відставити її ліворуч приблизно на ширину плечей, як зручніше снайперові, розподіливши при цьому вагу тіла рівномірно на обидві ноги. Одночасно, подаючи праву руку по ременю трохи вверх, зняти гвинтівку з плеча і, підхопивши її лівою рукою знизу за ствольні накладки, енергійно подати

дульною частиною вперед, у бік цілі (мал. 52).

Мал. 52. Положення для стрільби стоячи

102. Для заряджання гвинтівки потрібно:

приєднати до гвинтівки споряджений магазин (див. ст. 7, п. 9), якщо він не був раніше приєднаний;

зняти гвинтівку із запобіжника;

відвести затворну раму за рукоятку перезаряджання назад до упору і відпустити її;

поставити гвинтівку на запобіжник, якщо не передбачається негайного відкриття вогню або не надійшло команди «Вогонь».

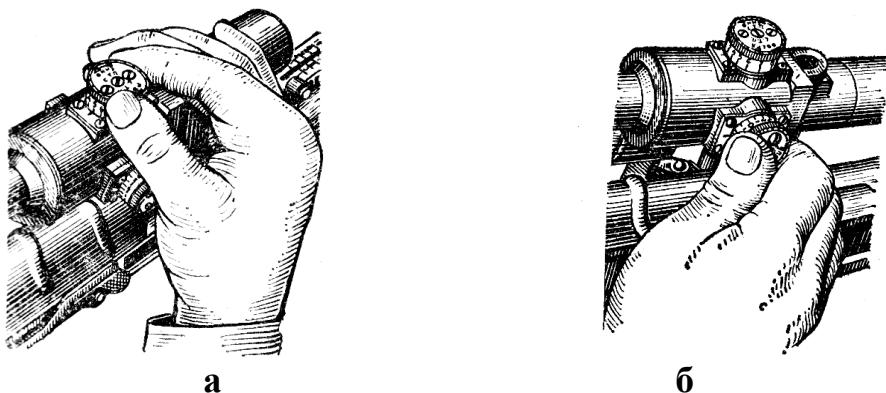
Здійснення пострілу

103. Вогонь із гвинтівки ведеться за командами або самостійно залежно від поставленого завдання і обстановки.

У команді на відкриття вогню вказується: кому стріляти, ціль, приціл, бічна поправка і точка прицілювання, наприклад: «Снайперові Іванову, по кулемету, п'ять, ліворуч один, під ціль – вогонь».

Приціл, бічна поправка і точка прицілювання снайперові можуть не вказуватися, наприклад: «Снайперові Сидорову, по амбразурі – вогонь», У цьому випадку снайпер веде вогонь з установками, визначеними самостійно.

104. Здійснення пострілу включає установку прицілу і введення бічної поправки, прикладку, прицілювання і спуск курка з бойового взводу.

Мал. 53. Установка прицілу і введення бічної поправки:
а – установка прицілу; б – введення бічної поправки

105. Для установки прицілу і введення бічної поправки оптичного прицілу наблизити до себе гвинтівку, щоб краще бачити поділки шкал маховичків: обертаючи верхній маховичок, поставити проти покажчика потрібну поділку прицілу (мал. 53,а); обертаючи бічний маховичок, поставити проти покажчика необхідну поділку шкали бічних поправок (мал. 53,б).

Під час введення бічних поправок користуватися: для переміщення середньої точки влучення праворуч – шкалою з чорними цифрами, для переміщення її ліворуч – шкалою з червоними цифрами.

Для установки відкритого прицілу, наблизивши гвинтівку до себе, великим і вказівним пальцями стиснути засувку хомутика і пересунути його по прицільній планці вперед до суміщення передньої грані хомутика з потрібною поділкою прицільної планки.

106. Для прикладки гвинтівки зняти гвинтівку із запобіжника (якщо вона була поставлена на запобіжник); утримуючи гвинтівку лівою рукою за стволльні накладки (мал. 54,а) або за магазин (мал. 54,б), а правою – за приклад і не гублячи цілі з очей, уперти гвинтівку прикладом у плече так, щоб відчувати щільне прилягання до плеча всього потильника приклада; нахиливши голову трохи вперед і не напружуочи шиї, праву щоку прикласти до щоки приклада; вказівний палець правої руки (першим суглобом) покласти на спусковий гачок.

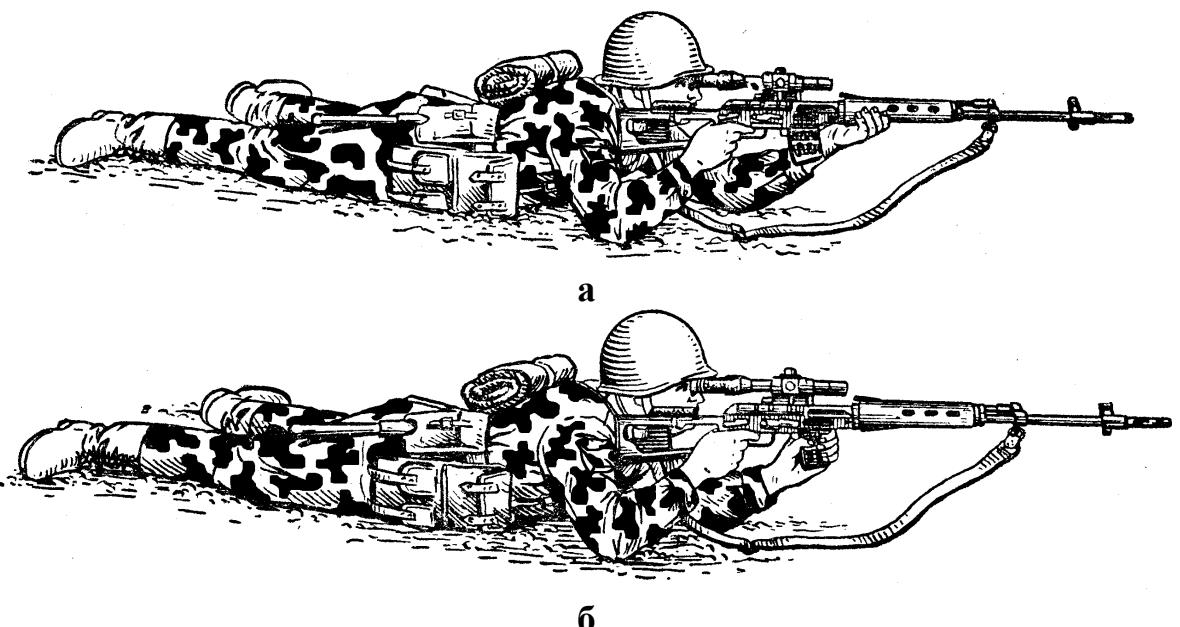
Лікті повинні бути:

під час стрільби лежачи, а також із окопу з положення лежачи, з коліна і стоячи лікті поставити на землю в найбільш зручне положення, приблизно на ширину плечей;

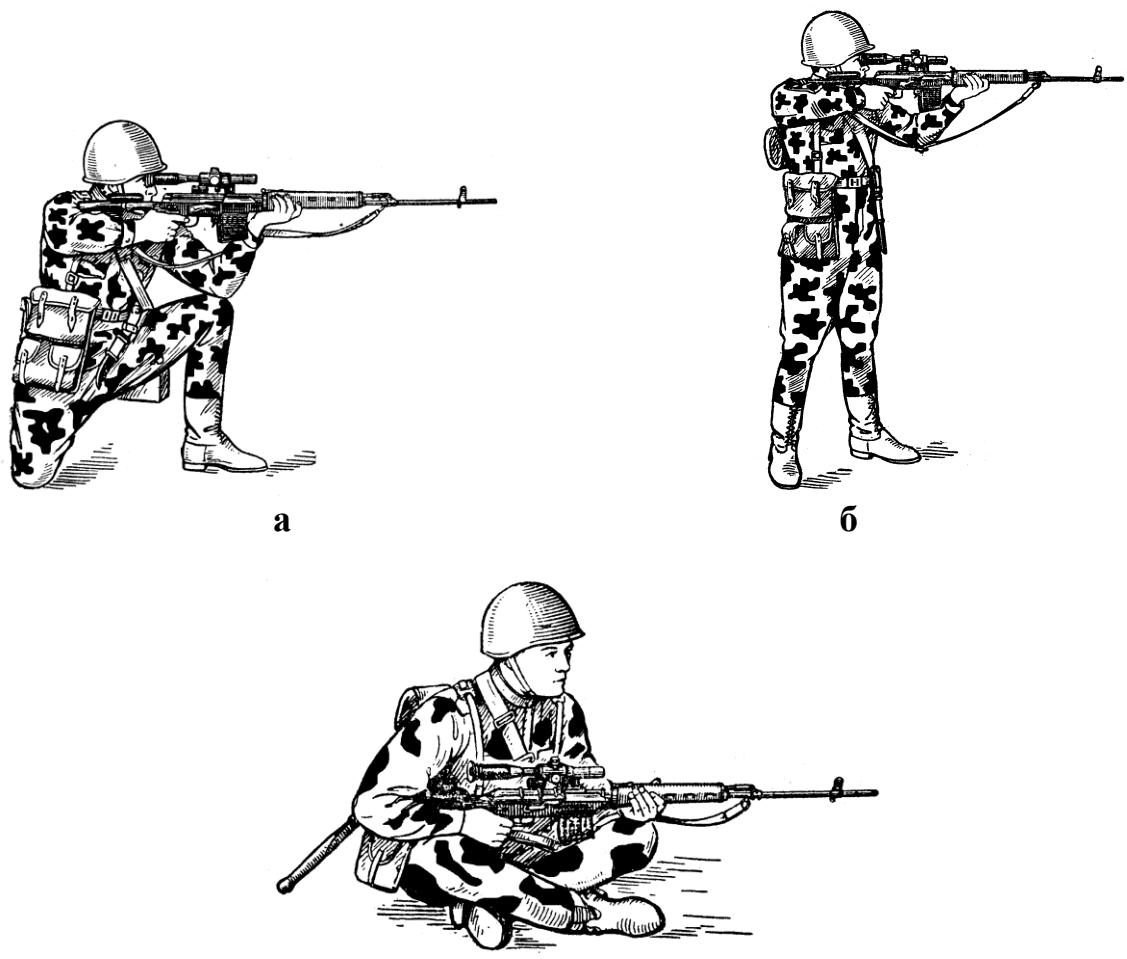
під час стрільби поза окопом з положення з коліна лікоть лівої руки поставити на м'якоть лівої ноги біля коліна або трохи спустити з нього, а лікоть правої руки підняти приблизно на висоту плеча (мал. 55,а);

під час стрільби поза окопом з положення стоячи лікоть правої руки підняти приблизно на висоту плеча (мал. 55, б);

під час стрільби сидячи лікті обох рук поставити на коліна або, якщо зручніше снайперові, опустити їх за коліна (мал. 55, в).

Мал. 54. Утримання гвинтівки під час стрільби лежачи:
а – за стволльні накладки; б – за магазин

Мал. 55. Утримання гвинтівки під час стрільби з коліна, стоячи і сидячи:
а – з коліна; б – стоячи поза окопом; в – сидячи

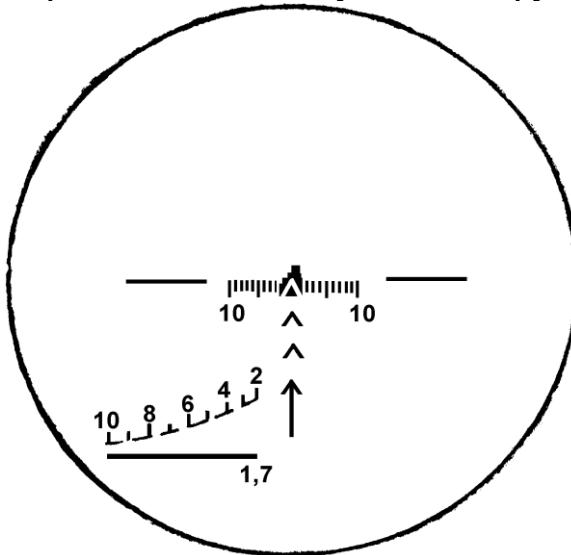
Якщо для більш міцного утримання гвинтівки під час стрільби

використовується ремінь, то його потрібно розмістити під кистю лівої руки так, щоб він притискав її до ствольних накладок (мал. 56).

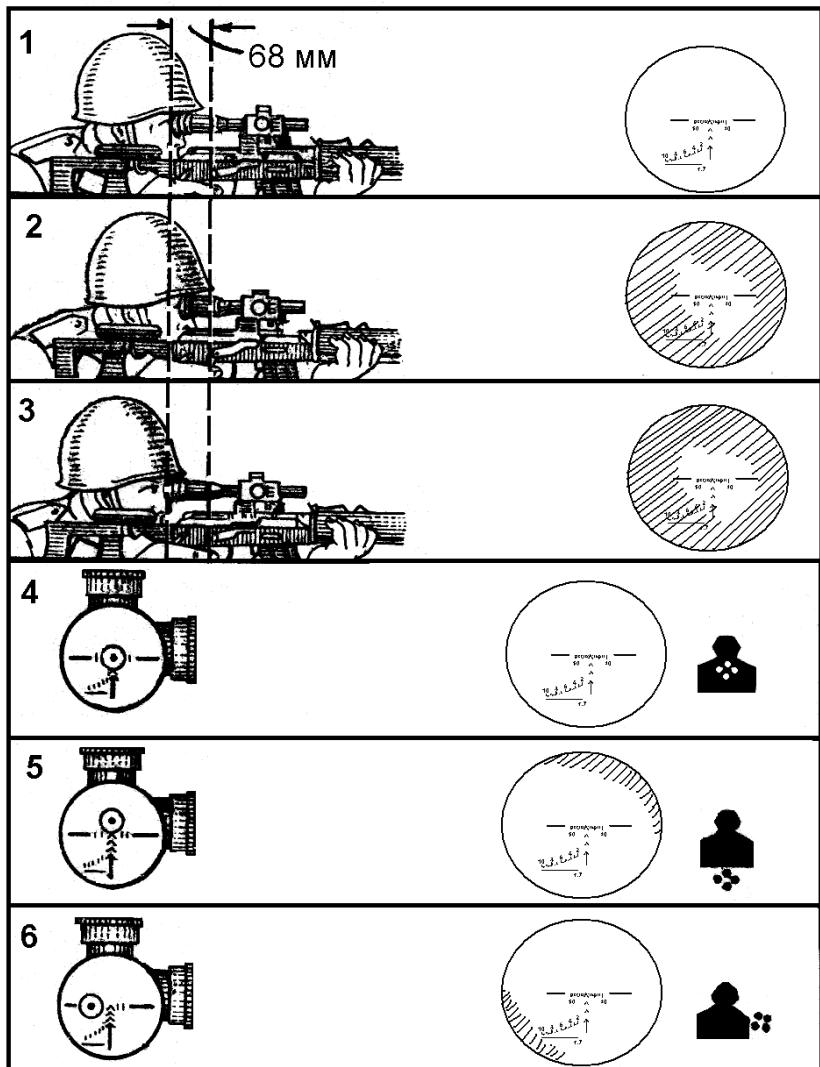

Мал. 56. Утримання гвинтівки з використанням ременя

107. Для прицілювання за допомогою оптичного прицілу правим оком дивитися в наочник на продовження оптичної осі прицілу, а ліве око можна заплющити; переміщенням ліктів, а якщо потрібно, корпуса і ніг підвести вістря косинця сітки під точку прицілювання (мал. 57), одночасно натискуючи на спусковий гачок першим суглобом вказівного пальця правої руки. Шкала бічних поправок при цьому повинна бути розташована горизонтально, і снайпер повинен бачити усе поле зору прицілу.

Мал. 57. Прицілювання з використанням оптичного прицілу

Мал. 58. Помилки прицілювання:

- 1 – око віддалене від окуляра на 68 мм – нормальню;
- 2 – око розташоване близько до окуляра, у полі зору прицілу видно тінь;
- 3 – око розташоване далеко від окуляра, у полі зору прицілу видно тінь;
- 4 – око знаходиться на продовженні оптичної осі прицілу на віддаленні 68 мм, тіні немає – пробоїни будуть розташовуватися в центрі цілі;
- 5 – око знаходиться вище (нижче) оптичної осі прицілу, місячноподібна півтінь зверху (знизу) – пробоїни будуть розташовуватися нижче (вище) цілі;
- 6 – око знаходиться ліворуч (праворуч) оптичної осі прицілу, місячноподібна півтінь ліворуч (праворуч) – пробоїни будуть розташовуватися праворуч (ліворуч) від цілі

Якщо око снайпера буде зміщене вбік, уверх або вниз від оптичної осі, у полі зору прицілу там, куди зміщене око, з'явиться місячноподібна тінь. За наявності місячноподібних тіней кулі відхиляються вбік, протилежний тіні (мал. 58).

Під час прицілювання за допомогою відкритого прицілу заплющити ліве око, а правим дивитися через проріз прицільної планки на вершину мушки так, щоб мушка знаходилася посередині прорізу прицільної планки, а вершина її була нарівні з верхніми краями гривки прицільної планки, тобто взяти рівну мушку; підвести рівну мушку до точки прицілювання, одночасно натискаючи на спусковий гачок.

Під час прицілювання потрібно стежити за тим, щоб прицільна планка займала горизонтальне положення.

108. Для спуска курка потрібно, затамувавши подих, продовжувати плавно натискати на спусковий гачок доти, поки курок непомітно для снайпера не спуститься з бойового взводу, тобто поки не відбудеться постріл.

Якщо під час прицілювання косинець сітки (рівна мушка) значно відхиляється від точки прицілювання або в полі зору з'явиться місячноподібна тінь, потрібно, не послаблюючи тиску на спусковий гачок, уточнити прицілювання і збільшити натиск на спусковий гачок доти, поки не відбудеться постріл.

Під час спуску курка не потрібно надавати значення легким коливанням косинця сітки (рівної мушки) біля точки прицілювання. Прагнення натиснути спусковий гачок у момент найкращого суміщення косинця сітки (рівної мушки) із точкою прицілювання, як правило, призводить до смикання за спусковий гачок і неточного пострілу. Якщо снайпер, натискаючи на спусковий гачок, відчує, що не може більше не дихати, то він повинен, не підсилюючи і не послаблюючи натиску на спусковий гачок, відновити дихання, потім, знову затримавши його на видиху, уточнити прицілювання і продовжити натиск на спусковий гачок.

Припинення стрільби

109. Припинення стрільби може бути тимчасовим і повним.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда «Стій» або «Припинити вогонь». За цією командою снайпер повинен припинити натиск на спусковий гачок, поставити гвинтівку на запобіжник і, якщо потрібно, змінити магазин.

Для зміни магазина треба від'єднати магазин від гвинтівки і приєднати споряджений магазин. Якщо в магазині були витрачені всі патрони, то після приєднання спорядженого магазина до гвинтівки треба відвести затворну раму за рукоятку перезарядження назад, відпустити її і поставити гвинтівку на запобіжник.

Для повного припинення стрільби після команди «Стій» або «Припинити вогонь» подається команда «Розряджай». За цією командою снайпер повинен установити верхній і нижній маховички на 0 (хомутик прицілу відтягнути назад до упору та встановити приціл на “П”), розрядити гвинтівку і далі діяти відповідно до обстановки.

Під час стрільби з положення лежачи, утримуючи гвинтівку правою рукою за ствольні накладки, опустити приклад на землю, а дульну частину покласти на передпліччя лівої руки.

Під час стрільби з окопу гвинтівка після розряджання може бути покладена на бруствер окопу рукояткою перезарядження вниз (оптичним прицілом догори).

Якщо не передбачається негайнє відкриття вогню, поставити бленду на місце, надіти ковпачок на об'єктив і чохол на приціл або від'єднати оптичний

приціл від гвинтівки і покласти в сумку.

110. Для розрядження гвинтівки потрібно:

від'єднати магазин;

зняти гвинтівку із запобіжника;

повільно відвести затворну раму за рукоятку перезаряджання назад, вийняти патрон із патронника та відпустити затворну раму;

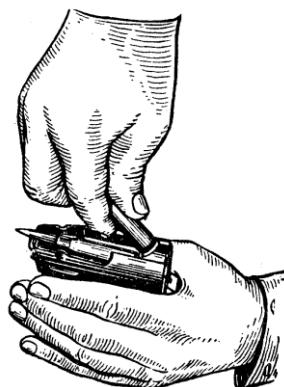
натиснути на спусковий гачок (спустити курок з бойового взводу);

поставити гвинтівку на запобіжник, узяти гвинтівку на ремінь, якщо стрільба велася з положення стоячи, або покласти на землю, якщо стрільба велася з положення лежачи або з коліна;

вийняти патрони з магазина і приєднати його до гвинтівки;

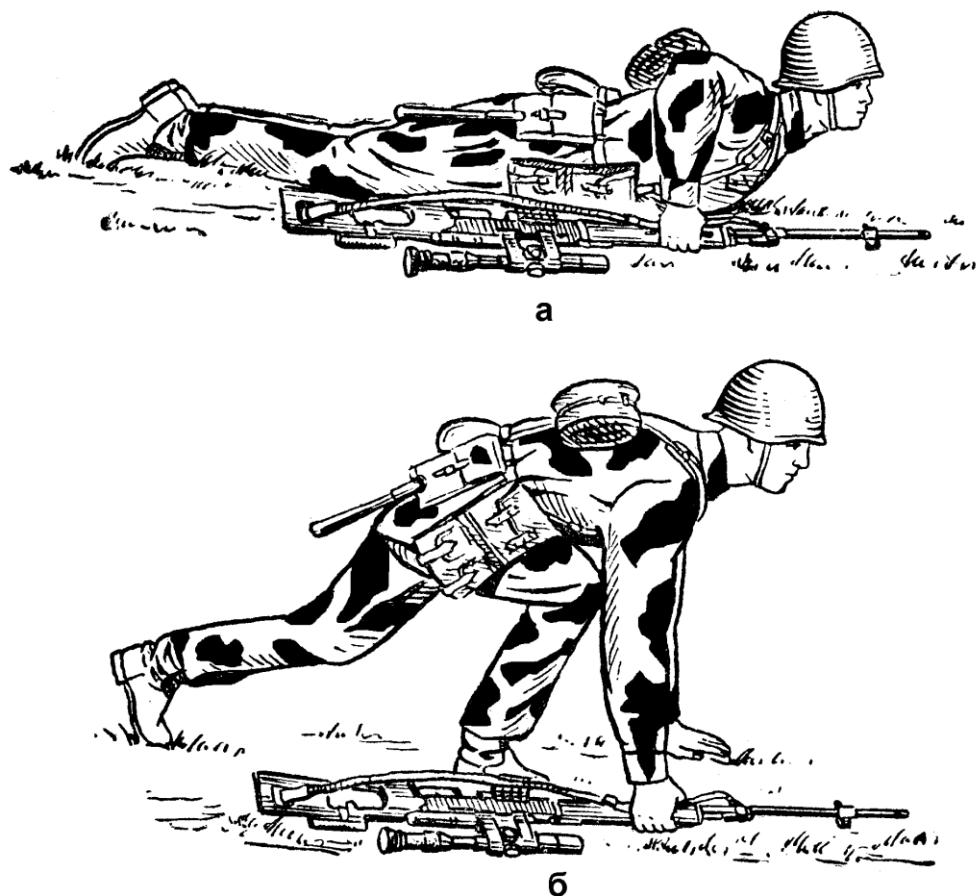
підібрati патрон, вийнятий із патронника.

Для того щоб вийняти патрони з магазина, потрібно взяти магазин у ліву руку патронами догори і кулями від себе, правою рукою за допомогою гільзи (патрона), зсувуючи патрони по одному від себе, виштовхнути їх з магазина (мал.59).

Мал. 59. Виштовхування патронів з магазина

111. Для того щоб встати після стрільби з положення лежачи, потрібно підтягти руки на рівень грудей, утримуючи гвинтівку правою рукою за ствольні накладки, одночасно звести ноги разом (мал. 60, а), різко випрямляючи руки, підняти груди від землі і винести праву (ліву) ногу вперед (мал. 60, б), швидко встати і, якщо потрібно, почати рух.

Мал. 60. Виконання команди «Встати»

а – положення снайпера перед вставанням;

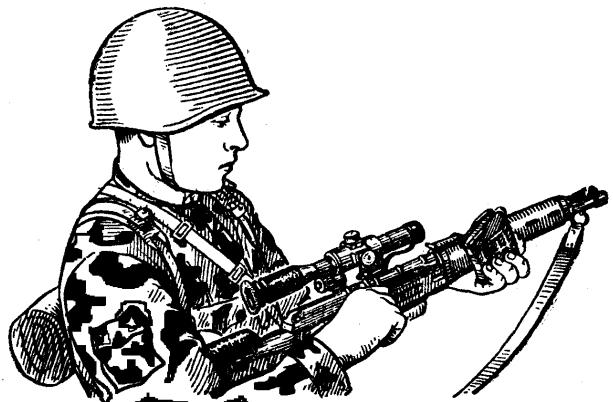
б – положення снайпера під час вставання.

112. Після розряджання, якщо потрібно, командир подає команду, «**Зброю – до огляду**».

За цією командою потрібно:

у положенні лежачи: від'єднати магазин і покласти його біля гвинтівки подавачем до себе, зняти гвинтівку із запобіжника, відвести затворну раму назад і повернути гвинтівку трохи вліво; після огляду командиром патронника і магазина, відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити гвинтівку на запобіжник, приєднати магазин до гвинтівки і прийняти положення, зазначене в ст. 109;

у положенні стоячи з гвинтівкою «на ремінь»: прийняти положення для стрільби стоячи, утримуючи гвинтівку лівою рукою знизу за стволльні накладки, правою рукою від'єднати магазин і перекласти його в ліву руку подавачем дотори (випуклою частиною від себе), пальцями лівої руки притиснути магазин до ствольної накладки; зняти гвинтівку із запобіжника і відвести затворну раму назад (мал. 61).

Мал. 61. Снайперська гвинтівка, підготовлена до огляду в положенні стоячи

Після огляду командиром патронника і магазина відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити гвинтівку на запобіжник, приєднати магазин і взяти гвинтівку в положення «на ремінь».

Прийоми стрільби з упора та з-за укриттів

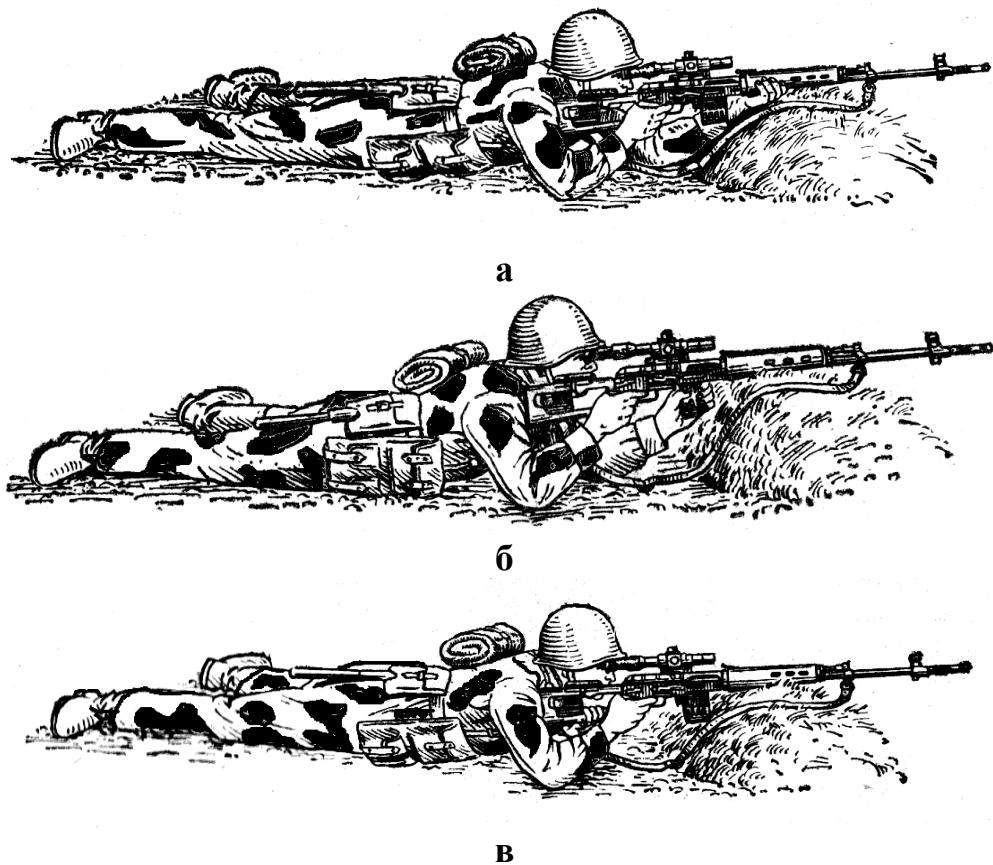
113. Упор використовується для підвищення влучності стрільби. Снайпер, готовуючись до стрільби, повинен пристосувати упор так, щоб він забезпечував найбільш зручне положення і прикладку для здійснення пострілу. Чим зручніший упор, тим кращими будуть результати стрільби.

Укриття використовується для ускладнення спостереження противникові і для захисту від його вогню. З метою прийняття стійкого положення і підвищення влучності стрільби снайпер використовує укриття як опору для тіла, а в окремих випадках (за наявності збоку виступів і виїмок) – як упор для зброї.

Залежно від висоти упора або укриття снайпер приймає положення для стрільби: лежачи, з коліна або стоячи.

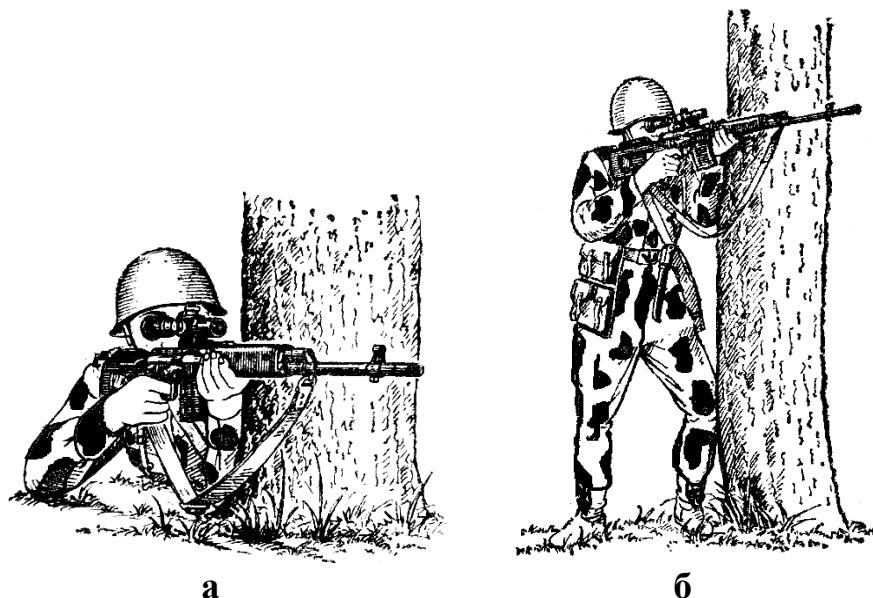
114. Для стрільби з упора покласти гвинтівку ствольними накладками на долоню лівої руки, яка спирається на упор, а правою рукою утримувати гвинтівку за передню частину приклада (мал. 62, а) або покласти гвинтівку ствольними накладками на упор та утримувати її лівою рукою за магазин (мал. 62, б) або за нижню частину приклада (мал. 62, в). Твердий упор для пом'якшення перекрити дерном, згорнутим плащ-наметом, скаткою шинелі і т.п.

115. Для стрільби з-за дерева, рогу будинку й інших укриттів прийняти положення для стрільби, притулитися до укриття так, щоб воно захищало снайпера від вогню противника; гвинтівку утримувати так само, як під час стрільби без укриття (мал. 63). Щоб уникнути відхилення қуль убік, гвинтівка та кисть руки, яка її підтримує, не повинні торкатися укриття

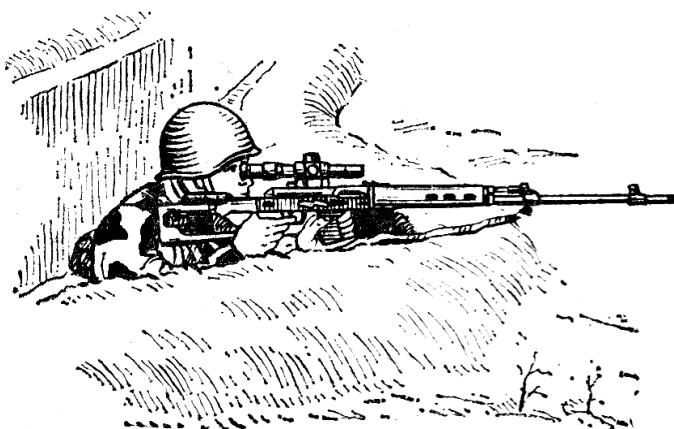

Мал. 62. Положення під час стрільби з упора, утримуючи гвинтівку лівою рукою:
а – за стволльні накладки; б – за магазин; в – за приклад

116. Для стрільби з окопу або траншеї притулитися корпусом до стінки окопу, лікті обох рук уперти в землю, а приклад щільно притиснути до плеча; при цьому стрільбу можна вести як з упора, так і з руки (мал. 64).

Мал. 63. Положення під час стрільби з-за укриття:
а – лежачи; б – стоячи

Мал. 64. Положення під час стрільби з окопу

Прийоми стрільби під час пересування

117. Стрільба на ходу зі снайперської гвинтівки ведеться навскидку з короткої зупинки. Для стрільби навскидку з короткої зупинки треба зупинитися і в момент постановки лівої ноги на землю уперти приклад у плече (підкинути гвинтівку): не приставляючи правої ноги, прицілитися, здійснити один-два постріли, опустити гвинтівку і продовжити рух. Перезарядження гвинтівки здійснювати не припиняючи руху.

118. Стрільба з бронетранспортера ведеться з місця або з короткої зупинки бронетранспортера; при цьому для стрільби застосовується будь-яке зручне положення, що забезпечує стійкість гвинтівки і безпеку сусідів. Як опору для рук, передплічя, боку і ніг використовують спинки сидінь, сидіння, стійки й інші пристрой всередині бронетранспортера. Під час стрільби поверх борту необхідно під стволину накладку підкласти ремінь гвинтівки або який-небудь м'який предмет, лівою рукою взятися за борт і притримувати гвинтівку.

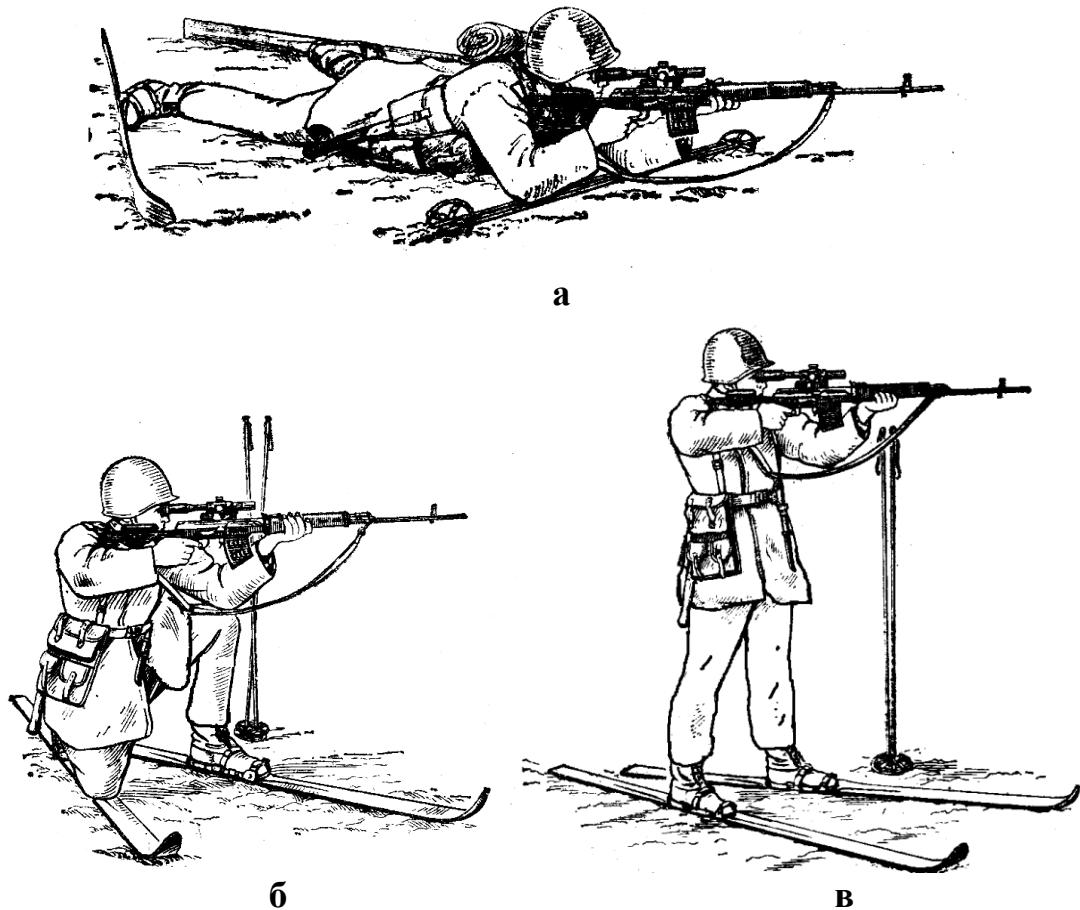
119. Під час пересування на лижах стрільба з гвинтівки ведеться з місця з положення лежачи, з коліна і стоячи.

Для стрільби лежачи взяти гвинтівку в праву руку, а палиці у ліву; зробити широкий крок правою ногою вперед і праворуч, одночасно нахилити тулуб до правого коліна і покласти гвинтівку праворуч від себе (якщо сніг дуже глибокий і пухкий, то поставити її прикладом у сніг); з'єднати палиці, вставивши кінець однієї з них у кільце іншої; покласти їх перед собою і лягти так, щоб лікті упиралися в складені палиці; узяти гвинтівку і прийняти положення, як під час стрільби лежачи без лиж (мал. 65, а).

Для стрільби з коліна поставити палиці з лівої сторони, розвернути праву лижу носком вправо так, щоб вантажна площаадка знаходилася на задньому кінці лівої лижі, опуститися правим коліном на праву лижу і прийняти положення, як під час стрільби з коліна без лиж (мал. 65, б).

Для стрільби стоячи поставити палиці з лівої сторони, розвернути праву лижу носком вправо і прийняти положення, як для стрільби стоячи без лиж (мал. 65, в).

Для рівноваги можна використовувати палиці, для чого поставити їх перед собою і опертися кистю лівої руки на петлі.

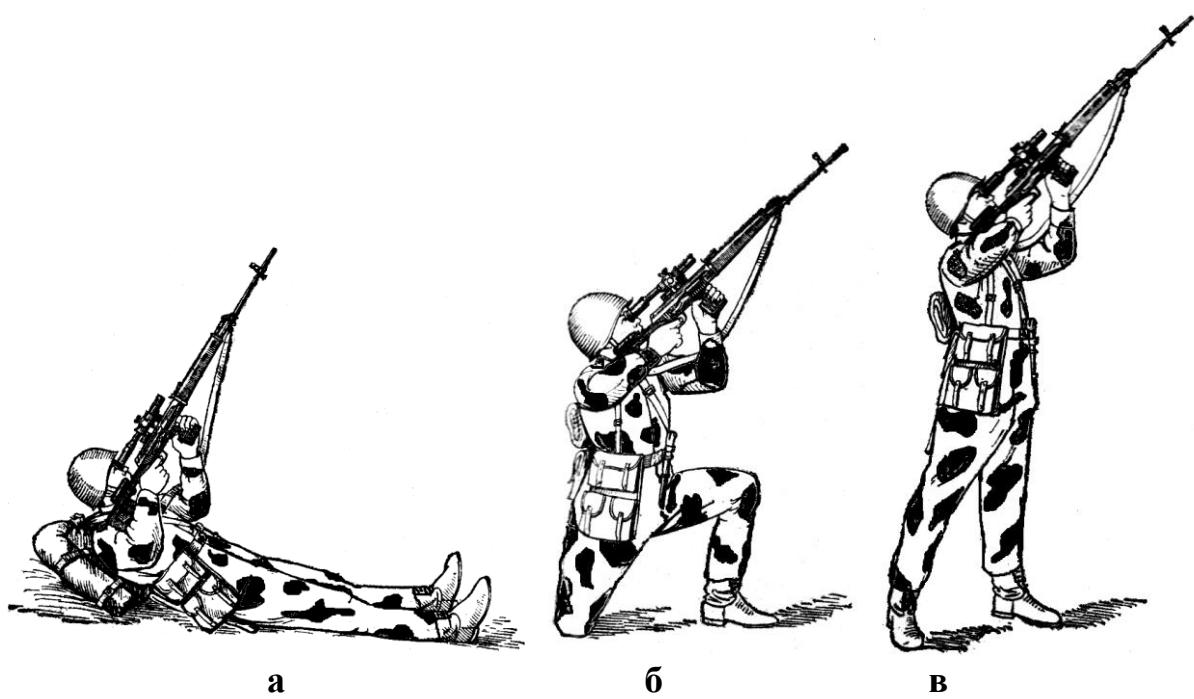
Мал. 65. Положення під час стрільби з лиж:
а – лежачи; б – з коліна; в – стоячи

Прийоми стрільби по повітряних цілях

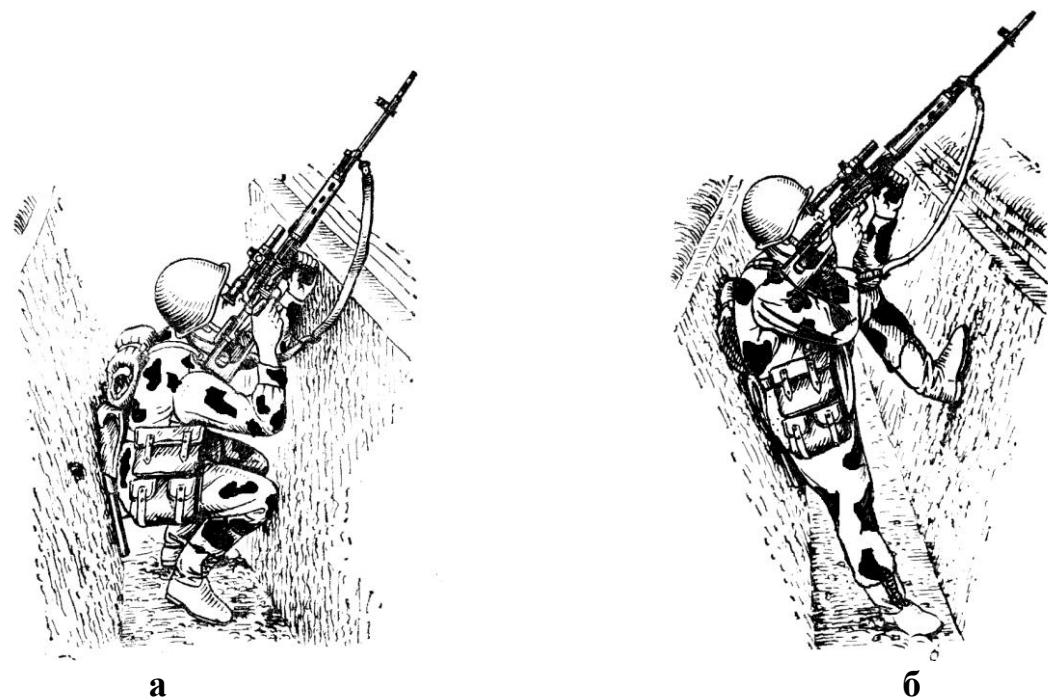
120. На відкритій місцевості стрільба зі снайперської гвинтівки по повітряних цілях здійснюється з положення лежачи, з коліна або стоячи (мал. 66).

Для стрільби з-за місцевих предметів використовувати, якщо можливо, місцевий предмет як упор.

121. Стрільбу з окопу (траншеї) по повітряних цілях вести з упором передпліччя лівої руки і магазина в передній схил окопу (мал. 67, а) або з упором спини в задній схил окопу та лівої ноги в передній схил окопу (мал. 67, б).

Мал. 66. Положення під час стрільби по повітряній цілі:
а – лежачи; б – з коліна; в – стоячи

Мал. 67. Положення під час стрільби по повітряній цілі з траншеї:
а – з упором магазина в передній схил;
б – без використання упора

Розділ IX

ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Загальні положення

122. Для успішного виконання завдань у бою снайперові необхідно:

безперервно, терпляче і наполегливо спостерігати за полем бою та за

малопомітними ознаками відшукувати цілі, не виявляючи при цьому себе;

своєчасно і правильно вибирати цілі для ураження;

швидко і точно підготовлювати дані для стрільби та вибравши зручний момент, уражати цілі в найкоротший час, якщо можливо, першим пострілом;

уміло вести вогонь по різноманітних цілях у різних умовах бойової обстановки як у день, так і вночі;

спостерігати за результатами вогню і вміло його корегувати;

стежити за витратою патронів у бою і вживати заходів щодо своєчасного їх поповнення.

Спостереження за полем бою і цілевказання

123. Безперервне спостереження за полем бою є обов'язком снайпера. Спостереження ведеться з метою своєчасного виявлення розташування і дій противника. Крім того, у бою необхідно спостерігати за сигналами (знаками) командирів, діями сусідів і результатами свого вогню. Якщо немає особливих вказівок командира, снайпер веде спостереження у визначеному йому секторі обстрілу на глибину до 1500 м.

За необхідності снайпер складає картку вогню, на яку наносить орієнтири, місце і сектор спостереження і вказує відстань до орієнтирів.

124. Спостереження ведеться неозброєним оком. Особливу увагу під час спостереження потрібно звертати на приховані підступи і місця, зручні для розміщення вогневих засобів і пунктів спостереження противника. Місцевість оглядати справа наліво, від близьких предметів до дальніх. Огляд здійснювати старанно, тому що виявленню противника сприяють незначні ознаки: блиск, шум, гайдання гілок і кущів, поява нових місцевих предметів, зміни в положенні і формі місцевих предметів тощо.

Для більш старанного огляду окремих предметів або ділянок місцевості використовувати оптичний приціл; при цьому вживати заходів для того, щоб блиском скла лінз прицілу не виявляти місця свого розташування.

Уночі місця розташування і дій противника можуть бути встановлені за звуками, джерелами світла та інфрачервоним випромінюванням його прожекторів. Якщо місцевість у потрібному напрямку освітлюється освітлювальним патроном (ракетою) або іншим джерелом освітлення, швидко оглянути освітлену ділянку.

125. Про помічені на полі бою цілі снайпер повинен негайно доповісти командиру або за його вказівкою результати спостереження записати в

журнал спостереження, вказуючи в ньому місце і час спостереження, що і де помічено.

При усній доповіді снайпер, використовуючи місцеві предмети (орієнтири), поблизу яких виявлено цілі, вказує їх місце розташування та характер. Доповідь при цьому повинна бути короткою, ясною та чіткою, наприклад: «**Прямо – жовтий кущ, праворуч – кулемет**»; «**Орієнтир третій, праворуч десять, ближче сто – кулемет**».

Вибір цілі

126. Снайперську гвинтівку найбільш доцільно використовувати для ураження живих цілей – офіцерів, спостерігачів, кулеметників, снайперів, зв'язкових, обслуги гармат, екіпажів танків, операторів реактивних протитанкових керованих ракет, радіолокаційних станцій. Крім того, зі снайперської гвинтівки вогонь ведеться по амбразурах довгострокових споруджень противника, а також по повітряних цілях. Цілі на полі бою можуть бути нерухомими, які з'являються на короткий час, і рухомими.

127. Ціль вибирається і вказується снайперу, як правило, командиром. Визначену командиром ціль снайпер повинен швидко знайти і доповісти: «**Бачу**». Якщо ціль снайпером не знайдена, він доповідає: «**Не бачу**» – і продовжує спостереження.

Якщо снайперу в бою ціль для ураження не вказана, то він вибирає її сам. У першу чергу необхідно уражати найбільш небезпечні і важливі цілі. З двох рівних за важливістю цілей вибирати для знищення найближчу і найбільш уразливу. З появою під час стрільби нової, більш важливої цілі негайно перенести вогонь на неї.

Вибір установок прицілу, точки прицілювання і визначення бічних поправок

128. Для вибору установок прицілу, точки прицілювання і визначення бічних поправок необхідно виміряти відстань до цілі та врахувати зовнішні умови, які можуть вплинути на дальність і напрямок польоту кулі. Під час стрільби по рухомій цілі, крім того, необхідно врахувати напрямок і швидкість її руху.

Приціл, бічна поправка і точка прицілювання вибираються з таким розрахунком, щоб під час стрільби середня траєкторія проходила посередині цілі.

Точне визначення відстаней до цілей і правильний облік поправок на зовнішні умови стрільби є найважливішими умовами, які забезпечують ураження цілі з першого пострілу.

129. За табличні умови стрільби беруться: температура повітря + 15°C, відсутність віtru та перевищення місцевості над рівнем моря, кут місця цілі не більше 15°. Значне відхилення зовнішніх умов стрільби від табличних (нормальних) змінюює дальність польоту кулі або відхиляє її убік від площини

стрільби.

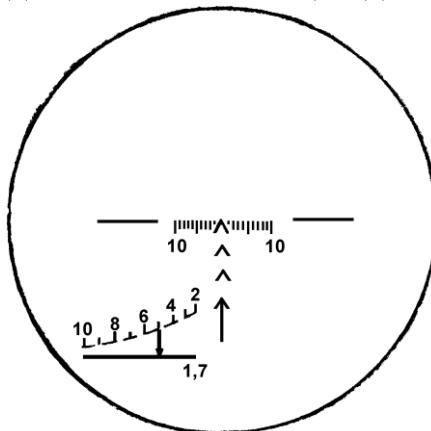
130. Відстань до цілей може визначатися **окомірно**, за **далекомірною шкалою оптичного прицілу і за формулою «тисячної»**.

Знання відстаней до місцевих предметів (орієнтирів) полегшує визначення відстаней до цілей. Тому, якщо обстановка дозволяє, відстань до орієнтирів і місцевих предметів варто визначати проміром місцевості кроками або іншим, більш точним способом.

Уночі відстань до освітлених цілей визначається так само, як і вдень.

Визначення відстаней окомірно здійснюється за відрізками місцевості, які добре запам'яталися у зоровій пам'яті, уявно відкладаються від себе до цілі (предмета); за ступенем видимості і уявною величиною цілей (предметів) порівняно з їх величинами, які закріпилися, в пам'яті; шляхом поєднання обох способів.

Для визначення відстаней за далекомірною шкалою необхідно навести шкалу на ціль так, щоб ціль розташувалася між суцільними горизонтальними і похилою пунктирною лініями (мал. 68). Штрих шкали, що розташований над ціллю, вказує відстань до цілі, яка має висоту 1,7 м. Якщо ціль має висоту меншу (більшу) 1,7 м, то необхідно відстань, визначену за шкалою, помножити на відношення висоти цілі до 1,7 м.

**Мал. 68. Визначення відстаней за далекомірною шкалою
(відстань до цілі 500 м)**

Приклад. Визначити відстань до кулемета, що має висоту 0,55 м, якщо кулемет своєю верхньою частиною торкається пунктирної лінії далекомірної шкали зі штрихом, позначеним цифрою 8.

Розв'язання. Відношення висоти цілі до 1,1 м дорівнює округлено $1/3$ ($0,55:1,7$); шкала вказує на відстань 800 м; відстань до цілі дорівнює округлено 270 м ($800 \times 1/3$).

Відстань за далекомірною шкалою можна визначати лише тоді, коли висоту цілі видно повністю. Якщо висоту цілі видно не повністю, то визначення відстаней за цією шкалою може привести до грубих помилок (дальності при цьому будуть, як правило, завищені).

Для визначення відстаней за формулою «тисячної» необхідно знати лінійні розміри цілей (місцевих предметів). Вимір кутової величини цілей

(місцевих предметів) здійснюється за допомогою шкали бічних поправок сітки прицілу.

Приклад. Визначити відстань до спостерігача противника (ширина цілі 0,5 м), якщо кутова величина цілі, обмірювана сіткою прицілу, дорівнює одній тисячній.

Розв'язання:

$$Д = \frac{B \times 1000}{У} = \frac{0,5 \times 1000}{1} = 500$$

де: Д – відстань, В – висота (ширина) цілі, У – кутова величина цілі в тисячних

Для виміру відстаней проміром місцевості кроками снайперу потрібно знати середню величину однієї пари своїх кроків; рахунок пар кроків вести під праву або ліву ногу.

131. Приціл, як правило, вибирається відповідно до визначеної відстані до цілі (наприклад, для стрільби по цілі на відстань 500 м – приціл 5). Точка прицілювання в цьому випадку вибирається в середині цілі.

Точкою прицілювання може бути середина нижнього краю цілі. У цьому випадку необхідно вибрати приціл, під час стрільби з яким перевищення середньої траєкторії на відстані до цілі дорівнює (приблизно) половині висоти цілі.

Приклад. Для стрільби по кулемету на відстані 450 м – приціл 5. Висота цілі 0,55 м. Перевищення середньої траєкторії з прицілом 5 на 450 м дорівнює 0,28 м, що забезпечує проходження середньої траєкторії через середину цілі.

У напружені моменти бою, коли умови обстановки не дозволяють змінювати установки прицілу залежно від відстані до цілей, вогонь можна вести на відстанях до 400 м із прицілом 4 (при використанні відкритого прицілу – із прицілом 4 або П), прицілюючись у нижній край або в середину цілі, якщо ціль висока (зростові фігури тощо).

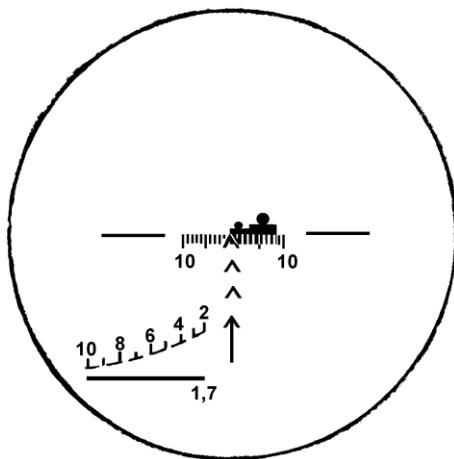
Вплив температури повітря на дальність польоту кулі під час стрільби по цілях на відстані до 500 м можна не враховувати, тому що на цих відстанях її вплив незначний.

Під час стрільби на відстані 500 м і більше вплив температури повітря на дальність польоту кулі потрібно враховувати, збільшуючи приціл у літніх умовах і зменшуючи взимку, керуючись таблицею:

Дальність стрільби в метрах	<i>Температура повітря в градусах</i>									
	+45	+35	+25	+15	+5	-5	-15	-25	-35	-45
<i>Виправлення в розподілах прицілу</i>										
	приціл зменшувати				приціл збільшувати					
500	—	—	—	—	—	—	—	0,5	0,5	1
600	—	—	—	—	—	—	—	0,5	1	1
700	0,5	—	—	—	—	—	0,5	1	1	1
800	0,5	0,5	—	—	—	0,5	0,5	1	1	1
900	1	0,5	—	—	—	0,5	1	1	1	2
1000	1	0,5	—	—	—	0,5	1	1	2	2
1100	1	0,5	—	—	—	0,5	1	1	2	2
1200	1	1	0,5	—	0,5	1	1	1	2	2
1300	1	I	0,5	—	0,5	1	1	2	2	2

132. Бічна поправка під час стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються, залежить від швидкості, напрямку бокового вітру та відстані до цілі. Чим сильніше бічний вітер, чим ближче до 90° кут, під яким він дує, і чим далі ціль, тим на більшу величину відхиляється куля вбік від напрямку стрільби. У зв'язку з цим необхідно заздалегідь вносити поправки в установку бічного маховичка, обертаючи його в напрямку, зазначеному на торцевій гайці написами і стрілками. При цьому поправка береться в ту сторону, звідки дує вітер. Так, якщо вітер зліва, середня точка влучення виноситься ліворуч, якщо вітер справа – праворуч.

Якщо в бою обстановка не дозволяє вносити поправки в установку бічного маховичка, то під час стрільби поправки на боковий вітер можна враховувати винесом точки прицілювання у фігурах людини (метрах) або шкалою бічних поправок сітки прицілу, прицілюючись не косинцем, а поділкою шкали, що відповідає величині бічної поправки. Якщо вітер справа, беруться поділки сітки ліворуч від косинця, а якщо вітер зліва – поділки сітки праворуч від нього (мал. 69). Для визначення поправок на боковий вітер керуватися таблицею:

Мал. 69. Врахування поправок на боковий вітер шкалою сітки прицілу (поправка на сильний вітер зліва дорівнює 6 тисячним)

Дальність стрільби в метрах	<i>Боковий помірний вітер (4м/с) під кутом 90°</i>		
	Поправка (округлено)		
	у метрах	у фігурах людини	у поділках шкали бічного маховичка (сітки прицілу)
200	0,1	—	0,5
300	0,26	0,5	1
400	0,48	1	1
500	0,72	1,5	1,5
600	1,1	2	2
700	1,6	3	2,5
800	2,2	4,5	3
900	2,9	6	3
1000	3,7	7,5	4
1100	4,6	9	4
1200	5,5	11	4,5
1300	6,6	13	5

Табличні поправки під час сильного вітру (швидкість 8 м/с), що дує під прямим кутом до напрямку стрільби, необхідно **збільшувати у два рази**, а під час слабкого вітру (швидкість 2 м/с) **зменшувати у два рази**; під час слабкого, помірного і сильного вітру, що дує під гострим кутом до напрямку стрільби, поправки, визначені для вітру, що дує під кутом 90°, **зменшувати у два рази**.

Винос точки прицілювання робиться від середини цілі. Під час внесення поправок в установку бічного маховичка прицілюватися в середину цілі.

Для полегшення запам'ятовування поправок на боковий помірний вітер, що дує під кутом 90°, у поділках шкали бічного маховичка (сітки прицілу) потрібно цифру прицілу, що відповідає відстані до цілі, поділити: під час

стрільби на відстані до 500 м – на постійне число 4, а під час стрільби на великі відстані – на 3.

Приклад. Визначити поправки на сильний боковий вітер, що дує під гострим кутом до напрямку стрільби, у поділках шкали бічного маховичка, якщо відстань до цілі 600 м (приціл 6).

Розв'язання: 6 (приціл): 3 (постійне число) = 2.

133. В усіх випадках, коли дозволяє обстановка, дані для ведення вогню повинні бути підготовлені завчасно і за необхідності занесені в картку вогню. Перед відкриттям вогню в підготовлені дані вносяться поправки на боковий вітер і температуру повітря.

Вибір моменту для відкриття вогню

134. Момент відкриття вогню визначається командою командира «Вогонь», а під час самостійного ведення вогню – залежно від обстановки і положення цілі.

Найбільш вигідні моменти для відкриття вогню: коли ціль можна уразити раптово з близької відстані; коли ціль добре видно; коли ціль групується, підставляє фланг або піdnімається у повний зріст; коли ціль наблизилася до місцевого предмета (орієнтира), відстань до якого заздалегідь визначено або установки прицілу уточнено стрільбою.

Ведення вогню, спостереження за його результатами і корегування

135. Під час ведення вогню снайпер повинен уважно спостерігати за результатами свого вогню і корегувати його, вносячи необхідні зміни в установки прицілу і бічного маховичка або в положення точки прицілювання.

Спостереження за результатами свого вогню ведеться за рикошетами, трасами куль і поведінкою противника. Для корегування вогню по трасах необхідно, щоб стрільба велася патронами зі звичайними і трасуючими кулями в співвідношенні: на один патрон із трасуючою кулею один патрон зі звичайною кулею.

Ознаками, що вказують на дійсність свого вогню, можуть бути втрати противника, перехід від перебіжок до переповзання, послаблення або припинення вогню, відхід противника або відхід в укриття.

136. Якщо вогневе завдання виконується парою снайперів; то про результати спостереження за рикошетами або трасами снайпер-спостерігач повинен доповідати:

при влученні в ціль – «Ціль»;

при недольотах (перельотах) – «Недоліт (переліт)» або «Недоліт (переліт) стільки-то (метрів)»;

при бічних відхиленнях куль – «Вправо (уліво)» або «Вправо (уліво) стільки-то (тисячних або фігур)».

137. Корегування вогню в бою здійснюється, як правило, зміною

положення точки прицілювання за висотою і бічним напрямком. При цьому точка прицілювання виноситься на величину відхилення рикошетів або трас у бік, протилежний їх відхиленню від цілі (мал. 70).

Мал. 70. Корегування вогню з визначенням і урахуванням відхилень за шкалою сітки прицілу

Якщо відхилення куль від цілі велике і обстановка дозволяє змінювати установку прицілу і бічного маховичка, то корегування вогню здійснюється введенням поправок у приціл і бічний маховичок.

Приціл збільшується (зменшується) на величину недольоту (перельоту), яка вимірюється в метрах або тисячних. Для виміру відхилення куль по висоті в тисячних потрібно користуватися висотою косинця (великого штриха шкали бічних поправок) сітки прицілу, що дорівнює двом тисячним. Якщо відхилення куль по висоті становить одну тисячу на відстанях стрільби до 600 м і дві тисячних на великих відстанях, то установку прицілу необхідно змінювати на одну поділку.

Поправки в установку бічного маховичка вносяться на величину відхилення куль за бічним напрямком у тисячних, яка вимірюється за допомогою шкали бічних поправок сітки прицілу.

Стрільба по нерухомих цілях і цілях, що з'являються

138. Одиночну чітко видиму нерухому (що з'являється) ціль обстрілювати з установками прицілу і бічного маховичка, визначеними відповідно до ст. 131 і 132. Вогонь ведеться доти, поки ціль не буде знищена або не зникне, однак снайпер повинен прагнути знищити цілі з першого пострілу.

139. Для ураження цілі, що з'являється, необхідно, помітивши місце її появи, швидко приготуватися до стрільби, установити маховички на відповідні поділки і, коли вона з'явиться, відкрити вогонь. Швидкість відкриття вогню має вирішальне значення для ураження цілі. Якщо за час

підготовки до стрільби ціль зникла, під час її повторної появи уточнити наводку і відкрити вогонь. З неодноразовою появою цілі в тому самому місці треба заздалегідь навести гвинтівку в це місце і з черговою появою цілі, швидко уточнивши наводку, відкрити вогонь. Ціль, що неодноразово з'являється, може з'явитися і в новому місці, тому ураження її буде залежати від уважності спостереження і швидкості відкриття вогню.

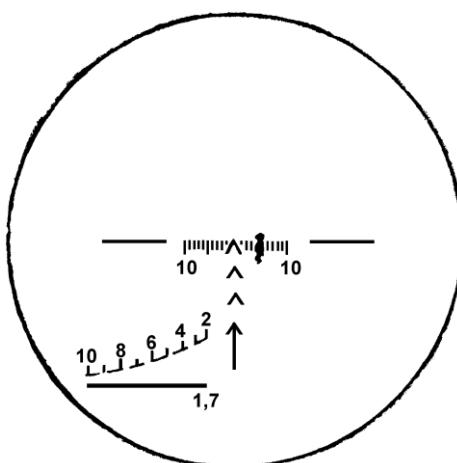
140. Групову ціль, яка складається з окремих чітко видимих фігур, обстрілювати, послідовно переносячи вогонь з однієї фігури на іншу, починаючи з найбільш важливих (кулеметів, гармат тощо).

Стрільба по рухомих цілях

141. Під час фронтального руху цілі (у бік того, хто стріляє бо віднього) вогонь вести з установкою прицілу, що відповідає тій відстані, на якій ціль може з'явитися в момент відкриття вогню, і з урахуванням поправки на температуру повітря і боковий вітер. На відстані, яка не перевищує дальності прямого пострілу, вогонь можна вести з установкою прицілу, що відповідає дальності прямого пострілу.

142. Під час флангового і косого руху цілі вогонь вести з установкою прицілу, як зазначено в ст. 141, і з установкою бічного маховичка на величину, що відповідає упередженню і поправці на боковий вітер. Відстань, на яку переміщується ціль за час польоту кулі до неї, називається **упередженням**.

Упередження береться у бік руху цілі. Так, під час руху цілі зліва направо середню точку влучення виносити вправо, а під час руху цілі справа наліво – виносити вліво. Якщо умови стрільби не дозволяють взяти упередження за допомогою бічного маховичка (установити бічний маховичок на потрібний розподіл), то упередження береться за допомогою шкали бічних поправок сітки прицілу або винесення точки прицілювання у фігурах цілі. Під час користування шкалою бічних поправок сітки прицілу прицілювання проводиться за поділкою, яка знаходитьться з того боку, звідки рухається ціль (мал. 71).

Мал. 71. Урахування упередження на рух цілі шкалою бічних поправок (упередження

дорівнює 4 тисячним)

Для визначення упередження під час стрільби по цілях, що мають фланговий рух (під прямим кутом до напрямку стрільби), керуватися таблицею:

Дальність стрільби в метрах	Ціль, що біжить зі швидкістю 3 м/с (приблизно 10 км/г)			Мотоціль, що рухається зі швидкістю 20 км/год (приблизно 6 м/с)	
	Упередження (округлено)				
	у метрах	у фігурах	у поділах шкали бічного маховичка (сітки прицілу)	у метрах	у розподілах шкали бічного маховичка (сітки прицілу)
100	0,4	1	4	0,7	7
200	0,8	1,5	4	1,4	7
300	1,3	2,5	4,5	2,3	8
400	1,8	3,5	4,5	3,2	8
500	2,3	4,5	4,5	4,3	8,5
600	3,0	6	5	5,5	9
700	3,7	7,5	5,5	6,8	10
800	4,5	9	5,5	8,3	10
900	5,4	11	6	10,0	11
1000	6,3	12,5	6,5	11,5	12
1100	7,3	14,5	6,5	13,5	12
1200	8,4	17	7	15,5	13
1300	9,5	19	7,5	17,5	13

Під час руху цілі зі швидкістю, більшою (меншою), ніж зазначено в таблиці, упередження збільшувати (зменшувати) пропорційно зміні швидкості руху цілі.

Під час косого руху цілі упередження, визначене для флангового руху цілі, зменшувати у два рази.

Винос точки прицілювання робити від середини цілі. Під час внесення поправок в установку бічного маховичка потрібно прицілюватися в середину цілі. Для полегшення запам'ятовування упереджень у поділках шкали бічного маховичка (сітки прицілу) на фланговий рух цілі зі швидкістю 3 м/с (10 км/г) величини упереджень можна округлити і вважати, що під час стрільби на відстані до 600 м упередження дорівнює 4,5 тисячним (поділкам шкали), а на великих відстанях – 6 тисячним (поділкам шкали).

143. Вогонь по цілі, що має фланговий рух, ведеться способом супроводу цілі або способом очікування цілі (вогневого нападу).

Під час ведення вогню способом супроводу цілі снайпер безупинно переміщує гвинтівку у бік руху цілі і в момент найбільш правильної наводки здійснює постріл.

Під час ведення вогню способом очікування цілі (вогневого нападу) снайпер прицілюється в точку (місцевий предмет), обрану попереду цілі, і з підходом цілі до цієї точки здійснює постріл (з урахуванням упередження установкою бічного маховичка). Якщо ціль не буде уражено, то снайпер вибирає нову точку на шляху руху цілі, прицілюється в неї і під час підходу цілі до неї здійснює наступний постріл. Стрільба таким способом продовжується доти, поки ціль не буде уражено.

Якщо упередження береться виносом точки прицілювання, постріл потрібно здійснювати в момент, коли ціль наблизиться до вибраної точки на величину розрахованого упередження.

144. Використання патронів із трасуючими кулями під час стрільби по рухомих цілях забезпечує краще спостереження за результатами стрільби і можливість уточнення величини упередження.

Стрільбу по живій силі противника на бронетранспортерах, автомобілях і мотоциклах вести патронами зі звичайними і бронебійно-запальними кулями (у співвідношенні 1:1 або іншому залежно від наявності патронів із зазначеними кулями).

Стрільба по повітряних цілях

145. Вогонь зі снайперської гвинтівки по літаках і вертолітота, що низько летять, ведеться в складі відділення або взводу і тільки за командою командира, а по парашутистах – за командою або самостійно.

Під час стрільби по літаках (вертолітота) використовувати патрони з бронебійно-запальними і трасуючими кулями, а за їх відсутності – зі звичайними кулями, по парашутистах – зі звичайними і трасуючими кулями. Під час корегування вогню по трасах потрібно враховувати, що траси, спрямовані на літак (вертоліт), уявляються снайперові такими, що йдуть вище літака (вертолітота) і трохи попереду нього.

146. По літаку, що пікрує у бік снайпера, стрільбу вести з прицілом 4 або П, прицілюючись у головну частину цілі. Вогонь відкривати з дальності до літака 700 – 900 м.

147. По літаку (вертолітоту), що повільно летить остоною або над своїм підрозділом, вогонь ведеться супроводжувальним способом: при цьому прицілювання по вертолітоту на відстанях до 300 м здійснюється за допомогою оптичного прицілу, а по літаку і вертолітоту на відстанях більше 300 м – за допомогою відкритого прицілу. Вогонь відкривати під час наближення літака (вертолітота) на відстань 700–900 м.

Під час ведення вогню **супроводжувальним способом** снайперу в команді вказується в корпусах літака (вертолітота) або в метрах упередження. Снайпер направляє гвинтівку з прицілом 4 або П у напрямку польоту літака (вертолітота), виносить точку прицілювання на потрібну величину упередження, супроводжує літак і в момент правильного наведення здійснює постріл.

Для визначення упередження під час стрільби по повітряних цілях **супроводжувальним способом** керуватися таблицею:

Тип повітряної цілі та її швидкість	Дальність стрільби, м			
	100	300	500	700
	Упередження			
у метрах	у корпусах	у метрах	у корпусах	у метрах
Планер, 25 м/с	3	—	11	1
Вертоліт, 50 м/с	6	1	21 43	3
Транспортний літак, 100 м/с	13	1	3	20 39
				79
				5
				5
				126
				4
				63
				8
				8

Примітка. Довжину корпуса літака взято рівною 15 м, вертольота і планера – 8м.

По повітряних цілях, що мають швидкість польоту більше 150 м/с, ведеться вогонь **загороджувальним способом**. У напрямку, зазначеному в команді, снайпер надає снайперській гвинтівці кут підвищення 45° і веде вогонь частими одиночними пострілами до виходу цілі із зони вогню.

148. Вогонь по парашутистах вести з установкою прицілу 4 або П, прицілювання робити за допомогою оптичного прицілу.

Під час стрільби упередження брати в напрямку зниження парашутиста у видимих розмірах цілі, керуючись таблицею:

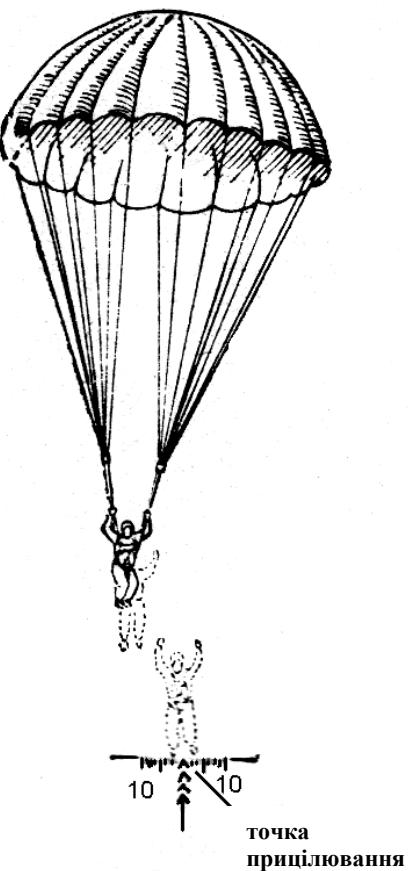
Дальність стрільби в метрах	100	200	300	400	500	600	700
Винос точки прицілювання у фігурах парашутиста	Під ноги	1	1,5	2	3	4	5

Примітка. Швидкість зниження парашутиста взято рівною 6 м/с.

Відлік упередження здійснюється від середини фігури парашутиста (мал. 72).

Стрільба в горах

149. У горах під час стрільби на відстанях понад 700 м, якщо висота місцевості над рівнем моря перевищує 2000 м, приціл, відповідний відстані до цілі, у зв'язку зі зниженою щільністю повітря потрібно зменшити на одну поділку; якщо висота місцевості над рівнем моря менше 2000 м, приціл не зменшують, а точку прицілювання вибирають на нижньому краю цілі.

Мал. 72. Винос точки прицілювання під час стрільби по парашутисту

150. Якщо під час стрільби ціль знаходиться вище або нижче снайпера, а кут місця цілі при цьому становить:

$15\text{--}30^\circ$, то точку прицілювання на відстанях понад 700 м необхідно вибирати на нижньому краю цілі;

$30\text{--}45^\circ$, то приціл, відповідний відстані до цілі, необхідно зменшувати на одну поділку на відстанях понад 700 м і на півподілки – на відстанях від 400 до 700 м;

$45\text{--}60^\circ$, то приціл, відповідний відстані до цілі, необхідно зменшувати на дві поділки на відстанях понад 700 м і на одну поділку – на відстанях від 400 до 700 м.

151. Ведення вогню в горах вимагає від снайпера особливої вправності і спритності для прийняття положення, особливо під час стрільби під великими кутами підвищення (схилення). Приймаючи положення для стрільби лежачи, необхідно ліву ногу в коліні трохи зігнути, щоб носком чобота або каблуком утримуватися від сповзання.

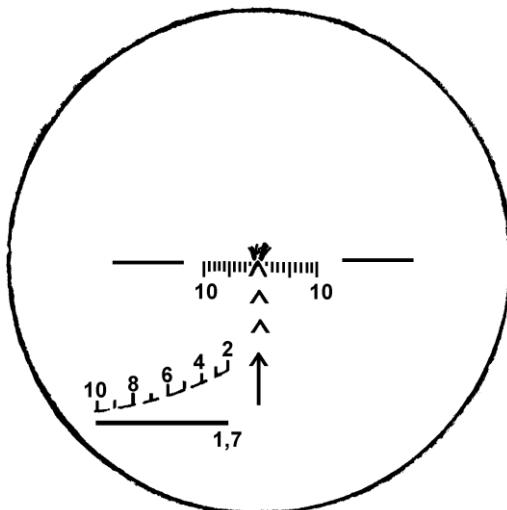
Стрільба в умовах обмеженої видимості

152. Стрільба вночі **по освітлених цілях** здійснюється так само, як і вдень. Під час освітлення місцевості снайпер, виявивши ціль, швидко встановлює приціл, прицілюється і здійснює постріл. При короткочасному освітленні цілі (наприклад, місцевість освітлюється освітлювальними патронами) вогонь потрібно вести з прицілом 4 або “П”, прицілюючись під ціль. Якщо відстань до цілі більше 400 м, то точку прицілювання потрібно вибирати у верхній частині цілі.

При слабкому освітленні цілі ввімкнути освітлення сітки прицілу.

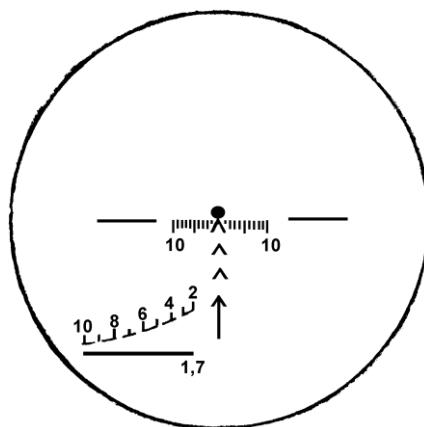
Щоб уникнути тимчасового осліплення, не можна дивитися на джерело освітлення.

153. Стрільба вночі **по цілі, що виявляє себе спалахами пострілів**, ведеться з установкою прицілу 4 і з увімкненим освітленням сітки прицілу. Вогонь відкривається в той момент, коли спалахи пострілів видно над косинцем сітки прицілу (мал. 73).

Мал. 73. Прицілювання по спалахах пострілів

154. Стрільба вночі **по цілі, що виявляє себе інфрачервоним випромінюванням**, ведеться з установкою прицілу 4 і з увімкненим люмінесцентним екраном. У випадку спостереження в приціл інфрачервоних прожекторів противника на екрані виникає світіння, яке дає видиме зображення джерела у вигляді круглої зеленуватої плями. Крім плями, у приціл можна побачити промінь прожектора у вигляді світлої смуги на місцевості і місцеві предмети, що потрапили в цю смугу. Вогонь відкривається в той момент, коли пляма розташовується над косинцем сітки прицілу (мал. 74).

Мал. 74. Прицілювання під час стрільби по інфрачервоних прожекторах противника

155. Уночі для корегування вогню треба використовувати патрони з трасуючими кулями.

Найбільш високі результати досягаються під час стрільби з нічними прицілами. Вони не тільки дозволяють чітко бачити ціль, але й підвищують точність прицілювання.

Вогонь з нічними прицілами по різних цілях ведеться за тими самими правилами, що й у звичайних умовах.

Під час стрільби з нічними прицілами необхідно частіше змінювати місце для стрільби і рідше вмикати інфрачервоний прожектор, ведучи вогонь без нього (по цілям, що виявляють себе спалахами пострілів, інфрачервоним випромінюванням, при освітленні місцевості інфрачервоним прожектором противника або сусіда).

Стрільба в умовах радіоактивного, хімічного та бактеріологічного (біологічного) зараження

156. Стрільба в умовах радіоактивного, хімічного та бактеріологічного (біологічного) зараження ведеться в засобах індивідуального захисту.

Під час ведення вогню на місцевості, зараженій радіоактивними, хімічними речовинами або бактеріальними (біологічними) засобами, необхідно оберігати від них у першу чергу ті частини гвинтівки, до яких доводиться торкатися під час стрільби.

Після виходу із зараженої ділянки місцевості необхідно за першої можливості провести дезактивацію (дегазацію або дезінфекцію) гвинтівки.

Правила стрільби по різних цілях такі ж, що і для стрільби у звичайних умовах.

Забезпечення патронами і витрати їх у бою

157. Запас патронів снайпери носять у магазинах, покладених у сумки.

Забезпечення патронами снайперів у бою здійснюється піднощиками патронів, виділеними командиром підрозділу.

Після витрати половини запасу снайпер доповідає про це командиру відділення або взводу.

Один магазин, споряджений патронами, повинен завжди бути в

снайпера як недоторканий запас патронів, який витрачається тільки з дозволу командира.

ДОДАТКИ

Додаток 1

БАЛІСТИЧНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ ДАНІ 7,62-мм СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ ДРАГУНОВА (СГД), ГВИНТІВКОВОГО ПАТРОНА Й ОПТИЧНОГО ПРИЦІЛУ ПСО-1

Прицільна дальність, м:

з оптичним прицілом	1300
з відкритим прицілом	1200

Дальність прямого пострілу, м:

по головній фігурі (висотою 30 см)	350
по грудній фігурі (висотою 50 см)	430
по фігурі, що біжить (висотою 150 см)	640

Бойова швидкострільність, пострілів за хвилину

30

Початкова швидкість кулі, м/с

830

Дальність польоту кулі, на якій зберігається її забійна дія, м

3800

Вага гвинтівки без багнета, з оптичним прицілом, неспорядженим

магазином і щокою приклада, кг

4,3

Ємність магазина, патронів

10

Вага магазина, кг

0,21

Вага багнета, кг:

з піхвами	0,45
без піхов	0,26

Калібр, мм

7,62

Довжина гвинтівки, мм:

без багнета	1225
з примкнутим багнетом	1370

Довжина ствола, мм

620

Довжина нарізної частини ствола, мм

547

Число нарізів

4

Довжина ходу нарізів, мм

320

Товщина мушки, мм

2

Довжина прицільної лінії, мм

587

Вага патрона, г

21,8

Вага кулі звичайної зі сталевим осереддям, г

9,6

Вага порохового заряду, г

3,1

Збільшення оптичного прицілу ПСО-1

4-кратне

Поле зору, градусів

6

Діаметр вихідної зіниці, мм

6

Віддалення вихідної зіниці, мм

68

Дозволяюча здатність, с

12

Довжина прицілу з наочником і блендою, мм

375

Висота прицілу, мм

132

Ширина прицілу, мм

70

Вага оптичного прицілу ПСО-1, кг

0,58

Додаток 2

**ПРОБИВНА ДІЯ КУЛІ ЗІ СТАЛЕВИМ ОСЕРЕДДЯМ ПІД ЧАС
СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ (СГД)**

Найменування перешкоди (захисних засобів)	Дальність стрільби, м	Глибина пробиття, см
Каска (сталевий шолом)	1700	Пробиває
Бронежилет	1200	Пробиває
Бруствер із щільно утрамбованого снігу	1000	70-80
Земляна перешкода з вільно насипаного супіщеного ґрунту	1000	25–30
Стіна із соснового дерева	1200	20
Цегельна кладка	200	10–12

ОСНОВНА ТАБЛИЦЯ СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ (СГД)

Куля зі сталевим осереддям
Початкова швидкість 830 м/с

Вага кулі 9,6 г
Дульна енергія кулі 337 кгс м

Дальність м	Кут прицілювання		Кут падіння		Висота траєкторії м	Горизонтальна відстань до вершини траєкторії м	Повний час польоту кулі с	Остаточна швидкість кулі м/с	Енергія кулі в точці падіння кгс · м
	град. хв.	тисячні	град. хв.	тисячні					
100	0 05	1,4	0 03	0,8	0,02	51	0,13	755	279
200	0 07	1,9	0 06	1,7	0,09	103	0,27	685	229
300	0 10	2,8	0 10	2,8	0,22	157	0,42	618	187
400	0 14	3,9	0 16	4,4	0,43	213	0,59	554	150
500	0 18"	5,0	0 24	6,7	0,75	271	0,78	495	120
600	0 23	6,4	0 35	9,7	1,2	331	0,99	441	95
700	0 29	8,1	0 48	13	1,9	394	1,23	392	75
800	0 36	10	1 05	18	2,8	459	1,50	350	60
900	0 45	12	1 26	24	4,0	525	1,80	320	50
1000	0 55	15	1 50	31	5,7	591	2,12	302	45
1100	1 07	19	2 17	38	7,8	656	2,46	286	40
1200	1 21	23	2 47	46	10,5	719	2,82	272	36
1300	1 36	27	3 20	56	13,5	779	3,20	259	33

**ПЕРЕВИЩЕННЯ СЕРЕДНІХ ТРАЄКТОРІЙ НАД ЛІНІЄЮ ПРИЦЛЮВАННЯ ОПТИЧНОГО ПРИЦЛУ
ПІД ЧАС СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ (СГД)**

Куля зі сталевим осереддям

Вага кулі 9,6 г

Початкова швидкість кулі 830 м/с

Дальність, м Приціл	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	Дальність, м Приціл
	сантиметри												
1	-1	0	-3	-11	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2	1	5	4	0	-11	-28	-	-	-	-	-	-	2
3	6	14	18	17	11	0	-18	-44	-	-	-	-	3
4	11	25	35	39	39	33	20	0	-28	-65	-	-	4
5	18	38	53	64	70	70	64	50	28	0	-43	-94	5

Дальність, м Приціл	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	Дальність, м Приціл
	метри														
6	0,53	0,95	1,2	1,1	0,74	0	-1,3	-	-	-	-	-	-	-	6
7	0,71	1,3	1,7	1,9	1,6	1,0	0	-1,7	-	-	-	-	-	-	7
8	0,94	1,8	2,4	2,7	2,8	2,4	1,5	0	-2,2	-	-	-	-	-	8
9	1,2	2,2	3,1	3,7	4,0	3,9	2,3	2,0	0	-2,9	-	-	-	-	9
10	1,5	2,8	4,0	4,9	5,4	5,7	5,3	4,3	2,6	0	-3,7	-	-	-	10
11	1,8	3,5	5,0	6,2	7,1	7,6	7,7	7,1	5,7	3,4	0	-4,6	-	-	11
12	2,2	4,3	6,2	7,8	9,1	10	10,5	10	9,2	7,3	4,3	0	-5,5	-	12
13	2,6	5,1	7,4	9,5	11	12,5	13,5	13,5	13	11,5	8,9	5,1	0	-6,6	13

ХАРАКТЕРИСТИКИ РОЗСЮВАННЯ КУЛЬ ПІД ЧАС СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ (СГД)

Куля зі сталевим осереддям

Стрільба з оптичним прицілом лежачи з упору або стоячи з окопу

Дальність, м	Середні відхилення		Серцевинні смуги		Дальність, м
	за висотою	бокові	за висотою	бокові	
	B_B	B_6	C_B	C_6	
	сантиметри		метри		
100	1,8	1,8	0,05	0,05	100
200	3,6	3,6	0,11	0,11	200
300	5,4	5,4	0,16	0,16	300
400	7,2	7,2	0,22	0,22	400
500	9,4	9,4	0,29	0,29	500
600	12	12	0,37	0,35	600
700	15	14	0,46	0,42	700
800	18	16	0,55	0,49	800
900	22	19	0,67	0,58	900
1000	28	24	0,86	0,73	1000
1100	35	30	1,07	0,92	1100
1200	42	37	1,28	1,13	1200
1300	50	45	1,53	1,38	1300

**КІЛЬКІСТЬ ПАТРОНІВ, ЩО НЕОБХІДНА ДЛЯ
УРАЖЕННЯ ОДНОЧНОЇ ЦЛІ ПІД ЧАС СТРІЛЬБИ ЗІ
СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ (СГД)**

Стрільба з оптичним прицілом лежачи з упора або стоячи з окопу

Дальність, м	Голова	Телекамера	Головна фігура	Грудна фігура	Поясна фігура	Фігура, що біжить	Фігура, що біжить, (профіль)	Кулемет	Реактивна протитанкова рушиця	Протитанкова гармата	Дальність, м
100	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
200	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	200
300	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	300
400	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	400
500	3	2	2	1		1	1	1	1	1	500
600	4	2	2	2	1	1	1	2	1	1	600
700	6	3	3	2	2	1	2	2	1	1	700
800	8	4	4	3	2	2	2	2	1	1	800
900		5	6	4	2	2	2	3	1	1	900
1000		8	9	6	3	2	3	4	2	1	1000
1100				9	4	3	4	6	3	2	1100
1200					6	4	6	9	4	2	1200
1300					9	6	9	12	5	3	1300

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ПЕРША

БУДОВА, ЗБЕРІГАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Розділ I. Загальні положення

Призначення та бойові властивості снайперської гвинтівки
Основні частини і механізми снайперської гвинтівки, їх робота під час стрільби

Розділ II. Розбирання і збирання снайперської гвинтівки

Розділ III. Будова частин і механізмів снайперської гвинтівки, приладдя та патронів

Призначення та будова частин і механізмів гвинтівки
Призначення і будова приладдя до снайперської гвинтівки
7,62-мм бойові гвинтівкові патрони

Розділ IV. Робота частин і механізмів снайперської гвинтівки

Положення частин і механізмів до заряджання
Робота частин і механізмів під час заряджання
Робота частин і механізмів під час стрільби
Затримки під час стрільби зі снайперської гвинтівки та способи їх усунення

Розділ V. Догляд і зберігання снайперської гвинтівки

Загальні положення
Чищення і змащення
Зберігання снайперської гвинтівки і патронів
Розділ VI. Огляд снайперської гвинтівки і підготовка її до стрільби

Загальні положення
Порядок огляду гвинтівки солдатами і сержантами
Порядок огляду гвинтівки офіцерами

Огляд бойових патронів

Підготовка снайперської гвинтівки до стрільби

Розділ VII. Перевірка бою снайперської гвинтівки і приведення її до нормального бою

Загальні положення
Перевірка бою гвинтівки
Приведення гвинтівки до нормального бою
Вивірка оптичного прицілу

ЧАСТИНА ДРУГА

ПРИЙОМИ І ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ЗІ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГВИНТІВКИ

Розділ VIII. Прийоми стрільби зі снайперської гвинтівки

Загальні положення
Підготовка до стрільби
Здійснення пострілу
Припинення стрільби
Прийоми стрільби з упора та з-за укриттів
Прийоми стрільби під час пересування
Прийоми стрільби по повітряних цілях

Розділ IX. Правила стрільби зі снайперської гвинтівки

Загальні положення
Спостереження за полем бою і цілевказання
Вибір цілі
Вибір установок прицілу, точки прицілювання і визначення бічних поправок
Вибір моменту для відкриття вогню
Ведення вогню, спостереження за його результатами і корегування
Стрільба по нерухомих цілях і цілях, що з'являються
Стрільба по рухомих цілях
Стрільба по повітряних цілях
Стрільба в горах
Стрільба в умовах обмеженої видимості
Стрільба в умовах радіоактивного, хімічного та бактеріологічного (біологічного) зараження
Забезпечення патронами і витрати їх у бою

Додатки:

1. Балістичні та конструктивні дані 7,62-мм снайперської гвинтівки Драгунова (СГД), гвинтівкового патрона й оптичного прицілу ПСО-1
 2. Пробивна дія кулі зі сталевим осереддям під час стрільби зі снайперської гвинтівки (СГД)
 3. Основна таблиця стрільби зі снайперської гвинтівки (СГД)
 4. Переширення середніх траекторій над лінією прицілювання оптичного прицілу під час стрільби зі снайперської гвинтівки (СГД)
 5. Характеристики розсіювання куль під час стрільби зі снайперської гвинтівки (СГД)
 6. Кількість патронів, що необхідна для ураження одиночної цілі під час стрільби зі снайперської гвинтівки (СГД)
- .